חרות

לשלמות המולדת-לקבוץ גלויות-לצדק סוציאלי-לחרות האדם

תל־אביב
טלפונים: 3—29112, 4—23102
טלפון מערכת הלילה 23204
מצודת זאב, רחוב המלך ג'ורג' 38
ת.ד. 1878
ירושלים
רחוב החבצלת (הסולל) 4 טל. 3680
חיפה
רחוב בן־שמן 4. טלפון 68054
העורך: א. רמבה
האחראי: ד"ר ש. יוניצ'מן
דפוס ישראל בע"מ ת"א

עתון יומי תל־אביב | מספר 4725 | יום ששי, ט־ז בניסן תש־ך 13 MAY 1960 | המחיר 30 אגורות | HERUT, TEL-AVIV, ISRAEL

בעקבות תקרית המטוס

וועידת הפסגה תיפתח באווירה של מתיחות

פאריס, 12 (ע"ר, וי. פי. וע"צ) — וועידת הפיסגה המקווה, שתתכנס כאן ביום ב' הבא, תפתח, כפי שסבורים עתה, באווירה של מתיחות, במקום בהלך רוח של שתוף פעולה רוגע, כפי שקיוו לאחר ביקורו של מר חרושצ'וב בצרפת.

בכירת צרפת רווחת הסברה שהמנהיג הסוביייטי מחפש עילה להטיל על אה"ב את האחריות לכשלון אפשרי של הוועידה, אם לא על המערב כולו.

הכתב הדיפלומטי של העתון השמרני „פיגארו" כותב היום: „על המתינות ש־גילה הנשיא איזנהואר במסיבת העתונאים שלו אחמול, השיב מר חרושצ'וב בהערות שמהן נעדר כל חוש של פרופורציה וסקט־טים למעש, אשר לא יכלו שאת את חרפת־השעבוד, קראו לעם להתמרד בשלטון הנכרי. התחיצבו בראש ה־מרד המשחרר. רק התבוסנים שבכל דור ודור — לחותנו, גם אלה לא חסרו לנו — שקראו להבלגה ולקבל בהכנעה את עולו של השלים. הזר, רק הם טרחו ליצור בהיסטוריה ה־עברית רושם מטעה, כי בר־כוכבא היה בר־כוזיבא, ולדידם בר־כזב בעייני המוני־העם בדורו. רק חסרי־המעוף ומרצ'י־הכנפים בכל הדורות ניסו ומנסים גם היום ל־המעיט את ערכו של מרד ב־תולדות האומה, ושורדים להפחית את משמעותו לחינוך העם ולהפחת־רוח־הגאונות בצעיר ובזקן באומה. דווקא לפני ימים אחדים שמענו מחדש פירוש מפי המנהיג מספר 2 במפא"י, מי שהיה שר־החוץ משה שרת, „כי לא הטירור ולא הטעפלה הפחידו את הבריטים וגרשום מאר־צנו, אלא החלטת או"ם היא שעוררה חרדה בלב מנהיגיה של הקיסרות הבריטית והמריצה אותם לוותר על המנדט שלהם על ארץ־ישראל". „הי־סטוריונים ומדיינאים" מסוג זה ראו גם את בר־כוכבא לא באורו האמיתי של מרים גם־המרד והלוחם הגדול לשחרור, אלא כמוליך שולל את ה־המונים, כאיש־כזבים, כהרפתקן מסוכן וטרוריסט חסר־אחריות. ב־משך למעלה משני דורות עמל ויגע ר' קעיבא של דורנו, הפרופסור יוסף קלוזנר זכרונו־לברכה, להפריך את הגירסא התבוסנית המסולפת, ובהד־גישו את גדולת המעש של מרד בר־כוכבא, הוכיח על סמך מקורות רבים שכוזיבא היה שם־משפחתו של בר־כוכבא, על שם המקום שבו חי, ולכל הדעות לא „זם־גנאי, כפי שעמלו מקטני רעיון הגאולה להחדיר ל־מודעות.

גילויי דאכספדיציה של הד"ר ידין מאשרים את „חזיונה שלו" של הפרופ' קלוזנר. וחבל שהמלומד הדגול לא זכה לראות במו עיניו עוד הוכחה ממשית לצדקת דעותיו. אך ברור שלא הבחינה הארכיאולוגית היא ה־עיקר בתגלית זו. ערכה כביר הוא מבחינה לאומית. כי היא מא־שרת שוב את פרשות העבר ההיראי של עמנו. היא מגלה את המקורות הנפלאים מהם יינקו חיילי המחתרת העברית, בקומם לתת את חייהם על מנת לנתק את כבלי־העבדות ולהביא לעמם חירות ולמולדתם הנצחית — ריבונות ועצמאות. אמנם כן, שר־שרת־הגבורה לא נותקה והיא נמ־שכת מני דורות, דורות אלף עד היום הזה.

בשערי חרות

שרשרת הגבורה לא נותקה

לכל בניה הנאמנים של האומה, אשר יינקו ויונקים את אהבתם ל־מולדת מן העבר המפואר של עמנו ושגבורי־האומה שימשו ומשמשים להם דוגמת־חיים — בשורה מרגינה היא שהובאה ע"י ד"ר יגאל ידין וחבריו בפענחם את תוכן הפפירו־סים שמצאו בחפירות הארכיאולו־גיות האחרונות שלהם. אכן, מסורת־הגבורה קיימת בעם העברי מדורי־דורות, ובזכותה לא שכח העם מעולם את מולדתו. בכל שעת־כושר קמו מתוכו גיבורים, עזי־נפש ולהו־טים למעש, אשר לא יכלו שאת את חרפת־השעבוד, קראו לעם להתמרד בשלטון הנכרי. התיצבו בראש ה־מרד המשחרר. רק התבוסנים שבכל דור ודור — לחותנו, גם אלה לא חסרו לנו — שקראו להבלגה ולקבל בהכנעה את עולו של השלים. הזר, רק הם טרחו ליצור בהיסטוריה ה־עברית רושם מטעה, כי בר־כוכבא היה בר־כוזיבא, ולדידם בר־כזב בעייני המוני־העם בדורו. רק חסרי־המעוף ומרצ'י־הכנפים בכל הדורות ניסו ומנסים גם היום ל־המעיט את ערכו של מרד ב־תולדות האומה, ושורדים להפחית את משמעותו לחינוך העם ולהפחת־רוח־הגאונות בצעיר ובזקן באומה.

דווקא לפני ימים אחדים שמענו מחדש פירוש מפי המנהיג מספר 2 במפא"י, מי שהיה שר־החוץ משה שרת, „כי לא הטירור ולא הטעפלה הפחידו את הבריטים וגרשום מאר־צנו, אלא החלטת או"ם היא שעוררה חרדה בלב מנהיגיה של הקיסרות הבריטית והמריצה אותם לוותר על המנדט שלהם על ארץ־ישראל". „הי־סטוריונים ומדיינאים" מסוג זה ראו גם את בר־כוכבא לא באורו האמיתי של מרים גם־המרד הגדול לשחרור, אלא כמוליך שולל את ה־המונים, כאיש־כזבים, כהרפתקן מסוכן וטרוריסט חסר־אחריות. ב־משך למעלה משני דורות עמל ויגע ר' קעיבא של דורנו, הפרופסור יוסף קלוזנר זכרונו־לברכה, להפריך את הגירסא התבוסנית המסולפת, ובהד־גישו את גדולת המעש של מרד בר־כוכבא, הוכיח על סמך מקורות רבים שכוזיבא היה שם־משפחתו של בר־כוכבא, על שם המקום שבו חי, ולכל הדעות לא „זם־גנאי, כפי שעמלו מקטני רעיון הגאולה להחדיר ל־מודעות.

גילויי דאכספדיציה של הד"ר ידין מאשרים את „חזיונה שלו" של הפרופ' קלוזנר. וחבל שהמלומד הדגול לא זכה לראות במו עיניו עוד הוכחה ממשית לצדקת דעותיו. אך ברור שלא הבחינה הארכיאולוגית היא ה־עיקר בתגלית זו. ערכה כביר הוא מבחינה לאומית. כי היא מא־שרת שוב את פרשות העבר ההיראי של עמנו. היא מגלה את המקורות הנפלאים מהם יינקו חיילי המחתרת העברית, בקומם לתת את חייהם על מנת לנתק את כבלי־העבדות ולהביא לעמם חירות ולמולדתם הנצחית — ריבונות ועצמאות. אמנם כן, שר־שרת־הגבורה לא נותקה והיא נמ־שכת מני דורות, דורות אלף עד היום הזה.

דבריו של המנהיג הסוביאטי שנמסרו במסיבת העתונאים שלא חוכננה מראש, נמ־סרו לפרסום רק היום. חרושצ'וב כינה את הודעתו של שר החוץ האמריקני קריסטיאן הרטר, בעניני תקרית המטוס, כ„עזות מצח", והוסיף כי נוסח דברים כזה מתאים למדי־נות הנמצאות במצב מלחמה.

פעולה מוצלחת של המטילים הסובייטיים

כשנשאל המנהיג הסוביאטי כיצד תשפיע הקרית המטוס על דיוני ועידת הפיסגה, ענה: „מוטב שאלה אשר שלחו את מטוס הריגול יחשבו בעצמם על שאלה זו", ו־ציין כי היו צריכים לקחת בחשבון מראש

הודעה תיפתח איפוא על פי כל כללי ה־דיפלומטיה החשאית, ורק כעבור זמן מה אפשר יהיה לגלות, באיזו מידה רוצה ראש המשלה הסוביייטי להפכה למכשיר של תע־מולה, מציינים המקורות.

חרושצ'וב יקדים כואו

ראש ממשלת בריה"מ יקדים את נסיעתו לפאריס, כדי לערוך מסע תעמולה לפני כ־נוסה של וועידת הפיסגה ביום ב' הקרוב, על כך מסרו היום דיפלומטים מערביים ב־בירת צרפת.

הידיעה שמסרו של מר חרושצ'וב יגיע לפאריס בשבת בצהרים, שני ימים תמימים לפני התחלת הדיונים, עוררה כאן גל של השערות בקשר לכוונותיו. הנשיא איזנהואר, וראש ממשלת בריה"מ הכינו רקע לפגישה דראמטית בהצהרים כי בפאריס יחליטו אם לסיים את נסיונם לניהול „דיפלומטיה אי־שית", או לפתוח שנית במלחמה הקרה.

צלה של סין העממית מאפיל על סיכויי וועידת הפיסגה

בידיעה בפקינג נמסר שציתה של סין ה־עממית מאפיל גם הוא על סיכויי וועידת הפיסגה.

אף על פי שנציג סיני לא יישב ליד מנהיגי בריטניה, צרפת, בריה"מ וארה"ב בוועידת הפיסגה, ההבירו הסינים שיש להם דעיונות משלהם לגבי הענינים הטעונים תי־קון בעולם.

כן דורשים הם זכות הכרעה שווה לזו של וושינגטון ומוסקבה ולונדון לגבי הדר־כים לתיקון הדברים הללו.

שלטונות פקינג הודיעו כבר שלהבא לא יראו את עצמם קשורים בהסכם בינלאומי כל שהוא לפירוק הנשק, או בענין אחר כל שהוא, אם לא תהיה סין העממית שותפת למשא ומתן שיקדם להסכם ולא תהיה בין החותמים עליו.

הרטר המריא לפאריס

מיניסטר החוץ האמריקני, מר כריסטיאן הרטר, המריא היום משדה התעופה הצבאי של וושינגטון באחד ממטוסי הנשיא כדרכו לפאריס, לשם השתתפות בוועידת הפיסגה.

ביקור אייזנהואר במוסקבה — רק בהכרעת חרושצ'וב

וושינגטון, 12 (ע"ר) — הבית הלבן הבהיר היום שביטולו או דחייתו של הביקור שעומד הנשיא אייזנהואר לעריך בבריה"מ בחודש יוני תלויים אך ורק בראש ממשלת בריה"מ, מר חרושצ'וב, מארחו של אייזנהואר.

כפי שנמסר אמר הנשיא בפגישה עם קבו־צה של צירי קונגרס ליד שולחן ארוחת הבוקר, כי בעינה עומדת הכניתו לערוך את הביקור בבריה"מ, אולם „לגבי דידי יהיה זה בסדר", אם יחזור בו המנהיג הסוביייטי מהזמנתו.

הבית הלבן אישר בשעה מאוחרת יותר שלא חל לפי שעה כל שינוי בתכניותיו של הנשיא.

אורשר תקציב סיוע החוץ האמריקני

וושינגטון, 12 (ע"ש) — שני בתי הקונג־רס האמריקני אישרו היום הצעת־חוק המע־מידה על 4,086,300,000 דולאר אם „הת־קרה" לתוצאות לסיוע חוץ לשנת הכספים הקרובה, המתחילה ב־1 ביוני.

על התקציבים לביצוע תכניות אלה יעער־כו הצבעות נפרדות, וכמה צירים כבר הו־דיעו, כי ישתדלו לקצץ אותם במיליארד וחצי דולאר, לפחות.

ה„תקרה" שאושרה, נופלת ב־88,700,000 דולאר מן הסכום שנדרש על ידי הנשיא איזנהואר, והיא תוצאה של פשרה בין בית הנבחרים לבין הסנאט.

התיקון בעניין השייט כדור בחוק

וושינגטון, 12 (ע"ש) — פנ"ה אל נשיא ארה"ב, שלא לחדשים סיוע כספי לקע"מ לייבור, בקשר לנוכוחותם של מקידים נא־ציים לשעבר בפקידות המשלחתית המערב גרמנית.

בהבעיר את צערה על החלטת ממשלת בון, שלא לחזרות את תחולת חוק התחישנות על פקעים נאציים, מציינת הנהגת הלייבור כי „אין לחדא את אמיתותו של ההאשמות המו־טחות הן בגרמניה המערבית והן בגרמניה המזרחית, אלא לאור בדיקת מסמכים אלה".

פרחאת עבאס נגד בחירות איזוריות

פרחאת עבאס, „ראש הממשלה האלו"ירית הזמנית" תאר היום את הבחירות האזוריות העומדות להערך באלו"יריה כ„העמדת פנים קודרת".

בהודעה נאמר כי יש לצפות להתפתחויות נוספות בפרשה, אך לא ניתן כל פירוט. מקורות מוסמכים הוסיפו בקשר לכך כי ה־ממשלה הצליחה לגלות קשר של שיתוף פ־עולה בין קומוניסטים מקומיים לבין חברי מדרצית העובדים העולמית.

בשערי חרות

שרשרת הגבורה לא נותקה

לכל בניה הנאמנים של האומה, אשר יינקו ויונקים את אהבתם ל־מולדת מן העבר המפואר של עמנו ושגבורי־האומה שימשו ומשמשים להם דוגמת־חיים — בשורה מרגינה היא שהובאה ע"י ד"ר יגאל ידין וחבריו בפענחם את תוכן הפפירו־סים שמצאו בחפירות הארכיאולו־גיות האחרונות שלהם. אכן, מסורת־הגבורה קיימת בעם העברי מדורי־דורות, ובזכותה לא שכח העם מעולם את מולדתו. בכל שעת־כושר קמו מתוכו גיבורים, עזי־נפש ולהו־טים למעש, אשר לא יכלו שאת את חרפת־השעבוד, קראו לעם להתמרד בשלטון הנכרי. התיצבו בראש ה־מרד המשחרר. רק התבוסנים שבכל דור ודור — לחותנו, גם אלה לא חסרו לנו — שקראו להבלגה ולקבל בהכנעה את עולו של השלים. הזר, רק הם טרחו ליצור בהיסטוריה ה־עברית רושם מטעה, כי בר־כוכבא היה בר־כוזיבא, ולדידם בר־כזב בעייני המוני־העם בדורו. רק חסרי־המעוף ומרצ'י־הכנפים בכל הדורות ניסו ומנסים גם היום ל־המעיט את ערכו של מרד ב־תולדות האומה, ושורדים להפחית את משמעותו לחינוך העם ולהפחת־רוח־הגאונות בצעיר ובזקן באומה.

דווקא לפני ימים אחדים שמענו מחדש פירוש מפי המנהיג מספר 2 במפא"י, מי שהיה שר־החוץ משה שרת, „כי לא הטירור ולא הטעפלה הפחידו את הבריטים וגרשום מאר־צנו, אלא החלטת או"ם היא שעוררה חרדה בלב מנהיגיה של הקיסרות הבריטית והמריצה אותם לוותר על המנדט שלהם על ארץ־ישראל". „הי־סטוריונים ומדיינאים" מסוג זה ראו גם את בר־כוכבא לא באורו האמיתי של מרים גם־המרד הגדול לשחרור, אלא כמוליך שולל את ה־המונים, כאיש־כזבים, כהרפתקן מסוכן וטרוריסט חסר־אחריות. ב־משך למעלה משני דורות עמל ויגע ר' קעיבא של דורנו, הפרופסור יוסף קלוזנר זכרונו־לברכה, להפריך את הגירסא התבוסנית המסולפת, ובהד־גישו את גדולת המעש של מרד בר־כוכבא, הוכיח על סמך מקורות רבים שכוזיבא היה שם־משפחתו של בר־כוכבא, על שם המקום שבו חי, ולכל הדעות לא „זם־גנאי, כפי שעמלו מקטני רעיון הגאולה להחדיר ל־מודעות.

גילויי דאכספדיציה של הד"ר ידין מאשרים את „חזיונה שלו" של הפרופ' קלוזנר. וחבל שהמלומד הדגול לא זכה לראות במו עיניו עוד הוכחה ממשית לצדקת דעותיו. אך ברור שלא הבחינה הארכיאולוגית היא ה־עיקר בתגלית זו. ערכה כביר הוא מבחינה לאומית. כי היא מא־שרת שוב את פרשות העבר ההיראי של עמנו. היא מגלה את המקורות הנפלאים מהם יינקו חיילי המחתרת העברית, בקומם לתת את חייהם על מנת לנתק את כבלי־העבדות ולהביא לעמם חירות ולמולדתם הנצחית — ריבונות ועצמאות. אמנם כן, שר־שרת־הגבורה לא נותקה והיא נמ־שכת מני דורות, דורות אלף עד היום הזה.

אמריקה—בריטניה — דרך הירח

לונדון, 12 (ע"ש) — שידור רדיו מניו־ביסי נקלט הבוקר ע"י הרדיו־טלסקום של ג'ודרל־בנק, בבריטניה, לאחר שהוח־זר ע"י הירח.

ניסוי אמריקני זה בוצע במסגרת ההכנות למבצע „הד", בו ישודרו שי־דורי רדיו אל קדור פורח בגובה ה־1,600 ק"מ, שיחזור אותם אל פני כדור הארץ כולו.

הניסוי שנערך הבוקר נמשך כשעה ובוצע בתדירות בה ישתמשו בעת „מב־צע הד".

הכדור הפורח הענק, בקוטר של 30 מ', ישוגר, מקופל בחרטומו של טיל, למסלול סביב כדור הארץ, ויתנפח או־טומטית לאחר הפלשתו מן הטיל.

שוב תכופה בבלגרד

בלגרד, 12 (ע"ר) — קבוצת מתאגרפים חובבים „רדניצקי" מקרגוייבץ, שבקרבת בל־גרד, גברה אמש על קבוצת המתאגרפים החובבים מתל אביב, בתיצאות של 14 נגד 8 נקודות.

מטוס אמריקני הופל בקובה

הוואנה, 12, (ע"ר ויו.פי.) — כוחות ה־בסתון הקובניים הפילו, כפי שנמסר, מטוס קטן והרגו את טייסו האמריקני, בעת שה־מטוס עמד לקלוט חמישה אנשים ולהטיסם לפלורידה היום — נאמר בידיעות שהגיעו הנה.

המטוס הופל בקרבת מריאל, חמישים מיל מערבית להוואנה, חמשת האנשים, וביניהם אשה אחת נתפשו.

וושינגטון: מטוס פרטי

בתשינגטון הודיעה סוכנות התעופה ה־פדרלית של ארה"ב שמטוס פרטי נחבר ע"י הטייס מטיו דיוק, מחברת תעופה במדינת לואיזיאנה. הוא אמר שיש בדעתו לטוס ל־טכסס.

פקידים של מיניסטריון החוץ ביקשו פרטים בפרשה זו מהשגרירות האמריקנית בהוואנה.

הפגנות נגד ארצות־הברית

200 מפגינים שנשאו כרזות בנוסח „הלאה ארה"ב!" הפגינו אתמול בהוואנה, בעקבות האשמתו של העתון הרשמי למחצה „רבו־לוציון", כי ארה"ב מתעתדת לצאת להתקפה צבאית על קובה.

מיגים פיניים מול פורמוזה

טאיפה, 12 (יו. פר.) — סין העממית העבירה מפציצים סילוניים סופרוניים מדגם „מיג־19" לאיזורי החוף שבגנג־לפורמוזה, נמסר היום כאן.

העתון „צינה נוס" אמר, בצטטו מקו־רות צבאיים מוסכמים, כי הצבתם מחדש של מטוסים מתוצרת סוביייטית נקבעה בעק־בות הגברת המתיחות באיי פורמוזה.

מוסקבה: השאה הפרסי הוא „מנדיה נצחד"

**מוסקבה, 12 (יו. פר.) — סוכנות הידיעות הסוביייטית הרשמית טאס"ס תיארה היום את השאה הפרסי כ„מנדיה נצחד" המנסה באמ־צעות „מעשי חגבול רצחניים" להשתלט על הפטרוליטים בארצו. לדברי סוכנות ממשלת פרס היא „נפחדת עד כדי כך, שאין היא מעיזה לתת פרסום לצעדים המשפטיים" המבוצעים נגד פטריוטים אלה.

בעצרת חגיגית לציון חג העצמאות

התביעה לכריתת ברית צרפת—ישראל הועלתה בפאריס

— טלגרפת מאת ש. ויילר, סופרנו בפאריס —

כתביעה לכריתת חוזה רשמי בין צרפת לישראל נפתיחה העצרת החגיגית שנקראה ליום רביעי ע"י הוועד לברית צרפת ישראל לציון חג עצמאות ישראל. העצרת נתקיימה באולם קונטי־ננטל שהיה מלא מפה לפה. ישב ראש מר זאק סוסטאל.

המשותף, הפן ערביות והליגה הערבית הסכו־ל ממשיר המדיגרות הסוביייטית, ישראל נמצאת בקו הראשון של החזית — צרפת בשני.

סוסטל מצטט את זאב ז'בוטינסקי

זאק סוסטל שנאם אחריהם הזכיר בנאומו שלוש פעמים את ז'בוטינסקי וחדרו, בה־ביאו איטטות מדבריו. הוא עמד על כך שתל־מידיו של ז'בוטינסקי נילחו את מלחמת החרות של ישראל ואישרו את הקמת המדינה.

את ישראל יצגו בעצרת הגבי ורד ומר יהודה ארם, על אף ישיבת הפרלמנט שנערכה באותה שעה השתתפו בעצרת כ־50 מצירים.

בן־גוריון יזמין את דה־גול לביקור גומלין

מאת ספורנו בירושלים

השיחה בין ראש הממשלה מר ד. בן־גוריון לבין נשיא צרפת שרל דה גול תיערך ב־14 ביוני ובאותו יום הוא יהיה אורחו של דה־גול בארוחת צהריים.

משך שהותו של ראש הממשלה בצרפת טרם נקבע. בינתיים העבירו הצרפתים תכ־נית ליום אחד בלבד והיא כוללת פגישה עם הנשיא. שיחה עם ראש הממשלה מר דבריה ועם שר החוץ קוב דה־מורוויל. נראה שמשך הביקור בצרפת לא יעלה על יומיים־שלושה. ואף יתכן שהצרפתים יזכו את כל התכנית ביום או יומיים.

מקורות יודעי דבר אמרו מאוחר יותר, כי האיגרת האמריקנית דוחה את הטענה הסוביייטית, כאילו יש בטיסות הביירן של ארה"ב בשמי בריה"מ משום צעד עוין ב־מיוד.

המקורות הוסיפו, כי האיגרת מנוסחת בלשון אדיבה אך תקיפה, והיא עומדת על השקפת ארה"ב, כי טיסות מעין אלו הכ־רחיות כל עוד אין בריה"מ מוכנה להתיר פיקוח בינלאומי למניעת התקפות פתע.

ה„אקטיביסטים" הכריזו על יום־אבל באלז'יר

אלז'יר 12 (ע"ר) — „אקטיביסטים" אי־רופיים באלז'יר קראו היום לקיום „יום אבל" מחר, ביום השנה השני להתקוממות המח־יישבים האירופיים מה־13 במאי.

בעיר הופצו עלונים הקוראים לקיום שבי־תה כללית.

המשטרה נצטוותה לעמוד הכן למקרה של תקריות, אף על פי שמקורות רשמיים אמ־רו שאין כל סיכון להכנות להפגנות.

בסיס צוללות סובייטי בקרבת חוף אלבניה

אתונה (ע"ר) — קברניט של אניה יוונית הודיע כאן שבעת שאניתו נמצאה בדרכה לנמל האלבני דו־ראצו, קיבל אזהרה מאנית מלחמה רוסית לשנות את מסלולו ולהת־רחק כדי 12 מיל מהאי הקטן פאז־נו, לא הרחק מחוף אלבניה — נמסר כאן.

לפי ידיעות שונות, הפר אי זה לבסיס של צוללות סובייטיות.

הקברניט, מר פולנס, האחראי לאניה „ארחאנגלוס מיבאל" המפליגה תחת דגל לבנון, סיפר לשלטונות הנמל בקורינתוס, ש־כאשר נגנבה אניתו לדוראצו, הועמדה תחת ש־משמר של ארבעה חיילים אלבניים מזוינים. שומרים נוספים סיירו בקרבת מקום ועובדי־הנמל הוזהרו לבל יפתחו בדברים עם חברי־הצוות.

מצב החרום בדרום־אפריקה בוטל חלקית

יוהנסבורג, 12 (ע"ש) — מיניסטר המשפ־טים הדרום־אפריקני, מר ארסמוס, הו־דיע אמש על ביטול מצב החרום ב־20 מחו־זות דרום־אפריקניים, אולם צעד זה אינו־חל על כל מרכז עירוני חשוב.

מר ארסמוס הטעים, כי מצב החרום יבו־טל באזורים אחרים „כאשר הנסיבות יאפ־שרו זאת".

פמכוויות מיוחדות לממשלת צפון רודזיה

סליסבורי, דרום רודזיה, 12 (ע"ר) — ממשלת צפון רודזיה קבלה היום סמכויות מיוחדות לסיפול במצב שהשתרר באיזור הנ־חושת, בעוד בהמלכה האם הבריטית, אלי־צבט, פתחה היום בסיור של 20 יום בפ־דרצית הרודנית.

מכתב בר־כוכבא נתגלה כבר ב־1952

מאת ש. נקדימון, סופר „חרות" בתל־אביב

בוואדי מורבעד שבמדבר יהודה נתגלה כבר בשנת 1952 מכתב של שמעון בן כוסיבא אל ישוע בן גלגלה, נמסר אתמול לסופרנו מחוגים ארכיאולוגים.

במכתב זה כתוב לאמור: „משמעון בן כוסיבא לישוע בן גלגלה ולאנשי חברך שלום. מעיד אני עלי חשמים ופס (?) מן הגלגלאים שהידלתה כל אדם שאנו ניתן תכ־בלים ברגליכם כמה שעסת (?) לבין ר"פלול, שמעון" מכיון שהכתב לא זוהה במלואו בזמן שנתקר חרי לא יצא ניסוח ברור של הכתוב.

בעצרת חגיגית לציון חג העצמאות

התביעה לכריתת ברית צרפת—ישראל הועלתה בפאריס

— טלגרפת מאת ש. ויילר, סופרנו בפאריס —

כתביעה לכריתת חוזה רשמי בין צרפת לישראל נפתיחה העצרת החגיגית שנקראה ליום רביעי ע"י הוועד לברית צרפת ישראל לציון חג עצמאות ישראל. העצרת נתקיימה באולם קונטי־ננטל שהיה מלא מפה לפה. ישב ראש מר זאק סוסטאל.

המשותף, הפן ערביות והליגה הערבית הסכו־ל ממשיר המדיגרות הסוביייטית, ישראל נמצאת בקו הראשון של החזית — צרפת בשני.

סוסטל מצטט את זאב ז'בוטינסקי

זאק סוסטל שנאם אחריהם הזכיר בנאומו שלוש פעמים את ז'בוטינסקי וחדרו, בה־ביאו איטטות מדבריו. הוא עמד על כך שתל־מידיו של ז'בוטינסקי נילחו את מלחמת החרות של ישראל ואישרו את הקמת המדינה.

את ישראל יצגו בעצרת הגבי ורד ומר יהודה ארם, על אף ישיבת הפרלמנט שנערכה באותה שעה השתתפו בעצרת כ־50 מצירים.

הנספח הצבאי האמריקני במוסקבה, לא ביקר בתצוגת שברי ה„יו־2"

מוסקבה, 12 (ע"צ) — הנספח הצבאי האמריקני במוסקבה לא השתתף היום בביקור בתצוגת־שברי המטוס האמריקני „יו־2" שהופל באחד במאי בשמי ב־ריה"מ, אף על פי שכל ראשי המשלחות הצבאיות הזרות במוסקבה הוזמנו לת־צוגה — על כך מודיעה סוכנות סא"ס.

הסוכנות מוסרת את דברי הנספח ה־צבאי העיקרי, שהבריז בתום הביקור כי „גורל המטוס האמריקני איגו משאיר עוד כל ספק ביחס לעובדה, שאמנם ח־צה את הגבול הסוביייטי".

אגרת תשובה אמריקנית

וואשינגטון, 12 (יו. פי.) — ממשלת ארה"ב שיגרה היום איגרת לבריה"מ הדנה בתקרית המטוס מן ה־1 למאי, על כך נמסר ממשרד התוץ האמריקני.

דובר משרד החוץ לינקולן וויט מסר כי האיגרת האמריקאנית באה כתשובה לאגרת הסוביייאטית מיום ג' שאימה בנקיטת „אמ־צעי תגמולי", אם תמשכנה טיסות הריגול האמריקאניות מעל לאזורים סוביייטיים. כמו כן ציין וויט כי פקידי שגרירות ארה"ב במוסקבה עדיין לא קיבלו כל תשובה לב־קשתם לראין את הטיס פראנסיס ג. פאו־ארס, שנלכד ע"י הסוביייטים.

מקורות יודעי דבר אמרו מאוחר יותר, כי האיגרת האמריקנית דוחה את הטענה הסוביייטית, כאילו יש בטיסות הביירן של ארה"ב בשמי בריה"מ משום צעד עוין ב־מיוד.

המקורות הוסיפו, כי האיגרת מנוסחת בלשון אדיבה אך תקיפה, והיא עומדת על השקפת ארה"ב, כי טיסות מעין אלו הכ־רחיות כל עוד אין בריה"מ מוכנה להתיר פיקוח בינלאומי למניעת התקפות פתע.

קהיר מכינה קבלת פנים מפוארת ל„קליאופטרה"

קהיר, 12 (ע"צ וע"ר) — חגיגות גדולות עימדות להערך עם שובה של האניה „קליאופטרה", שהושבתה בנמל ניו־יורק 25 יום, לנמל הבית שלה באלכסנדריה.

נאצר העביר באמצעות שגרירות קע"ם בוושינגטון, איגרת ברכה אישית לרב ה־חובל מגדור ולאנשי צוותו, שיעודנו באו־תות כבוד עם שובם למצרים.

היום יסמור נאצר לחברי הועד הפועל של פדרצית האיגודים המקצועיים העבריים את אות הכבוד המצרי הגבוה ביותר, השרשרת הגדולה של מסדר הנילוס.

אות כבוד זה, המעונק בדרך כלל לראשי ממשלה בלבד, הוענק ע"י נאצר באופן קולק־טיבי לפועלי מדינות ערב על „עמידתם ה־מזהירה וסולידריותם המנצחת" בפרשת ה־חרם על אניות אמריקניות.

פולברייט: „לצוינים אין עדיין פיקוח מלא על הסינט"

סנטור ווילאם פולברייט, יו"ר ועדת יחסי החוץ של הסנט השוהה עתה בקהיר, אמר אמש כי יעשה „כמיטב יכולתו" כדי להע־מיד את נשיא קע"ר, גאמאל עבדול נאצר, על האמת בכל הנוגע למדיגיות ארה"ב.

„לצוינים נודעת השפעה גדולה בסינט ה־אמריקני, אולם, אין להם עדיין פיקוח מלא את תוצאות פעולתם. לכידתו של המטוס על כל ציודו, והסיס החי עמו, היא פעולה מוצלחת ביותר של הטילים הסוביייטים, ו־אנו אסיריי תודה להם על כך, הוסיף חרוש־צ'וב, כשאת דבריו מלוות תרועות הקהל הסוב־יטי שנכח במקום.

הודעתו של שר החוץ האמריקני מוכיחה כי הממשלה האמריקנית והנשיא אייזנהאור ידעו על הפעולה, ציין חרושצ'וב וכינה הודעה זו כ„חוצפה ועזות מצח".

בריה"מ תפנה למועצת הבטחון

ראש ממשלת בריה"מ, מר חרושצ'וב, הצהיר אתמול שממשלת בריה"מ מתכוננת להעלות בפני מועצת הבטחון של האו"ם את בעית חדירתו של מטוס אמריקני לתוך תחומי בריה"מ.

הודעתו זו של חרושצ'וב נמסרה במסי־בת עתונאים שהתקיימה אתמול, אך הדברים נתנו לפירסום היום אחר הצהרים ע"י סוכ־נות הידיעות הסוביייטית „טאס".

לפני כן נמנעה הסוכנות הסוביייטית, וכן נמנעו עתוני מוסקבה מלהביא פרטים כל שהם על הערותיו של חרושצ'וב.

בהמשך דבריו אמר מר חרו־שצ'וב: „אם יתברר שמועצת ה־בטחון, שעליה יופעל כנראה לחץ מצד ארה"ב, לא תקבל החלטה נאותה, נעלה את העניין לדיון ב־פני העצרת הכללית של האו"ם.

מעשי ריגול סוביייטים בשווייץ ובגרמניה

וואשינגטון, 12 (יו. פי.) — פקידים ממשלתיים כאן הכריזו אמש כי מעשי הריגול הסוביייטיים שנתגלו בשווייץ מעידים כי בריה"מ „אי־נה מפגרת כלל" בכל הנוגע לריגול.

הפקידים מסרו כי מיניסטריון החוץ האמ־ריקני טרם קיבל דין וחשבון מפורט על התקירות בה נצטו שני דיפלומטים סוביייטים לעזוב את שווייץ באשמת מעשי ריגול. אולם הם רמזו כי אין הם מופתעים מן המקרה. כן הזכירו כי כמה וכמה פקידים סוביייטים במספר מדינות נתבקשו לצאת כן הארץ בעוון פעילות ריגול.

השגריר הסוביייטי מוחה

שגריר בריה"מ בברן, מר ניקולאי קוריי־קין, מיחה במרצות בפני השלטונות השוויי־ציים נגד מעצרם וגירושם של 2 פקידי השגרירות הסוביייטית, שנאשמו בריגול.

השגריר הסוביייטי טען, כי אין זה אלא מזימה פרובוקציה.

מעצרו באשמת ריגול בגרמניה

משטרת מערב ברלין מסרה אתמול על מאסרם של שני תושבים מזרח גרמניים ושניים מערב גרמניים החשודים בקיום קשרי ריגול עם הקומוניסטים.

בין הנעצרים נמצא איש צבא מערב גרמני בן 32 שרתם זוהה, ואשר מסר אינפורמציה תעשייתיים וצבאיים ואסף נתוני ריגול אח־רים.

סוכנות טא"ס מוסרת, כי לשאלה, אם הוא מודה כאשמה, השיב פאוורס: „אני מודה ששסתי בשמי בריה"מ ומעל לנקודות שסו־מני לי במסלול הטיסה".

הוא אמר עוד, שהוא מבין את כתב האי־שום וכי קיבל הסברה על סעיף 2 באמצ־עות מתרגם. פאוורס תתם על עוותו.

טיטו יבקר בקובה

נשיא יוגוסלביה, המרשל טיטו, עומד לע־רוך חילופי ביקורים עם ראש ממשלת קובה, פידל קאסטרו, תוך הנגה הנוכחית. ברם טרם נקבעו מועדי הביקורים, על כך מסר אמש מקור ממשלתי בבלגראד.

מיניסטר החוץ הקובני, ראול רוחה, הז־מין את הנשיא טיטו לבקר בקובה שעה ש־ערך ביקור רשמי כאן בחודש יוגאר. טיטו הזמין את קאסטרו לבקר כיוגוסלביה בכל מועד שייראה בעיניו.

לויד: מוטב לפני מאשר אחרי...

לונדון, 12 (יו. פי.) — שר החוץ הבריטי סלווין לויד אמר היום בבית הנבחרים כי תקרית מטוס הריגול האמריקאי הוכיחה עד כמה נחוץ כינוסה של וועידת הפסגה.

עם זאת הודה כי סכנת התקפת פתע, מכריחה קיומן של פעולות ריגול.

בהמשך דבריו ציין כי יתכן ומו־טב שהדבר ארע לפני כינוס ראשי המדינות בפאריס, ולא לאחר מכן. בעת נאומו לא הזכיר שר החוץ הבריטי אף פעם את תקרית המטוס, אלא דן ב„מאורעות האחרונים". זו היא תגובתה הראשונה של ממשלת בריטניה בענין זה. מר לויד ציין כי לא יכנס לפרטים, ושמר בכך על עמדתה הרשמית של בריטניה מאז הופל המטוס בשבוע שעבר.

מנהיג מפלגת הלייבור מר היו גיסקל הכריח את האמריקאנים ו־כינה את מעולתם כ„בלתי מתאימה וטיפשית" במיוחד לפני כינוסה של וועידת הפסגה, בהוסיפו כי תקרית כזו עלולה לגרום למלחמה גרעינית.

**מפורסת על שיטות האימונים, הציוד והנשק ביחידתו לשלטונות הקומוניסטים לאחר ש־תתייס

מ. בגין

/ הרצל

האפשר לאהוב אדם אשר את פניו לא ראית, את קולו לא שמעת, ותורה מפיו לא קבלת? הדור שילדותו נש־נה על מלחמת העולם הראשו־נה ובעד מהפכותיה, שנעוריו נחרכו ב־להבת המלחמה השניה על תהפוכותיה, שעיניו ראו את הנוראה בשואות של אומה לוחמת, — הדור הזה לא הכיר את־הרצל, אך נפשנו נקשרה בנפשו.

לנגד עיני רוחנו נגול ספר אגדת קדומים והיא כולת אמת, ונפתח, ר־נקרא, ונלמד, ונדע, איש, אחד, מעורה בסביבתו המרחבת בה את אשר בו: את היופי, העולה בבטחה בסולם החברה המוצב לפניו, — לפתע מגיעה אליו, מ־מרומיב או ממרחקים או ממעמקים, קריאה, ומיני אז אין דמי לו עדי יומו האחרון עלי אדמות, עדי העלותו, בחייו ובמותו, את עמו עלי הדרך המוליכה אל תתחיה. לא, אין זו ראשית המאה התשע־עשרה, בה נע . תמימה שומעת קולות, המצווים עליה להסיר מצור, לגרש אויב, להכתיר מלך, והיא, באמו־נת דורותיה, מציתה אש בה היא נשב־רפת בעוד חזיונה חי. הפלא הוא הרבה יותר גדול. זהו נוף המאה התשע־עשרה, תקופת השכלתנות והפקפקנות, ובה שומע ב. : קול: קום והושיע אל־עמך, והוא מצית את האש, והוא שורף את עצמו בעוד חזונו לא אוכל, אלא מקים, לדורותיהם, את מגשימיו.

החיזיון המפנה כך היא נראית אף לו: „אני מעבד את הרעיון, לא, ה־רעיון מעבד אותי. מצבים כאלה נקראו בלשון ימים מקדם: השראת שכינה". אלה דבריו.

מגין אהבת ה. צל? מקורה ברגש אנושי, שאין פשוט ואי. אציליי הימנו: הכרת תודה. רבים מכחישים, אם ב־עצר ואם בחיוך, את קיומו של רגש זה. אדם, הם אומרים, המטיב עם זו־לתו, וביחוד עם עמו, אהת נחלתו: כפיית טובה.

יורשה לי, אדוני הישב ראש, לס־תור את הטענה המקובלת. השוללים את הכרת תודה, משום שישנה כפיית טובה, יימנו לאלה שישללו את ה־אהבה משום שישנה שנאה, את האמת משום שישנו כזב, את הצדק משום ש־ישנו אוון, את הטוב משום שישנו רשע. בקיום הסתירות הללו אזל צפון מיס־תורין הקיום, והע.דה, הידועה לנו משחר עוררי האומה, כי הכרת תודה למי שמטיב עמה עולה אחר מותו, אינה אלא מאשרת את קיומו הנצחי של רגש אנושי זה ומבטרת את נצחונו בלתי נמנע, על אף כפוי הטובה ו־עמלם, כל שוא הוא.

הרצל עצמו התקומם נגד כפיית ה־טובה. הוא גם חשש מפניה. הוא אף מוכן היה לא להתחשב עמה. בשעת התמרדות משלימה רשם: „אני מוכן לכל — גם לכפיית טובה מצד אלה ש־ . חייבים ביותר להכיר תודה". אך היו גם שעות אחרות, ובהן לחש ל־נפשו לאמור: „מה שהייתי ליהודים, יגרכו הזמנים הבאים אחרי יותר מ־אשר החמון הרב ביימי". או: „שמי יגדל לאחר מותי". או: „אמנם רבות גלרמו בה ביי ולעגו לי... לעומת זה קבלתי את שברי... באהבת עמי". ועוד: „דו־מני, כי אוכר בין אלה שהיו־רבו ביותר לחיטבו לאגושות». ובעיקר: „דומני, כי בשבילי פסקו החיים, והחלו דברי ימי עולם". De te fabula narratur

כאלה דבריו. היש עוד מי שיפקפק כי אמת הם?

על מת הכרת תודה להרצל, לא של דור גאולים אחד, אלא של כל הדורות הבאים? הוא יצר אגדה מסקה, שאין דומה לה בתולדות העמים, את המדי־ינות הלאומית. הא כיצד? מדיניות בלי מדינה? כן, ווו גדולת היצירה: יש הגיע לרעיון המדינה על־ידי ציון, אלא בא לציון על־ידי רעיון המדינה. זה נכון. הרצל עצמו ציין את זאת, או הודה בכך, בהזדמנויות שונות. אפס, זכותנו הנצחית על ארץ אבותינו היתה חרותה כה עמוק בלבו, עד אשר ביחס לארץ זו, ורק ביחס אליה, חזה ב־תנאים מסויימים, אפשרות, וראה ה־צדקה, של מלחמת כיבוש משחררת. באחד הימים הביאו בפניו סטודנטים יהודים הצעה של נחיתת אלף מתנד־בים ביפו. זו היתה תגובתו האופ־יינית: „אני יעצתי להסתלק מן ה־רעיון הגריבלדאי היפה הזה. באשר האלף הזה עוד ל.. ימצא, כדוגמת אר־תם ממרסלה, אוכלוסין שהוכנו לכך במובן הלאומי". עוד לא ימצא...

יום אחר מסתמנת לכאורה אפשרות של חילופי ריבונות בקפריסין. מתוך השערה, כי בעלי הריבונות החדשה, אם תבוא, יסכימו להתישבות יהודים חושב הרצל ומעיר: „אנו נתאסף אז על האי ובאחד הימים נצא לארץ יש־ראל ונקחנה בכוח, כפי שלקחוה מ־אתנו".

כן, הרצל בא לארץ ישראל בדרך הדאגה לעם ישראל. ואיך החל השחרור הראשון מבית העבדים? ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא אל אחיו ויראה בסבלותם. כך היה בכל הדורות. רא־שית הדאגה ותכליתה היא לעם הסובל, המשועבד, המפוזר, המושפל, המעונה, המושמד. ופעלו העיקרי של המשחרר הוא להפוך את אנקת הסבל לזעקת ה־חרות, לראות את העם בעניו, לדעת ולהראות את הדרך לגאולתו. אלמלא רעיון המדינה, בגדולת פשטותו, מה היה עלינו אף במולדתנו? הן ידוע, לא רק לנו, כי עם יכול להיות עם עבדים גם בארצו. ואנחנו, לו עבדים נשארנו, ולא נשארנו. כך התאחדו וישתזרו ו־יהיו לשלמות בדור התקומה: הדאגה לעם, אהבת המולדת, השאיפה לחרות.

בדאגתו ובאהבתו ובשאיפתו הקריב הרצל את עצמו, זוהי סיבה מיוחדת ל־הכרת התודה הנצחית. רבות הדרכים בהן אפשר לשרם עם: ביצירת ה־מחשבה, בעמל כפיים, בעט ובאת ו־עוד, וכולן חשובות. אולם העליונה ב־דרגות השירות היא מסירות הנפש, כי בלעדיה אין משנים גורל, ופדות ו־עבדות בלעדיה אין. מי בישראל היו־דע, או החייב לדעת, את זאת?

אנו מתבוננים בראי כתביו הגלויים של הרצל וראוים ענק רוח מתייסר ב־נפשו. הוא חש כי לעמו אין זמן: „האם תהיה זו הפקעה מכח, מתקפה מלמטה, או החרמה מכוח ריאקציה מלמעלה? האם יגרשונו? האם יצדחונו? אני משער אם כל הצורות האלו ביחד ו־עוד אחרות", כך הוא שואל ומשיב ו־רואה וחרד. ואולי הוא מרגיש, כי גם לו אין זמן. לכן כה רבים היסורים — ב־נסתרים. הרעיונות, המחשבות וחיפושי דרך ההצלה מעירים אותו: מאז נקרא, באשמורת השלישית של הלילה, אל־עוך תנומה לעפעפיו. חוט בקשר ונקרע, תקונות עולה ונעלמת, דרך נמצאת ו־נחסמת, צפיה, אכובה, חקירה עצמית: האם לא שגיתי? נחמה עצמית: אולי זה יהיה לטובה? רגשות, התגברות, עייפות, התעוררות, פגיעה, השתריינות, רוך הנפש, קשות הערוף — זהו האדם במלחמתו, זהו הלוחם באנושיותו. כך הוא שורת והתייסר תשע שנים ויכלה את עצמו ביסורי שרותו.

בשאתנו עינינו לגדולתו של הרצל, אין אנו חייבים לקבל את האימרה, ש־היא לא פחות פשטנית מכפי שהיא מ־פורסמת, של קרליל: קורות האנושות היו תולדותיהם של אנשים גדולים. אולם יכולים אנו לאמץ את הערכתו היסודית. הוא גם אמר: „אף אם הס־תכלותנו באדם גדול תהיה בלתי מושׁ־למת, אנו תמיד נזכה על ידה, כי הוא נושא האור החי, וטוב ונעים להיות קרוב לו." ואם גדולים, מורים, אדירי המחשבה ומחדשי הלכה, כך חשו ב־קרבם להרצל, על אחת כמה אנחנו.

מכם נורדאו, שכה קרוב היה לו, לא היסס לומר: אם לעם היהודי קם אדם כהרצל, עוד יש תוחלת. ואילו זאב ז'בוטינסקי, שראהו פעם אחת בלבד, כתב אחרי שנים רבות: „...ואני לא בנקל אשתחוה לאישיות... רק פה הר־גשתי כי באמת לפני בחיר הגורל הנני עומד, בביא ומנהיג בהסד עליון, שאף לטעות ולתעות כדאי אחריו".

מיד לאחר שנפל בחיר הגורל, עוד בראשית דרכה של הציונות הממלכ־תית, הבטיח נושאה בימינו לאמור:

נקר נקר בשן צורים בדרך
זחל נזחל במוט עלינו ברך

אך־חי השם — שירך ישור עד תום. ואנחנו, בני הדור שזכה, ביסורים ו־בקרבנות, לאתחלתא דגאולה, יכולים לומר בזכות הדאגה והאהבה, בשם צדק השאיפה ומתוך האמונה שניטעה ב־לבותינו, בגאולה השלמה למולדת ו־לאומה: עוד השיר לא תם, אך הוא ישור עד תום.

(נאומו המלא של מנחם בגין בישיבה החגיגית של הכנסת לציון יום הולדתו המאה של חוזה המדינה).

מחסר. זו חוכמתה שמקורה הכרת ה־שליחות. איך, במה, ומתי נתן הרצל לעם־בלי־מדינה מדיניות הקמת ה־מדינה? „הא רושם: „היום אני אומר: אני אנהל עניניים עם אדוני הארץ (אחד מהם" הוא קובע: „כל הדבר צריך להעשות על פי הכלל הפשוט ב־יותר שבעולם, לאמור: do ut des. והוא .כנס. מתוך התמרדות גלויה נגד המנהיגות הרשמית של דורו, את ה־כנסיה הלאומית היהודית — כך הוא רואה ומכנה את קונגרס הציונים — המקבלת ומצהירה את מגילת הזכויות של העם היהודי, בשובו, או ברצותו לשוב, למולדתו.

זאת היתה פרשת חדרכים. באחת מהן הלך, או הוסיף לכת, השתדלן ה־יהודי, כפו, הגו; בשניה, בחדשה, החל לעלות ולהעלות המדיניאי היהודי, ש־סמכותו בכוחו בשליחותו. „יזכרו, ש־הם באי כוחה של האומה הישראלית המפוארת ברגע היסטורי". זו קריאתו של הרצל לחברי משלחת, העומדת ב־ראשותו להתייצב לפני אחד השליטים האדירים בימיו.

ואיך נטע בנו הרצל את השאיפה ל־מלכות, לחידוש ימינו כקדם? הוא לא רק חזה את רעיון המדינה בגדולתו: הוא גם ראה אותו בפשטותו. ואולי מפ־ליאה הפשטות מן הגדולה. הרצל ה־מחיש בפני עצמו, ובפני כל אלה מהם מוכנים לקרוא לעצמם תלמידיו, את מדינת היהודים על דגלה ועל חוקתה ועל משפטה, על נציגיה וחייליה, על שאיפתה לצדק חברתי, על עריה, כפרה ודרכיה. אפילו על אות ההצ־טיינות שלה, הלא הוא מעין Legion d'honneur „כבוד ישראל" עם סרטו האדום, ללמדך, כי „העולם צריך ל־הכיר על ידינו מה שנחשב לבלתי אם ה־שרי זה אלפיים שנה: כבוד היהודיים". כמובן, הרצל ידע, כי הפרטים עשויים להיות שונים מן המוצעים. „אינני חושב אפילו רגע אחד, שמדינת היהודים תקום באותה צורה שתאריתה, החי הולך ומתפתח באופן בלתי תלוי בארם, שנטעו או חוללו". אבל הוא תיאר פר־טים, כדי להוכיח, כי אין הוא בגאון ו־טופיה, אלא רואה מציאות. „הדבר נר־אה פלא, כל דבר טבעי הוא פלא" — כך הסביר המחיש החדיר אמונה.

העיקר בעיניו היה מה שהוא הגדיר כרצון המדינה, כלומר, אמונת העם ב־כשרו להקים ולקיים, בשובו, או ברצותו לשוב, למולדתו.

זאת היתה פרשת הדרכים. באחת מהן הלך, או הוסיף לכת, השתדלן ה־יהודי, כפו, הגו; בשניה, בחדשה, החל לעלות ולהעלות המדיניאי היהודי, ש־סמכותו בכוחו בשליחותו. „יזכרו, ש־הם באי כוחה של האומה הישראלית המפוארת ברגע היסטורי". זו קריאתו של הרצל לחברי משלחת, העומדת ב־ראשותו להתייצב לפני אחד השליטים האדירים בימיו.

ואיך נטע בנו הרצל את השאיפה ל־מלכות, לחידוש ימינו כקדם? הוא לא רק חזה את רעיון המדינה בגדולתו. הוא גם ראה אותו בפשטותו. ואולי מפ־ליאה הפשטות מן הגדולה. הרצל ה־מחיש בפני עצמו, ובפני כל אלה מהם מוכנים לקרוא לעצמם תלמידיו, את מדינת היהודים על דגלה ועל חוקתה ועל משפטה, על נציגיה וחייליה, על שאיפתה לצדק חברתי, על עריה, כפרה ודרכיה. אפילו על אות ההצ־טיינות שלה, הלא הוא מעין Legion d'honneur „כבוד ישראל" עם סרטו האדום, ללמדך, כי „העולם צריך ל־הכיר על ידינו מה שנחשב לבלתי אם ה־שרי זה אלפיים שנה: כבוד היהודיים". כמובן, הרצל ידע, כי הפרטים עשויים להיות שונים מן המוצעים. „אינני חושב אפילו רגע אחד, שמדינת היהודים תקום באותה צורה שתאריתה, החי הולך ומתפתח באופן בלתי תלוי בארם, שנטעו או חוללו". אבל הוא תיאר פר־טים, כדי להוכיח, כי אין הוא בגאון ו־טופיה, אלא רואה מציאות. „הדבר נר־אה פלא, כל דבר טבעי הוא פלא" — כך הסביר המחיש החדיר אמונה.

העיקר בעיניו היה מה שהוא הגדיר כרצון המדינה, כלומר, אמונת העם ב־כשרו להקים ולקיים, בשובו, או ברצותו לשוב, למולדתו.

משרד החינוך מוסמך לטפל באמנות ולא משרד החוץ

משרד החינוך והתרבות הוא המשרד המוסמך לטפל בעניני אמנות ומתפקידו היה לעמוד על עניין תערוכת פאריס בכל שלביו — זאת קובע מבקר המדינה שבדק את פרשת השתתפות ישראל בתערוכת התמונות בפאריס על פי בקשתה של אגודת הציירים והפסלים.

למעשה הסתפק משרד החינוך והתרבות בכך שדאג למינוי חבר השופטים ולמשלוח המכתבים לאמנים על סמך החלטת חבר השופטים, ושלא בצדק העביר את ההכרעה הסופית בענין השתתפות בתערוכה למשרד החוץ.

בתחילה החליט חבר השופטים שנתמנה ע"י משרד החינוך על משלוח תמונותיהם של 30 אמנים, ובהתאם לכך נמסרה להם הודעה על השתתפותם. לאחר מ"ש מבין האמנים הודיעו שלא ישתתפו בהרכב זה — ביניהם אחד מחברי חבר השופטים — מכיון שאינם רוצים להיות בתערוכה אחת עם אמנים צעירים ובלתי יודעים, הודיע יו"ר חבר השופטים שהחלטה זו אינה ניתנת לביצוע. משרד החינוך הודיע למשרד החוץ שהוא משאיר את הענין להכרעתו היחידה.

בהתאם לכך הטיל משרד החוץ על יו"ר חבר השופטים להכין בעצמו רשימה בתור שופט יחיד. הוא שינה את הרשימה: כלל בה את 4 האמנים שסירבו תחילה להש־תתף, 2 שלא היו ברשימה, ולא כלל 5 אמנים שהיו ברשימה המקורית.

מבקר המדינה מבקיר את התנהגות משרד החוץ שכן היה עליו להכריע בענין במה־רות. אולם הוא מוחה ביקורת על משרד החינוך והתרבות שלא היה מוסמך למסור את ההכרעה לגוף אחר.

ליניץ' בקוריאה

סיאול, 12 (ע"ר) — ב־70 מרושבי הכפר קוטשנג שבדרום מערב קו־ריאה שרפו אמש למוות את ראש הכפר, כנקמה על סרובו להצי־ג מפריים מן המכס שנערך בתק־פת מלחמת קוריאה — מס־פרת ידיעת עתונות.

ביזעה נאמר שהכפריים הובילו את ראש הכפר, סאק יונג בו, בן 53, לבית הקברות, בו נקברו קרבנות השבת. הם רמסו אותו באבנים ושרפו אותו בעודו מחיטר הכרה, אך בחיים.

לדברי הידיעה, טענו המחקיפים שבשנת 1951 סרב סאק להעיד שהכפריים לא שתפו פעולה עם חיילים קומוניסטים. חיילים של צבא דרום קוריאה שהשרו בכפריים בשי־תוף פעולה עם הקומוניסטים, הרגו 600 כפרים.

פורקה הממשלה החשאית

איר־גוני המשטרה החשאית הדרום־קוריא־נית, הידועים רק בכינוי הצופן שלהם — „105" ו־„CIS" יפורקו לפי הוראות של ממשלת המעבר — על כך הודיע היום המטה הארצי של המשטרה הדרום־קוריאנית.

המלחין — הזמר הערבי עבדול וואהב הותקף ונפצע

קאהיר, 12 (ע"ר) — המלחין־הזמר הגדול ביותר של העולם הערבי, מוחמד עבדול וואהב, בן 50, הוכנס היום לבית חולים לאחר שהותקף אמש באבן ובמס־פרים ע"י אדם שנעצר לאחר מכן.

בהודעת המשטרה נאמר שהמתקיף נמצא במוסד לחולי רוח במשך 10 שנים, וסטן שהוא שחיבר את רוב שיריו של עבדול וואהב.

המלחין־הזמר נפצע קל והוא עומד לצאת מבית החולים תוך ימים אחדים.

מ. שמי

„חיילים אלמונים"

לפני ימים מספר הופיע בעתון „חרות" — דן וקבוצת הקצינים־מפקדים הקרובה, תאור של כנוס הקשור עם המחתרת הל־אומית לשעבר. בין היתר נזכר באותן שו־רות, בי בכינוס הושמע שיר „החיילים האלמונים" ששימש במשך זמן מסוים כ־המנון של לוחמי חרות ישראל. צר מאד על שהכתב השתמש בהגדרה זו של ה־שיר „חיילים אלמונים" בעתון, הנושא ב־רמה את דגל המחתרת ומפעלה בימי מל־חמת השחרור, והלוחם נגד הסילופים ב־תולדות המרד בשלטון המנדטורי, נגד ה־שיגויים שמנסים גורמים שונים להכניס ב־מהלך המאורעות ונגד טשטוש הדברים כ־פי שהתרחשו. חובת כבוד היא לספר לדור־ות ה

כברות ואמנות

אחד מן המוהיקנים האחרונים

(למותו של מוריס שוורץ)

אחד מגושאי דגלו החשובים ביותר של התיאטרון האידי כימינו היה מוריס שוורץ אחד המוהיקנים האחרונים של אמנות הבמה האידית, שהוא עצמו הרימה לפסגות בכשרון רוגז הגדול כשחקן, בכמאי ואף כמחזאי עשרות רומנים וסיפורים של גדולי הסופרים האידיים, כדי לעשיר בעיבודיו את הריפרטואר הטוב של התיאטרון האידי.

ענק בחתומו היה. לפני ארבעים שנה הקים בניו־יורק את התיאטרון האמנותי שלו, שהיה במשך שנים מרובות בית־היוצר שחקנים ובמאים יהודים ואף שימש מרכז תרבות אידי ליהודי ניו־יורק. אולם הוא וכל נאמני הלשון האידית ועסקניה בניו־יורק ובכל ארצות־הברית לא עצרו כוח לעצור את נחשולי האנגליזציה — התיאטרון דבר נאלץ היה לסגור את שעריו.

לפני שלושה חדשים, בא לביקורו האחרון במדינת ישראל. בדעתו היה להשתקע כאן, לחדש את ימי נעוריו של התיאטרון האמנותי שלו ומכאן לצאת עם להקת שחקנים לביקור־רים בישובי היהודים הגדולים בתפוצות.

אולם הפעיק רק להעלות הצגה אחת — „יושת עגל" — שבה הופיע בתפקיד הראשי של רבי מלך מניישאבה.

הוא מת בחיל על משמרתו: בעת אחת החזרות על ההצגה הבאה הכהו השבץ ובעבור ימים אחדים חדל לבו מלפעום.

עם מותו אבד לבימה האידית שחקן ובמאי גדול ואישיות סגולית. בתור שחקן ייצג את הטיפוס של מבצע רב־צדדי מן הדור הקודם. בנעוריו יצא שמו לתהילה כבעל קול ערב בזמרו במקהלת החזן שב־עיירת מולדתו באוקראינה ואחר כך גם שנים אחדות בניו־יורק. ואמנם היה בקולו מן הרציטאטיב החזני בעצבו על הבימה דמויות של יהודים מסורתיים. בתנופת מוגו הרבה היה תמיד הראש וראשון, ה„מוכר" על הבמה והאפיל על יתר השחק־נים.

מוריס שוורץ סימל תקופת זוהר בתיאט־רון האידי, שהוא עצמו היה ממחוללה ועודד בימיו, שנים לפני מותו, הוגם אורה עד לידי בנואה קלושה של עבר מפואר רחוק.

א. נחור

מלבטי החנוך העל־יסודי

„כל תלמיד שסיים את לימודיו בביה"ס יסודי וצבר את הסקר בהצלחה זכאי לשכר־לימוד מודרג. הוא רשאי לבחור את ביה"ס התיכון הראוי לו ואין ביה"ס רשאי לדחותו".

כך נאמר במסורש בדו"ח של מחלקת החינוך שע"י עירית ירושלים. אבל למעשה לא זו בלבד שבתי הספר התיכוניים דוחים מאות בקשות של תלמידים, אלא שיש בינ־יהם גם כאלה שאינם מסוגלים לקלוט אפילו את מסימי כיתות ח' של בתי הספר אשר בחסותם (כך הגימנסיה העברית ברחביה, „מעלה", ותיכון בית־הכרם). וכבר הצביע חבר המועצה הד"ר פ. עיקבי על כך שכ־350 מסיימי בתי הספר היסודיים, לא יוכלו להמשיך השנה בלימודיהם, מחוסר כיתות המשך. נוסף לכך טוען ד"ר יעקבי שמספר התלמידים שעברו השנה את הסקר ב־10%. מתוך 2355 מסיימי כיתות ח' זכו שאתקד 1120 בשכר לימוד מודרג, ואילו השנה אין מספר הזוכים עולה על 1032 מתוך 2823. במקום העליה הטבעית המצופה באה אפוא ירידה ניכרת. הועלה החשד שמשרד החינוך „התאים" את רמת המבחן לתקציב שברשותו וע"כ רק חלק מספר התלמידים שעמדו בסקר, אמנם חשד זה, אין להוכיחו. אנשי מחלקת החינוך טוענים שהם לא החמירו במגמה מעין זו, אך בין שהטענה נכונה ובין לא, ועובדה היא שהמצב בחינוך העל־יסודי בירושלים רחוק מלהיות מטביע. לעת עתה הוא מעין „שטח הסקר" שרבים הגורמים המטפלים בו, אך ללא תאום ביניהם ובלי הצלחה יתרה. והמצב בירושלים משקף במידה לא מעטה את הנע־שה בשטח זה בשאר הערים הגדולות בארץ.

שמונה עשר מוסדות מגישים בירושלים חינוך על־יסודי ל־4431 תלמידים, אבל אף אחד מהם אינו שייך לעיריה ואינו מקבל אל מרותה. אלה הם בתי־ספר פרטיים השייכים לגורמים לא־עירוניים שונים והשומרים טינה לעיריה על מיעוט עזרתה לחינוך העל־יסודי בעבר. אף לא הכשירו עצמם לקליטת מספר רב יותר של תלמידים, שהופל כמעט מאז הונהג שכר הלימוד המודרג, אף אינם מגלים כל עניין להתרחבות נוכח הדרישה המוגברת לחינוך על־יסודי שהקיף כבר אש־תקד ה־70% ממסיימי כיתות ח' של בתי־ספ־רי היסודיים. ביחוד מורגשת הנטיה שלא „לפ־רוץ את המסגרת" אצל הגימנסיות „המיוח־סות". מתקבל הרושם שה„המיוחסות" פותחות את שעריהן רק ל„עלית" וודאי אין זה מקרה שהלומדים בהם ובכיתה ט' בעיקר, משלימים שכר־לימוד מלא, בה בשעה שבבתי־ספר תיכוניים „צנועים" יותר, רב מספר התלמי־דים הנהנים משכר לימוד מודרג, המשלמים בדרגה ט' רק 25% משכר הלימוד או אפילו בדרגה י' — רק 10% משכר הלימוד בלבד.

רצונם של ההורים שבניהם יבקרו דווקא במוסדות הלימוד „המיוחסים" אינו בא כמובן מעמדם של מגיעים לבגרות. אבל אף אם הם בעלי מלך מניישאבה.

הוא מת בחיל על משמרתו: בעת אחת החזרות על ההצגה הבאה הכהו השבץ ובעבור ימים אחדים חדל לבו מלפעום.

עם מותו אבד לבימה האידית שחקן ובמאי גדול ואישיות סגולית. בתור שחקן ייצג את הטיפוס של מבצע רב־צדדי מן הדור הקודם. בנעוריו יצא שמו לתהילה כבעל קול ערב בזמרו במקהלת החזן שב־עיירת מולדתו באוקראינה ואחר כך גם שנים אחדות בניו־יורק. ואמנם היה בקולו מן הרציטאטיב החזני בעצבו על הבימה דמויות של יהודים מסורתיים. בתנופת מוגו הרבה היה תמיד הראש וראשון, ה„מוכר" על הבמה והאפיל על יתר השחק־נים.

מוריס שוורץ סימל תקופת זוהר בתיאט־רון האידי, שהוא עצמו היה ממחוללה ועודד בימיו, שנים לפני מותו, הוגם אורה עד לידי בנואה קלושה של עבר מפואר רחוק.

א. נחור

אוצר גנזים

ליעקב משה טולידנו

שר הדתות הרב יעקב משה טולידנו, ידוע לקוראים מספריו הקודמים כמו „גר מערבי", „שריד ופליט" ועוד. כהיסטוריון וכמאסף זכרונות ותעודות משרידי כתבי היד, שיש בהם חומר לתולדות הקהילות בחוץ־לארץ, ובייחוד אלו שהיו לחן זיקה ליישוב בארץ ישראל, או מקורות שיסודם בתולדות בארץ ישראל. בספרו החדש שלפנינו, מביא המחבר תשעים ושמונה איגרות לתולדות ארץ ישראל אשר אסף מתוך כתבי יד עתיקים, ומצרף וחשיבות מיוחדת לשלושים ואחד־עשר הרשי־מות הביבליוגרפיות, הבאות בסוף הספר.

הספר נפתח באיגרת רבי הלל השני הנשיא למר עוקבא, ראש הגולה, ולרבה ראש ה־שורה בפומבדיתא. האיגרת נכתבה בשנת רס"ד לחורבן, שהיא ד' אלפים צ"ט, וזה מתאים עם זמן נשיאותו של הלל השני, אבל אין זה מתאים לזמן נשיאותו של רבה בפומבדיתא. ותוכנה דומה לאיגרת המובאת במסכת סנהדרין י"ב, אלא ששם היא כתובה לרבה. האיגרת שעניינה הוא קביעת החגים והעיבור, נכתבה עשרים שנה לפני שחיקן הלל השני את חשבון העיבור. אלא שייתכן, שגם לאחר שקבע הלל את סדר העיבור ורן האירי, שהוא עצמו היה ממחוללה ועודד בימיו, שנים לפני מותו, הוגם אורה עד לידי בנואה קלושה של עבר מפואר רחוק.

א. נחור

מלבטי החנוך העל־יסודי

„כל תלמיד שסיים את לימודיו בביה"ס יסודי וצבר את הסקר בהצלחה זכאי לשכר־לימוד מודרג. הוא רשאי לבחור את ביה"ס התיכון הראוי לו ואין ביה"ס רשאי לדחותו".

כך נאמר במסורש בדו"ח של מחלקת החינוך שע"י עירית ירושלים. אבל למעשה לא זו בלבד שבתי הספר התיכוניים דוחים מאות בקשות של תלמידים, אלא שיש בינ־יהם גם כאלה שאינם מסוגלים לקלוט אפילו את מסימי כיתות ח' של בתי הספר אשר בחסותם (כך הגימנסיה העברית ברחביה, „מעלה", ותיכון בית־הכרם). וכבר הצביע חבר המועצה הד"ר פ. עיקבי על כך שכ־350 מסיימי בתי הספר היסודיים, לא יוכלו להמשיך השנה בלימודיהם, מחוסר כיתות המשך. נוסף לכך טוען ד"ר יעקבי שמספר התלמידים שעברו השנה את הסקר ב־10%. מתוך 2355 מסיימי כיתות ח' זכו שאתקד 1120 בשכר לימוד מודרג, ואילו השנה אין מספר הזוכים עולה על 1032 מתוך 2823. במקום העליה הטבעית המצופה באה אפוא ירידה ניכרת. הועלה החשד שמשרד החינוך „התאים" את רמת המבחן לתקציב שברשותו וע"כ רק חלק מספר התלמידים שעמדו בסקר, אמנם חשד זה, אין להוכיחו. אנשי מחלקת החינוך טוענים שהם לא החמירו במגמה מעין זו, אך בין שהטענה נכונה ובין לא, ועובדה היא שהמצב בחינוך העל־יסודי בירושלים רחוק מלהיות מטביע. לעת עתה הוא מעין „שטח הסקר" שרבים הגורמים המטפלים בו, אך ללא תאום ביניהם ובלי הצלחה יתרה. והמצב בירושלים משקף במידה לא מעטה את הנע־שה בשטח זה בשאר הערים הגדולות בארץ.

שמונה עשר מוסדות מגישים בירושלים חינוך על־יסודי ל־4431 תלמידים, אבל אף אחד מהם אינו שייך לעיריה ואינו מקבל אל מרותה. אלה הם בתי־ספר פרטיים השייכים לגורמים לא־עירוניים שונים והשומרים טינה לעיריה על מיעוט עזרתה לחינוך העל־יסודי בעבר. אף לא הכשירו עצמם לקליטת מספר רב יותר של תלמידים, שהופל כמעט מאז הונהג שכר הלימוד המודרג, אף אינם מגלים כל עניין להתרחבות נוכח הדרישה המוגברת לחינוך על־יסודי שהקיף כבר אש־תקד ה־70% ממסיימי כיתות ח' של בתי־ספ־רי היסודיים. ביחוד מורגשת הנטיה שלא „לפ־רוץ את המסגרת" אצל הגימנסיות „המיוח־סות". מתקבל הרושם שה„המיוחסות" פותחות את שעריהן רק ל„עלית" וודאי אין זה מקרה שהלומדים בהם ובכיתה ט' בעיקר, משלימים שכר־לימוד מלא, בה בשעה שבבתי־ספר תיכוניים „צנועים" יותר, רב מספר התלמי־דים הנהנים משכר לימוד מודרג, המשלמים בדרגה ט' רק 25% משכר הלימוד או אפילו בדרגה י' — רק 10% משכר הלימוד בלבד.

רצונם של ההורים שבניהם יבקרו דווקא במוסדות הלימוד „המיוחסים" אינו בא

3 כרכים

שאתה וילדיך זקוקים להם

מילון

אנגלי — עברי
ועברי — אנגלי

במחיר חתימה מוזל

שלי 18.50 ל"י

(במקום 26.50 ל"י)

שלושת הכרכים הם

1) מילון אנגלי־עברי
מעריכת י. אבן שמואל קופמן
המילון הגדול והמפורסם הכולל 750 עמודים כפולי טורים

2) ערך מילואים
למילון הנ"ל
שיצא לאור זה עתה הכולל 250 עמ' כפולי טורים והבא לתשלום ולעדכן את המילון הגדול

3) מילון עברי־אנגלי
מאת ר. אבינועם גרוסמן
450 עמודים כפולי טורים

אל תאחר את המועד
פנה לבית מסחר ספרים

חוצאת דביר

אוצר הלשון העברית לתקופותיה השונות

ליעקב כנעני

ובא המלון החדש והמנוקד והמצויר לא־בן שושן, שהוא באמת מלון חדש בכל, כשמו: חדש בעיקרו המלא, חדש בהגדרותיו הברוריות והמדעיוקות, חדש בציוריו הרבים ובדוגמאות החיות הרבות מלשון הדיבור ובו כמובן הרבה מלים חדשות שלא הביאון גור במלונו. ההגדרות כאן הן משושות וכל מלה מוגדרת במשפטים מכל המקורות ומציינת משמעות המלה בכל רבדי הלשון ותקופותיה. והיא מוסברת גם בציורים וכן נתונות כאן הוצרות הדקדוקיות לכל דבר ונוסופו מוספים שימושיים ע"י תקציר כל כללי הדקדוק ולוחות לנטיות וכללי הכתיב, וכ־ך המילונאים של מלונו זה, הוכנסו עתה 3500 מלים חדשות והשלמות. כתבריו ה־קודמים השתמש כמובן גם אבן־שושן בכל המלונים המקצועיים העבריים שהופיע עד כה: „הצמחיה של היהודים" בחמשה כר־כים לעמנואל לעוו הזואולוגיה בתלמוד של נויבעאר, אוצר המונחים הפילוסופיים לק־לצקין בן ארבעת הכרכים, ספר המונחים לרפואה ולמדעי הטבע לד"ר מזיא וכן מלו־ניהם הרפואיים של הד"ר אבן אדם והד"ר רובי ועשרים וכמה מילוני ועד הלשון למונחי רפואה, מוסיקה, חשמל, חשבון, טלפון, התעמלות וכו' וכו'. והמילונים ל־מונחי רפואה, י"ד כרכי היכל רש"ש לאבי־גרי וכן מלונו לחידושי ביאליק. וכן ניתנת לשימוש הכרסיסיה של האקדמיה ללשון העברית ובה קרוב לעשרים אלף חידושי מלים והלקסיקונים למלים זרות של גור ושל דן פינס. אף בקונקורדנציות למשנה ולתוספתא ולתרגומים ולתלמוד להרב קו־סובסקי מוצא משהו מלונאי זרין. וקרוב לשלושת אלפים מלים שאולות מיוונית ורו־מית (קרוים במלונו מלים שאולות בתלמוד ומדרש ותרגום) ולא מגינו את כל זה אלא כדי להזכיר, שמחבר המלון החדש העתיק מלה מן המלון הקודם ומלונו, מתוך המלונים שלנו: המלונאי האחרון מעתיק לצעמו לתוך ספר חדש. אמנם נהגו המלונאים הראשו־נים לציין את הספרים שמתוכם שאבו את החומר שלהם, ואליעזר בן יהודה והביא רשימה של קרוב לאלף ומאתים ספרים שהשתמש בהם בשביל מלונו. עתה בטל מנהג יפה זה לאמר: אני מעתיק מספרי אחרים מבלי לציין את שמות מחבריהם והאחרים שיבואו אחרי יוכלו להעתיק מספרי, מבלי לציין את שמי.

מר כנעני הוא חרוץ ושקדן וטרח וחיפש ביצירותיהם של משוררים ומסאים ומר־גמים ועתונאים בשלושים השנים האחרונות חידושי מלים וניבים וצירופי מלים והכ־ניסם לתוך מלונו. ואת חידושיהם אלה הוא מביא בשמם של יותר מחמשים סופרים בספרותנו החדשה ובניהם מ. שמיר וס. יהודי.

רק חמשים וכמה מסופרים אלה נזכרים בין ארבע הסימפוניות של רוברט שומן השגיה בדו מאזור היא המקופחת ביותר ואם אינני טועה, היתה זה לאונרד ברנשטיין שלפני שנים מספר בצעה לאחרונה אצלנו. אולי העובדה כי יש לכבד את המלחין ה־רומנטי לרגל יום ההולדת ה־150, היה זה פאריי אשר כמעט כמו כל מנגח צורתי מרגיש סימפטיה ונטיה מיוכדת לשומן, בכל אופן זכינו לבצוע הסימפוניה הזו, המצ־טיינת בפרק השלישי — אדג'יו אספרסיבו — אחד הפרקים היפים ביותר במוסיקה ה־סימפונית, מלא קסם ושקוע במחשבות גו־סף לשמוש העדין של כלי נשיפה עץ.

מוסיקה זו של שומן זקוקה ליד חזקה של המנצח. המפעמים של פאריי היו מחי־רים אבל לא מהירים מדי, הוא דאג לב־הירות ולנעימות הצליל — דבר שלא מובן דיו, כי שומן המשורר של הפסנתר והקול היה חסר חן כמחבר סימפוני.

על ביצועו של הקונצ'רטו של בטהובן על ידי מילשטיין אין למבקר מה להגיד: הכ־נר עומד כעת על רמה אמנותית עליה כי נגיתתו הנעדרת התאמצות כלשהי ראויה להגדרה אחת בלבד: שכלול עליון בהבעתו ובצליל הנשאר תמיד נעים ומתוק אולם אף פעם לא סנטימנטלי. אחרי ישה חסץ לא שמענו בצוע כזה בארצנו. פאריי העניק לוויי מלא מרץ.

הקהל היה נלהב כמו בהזדמנויות יוצאות מגדר הרגיל, פאריי ומילשטיין זכו לקבלת פנים חגיגית כהכרת תודה על נגינה נפלאה וגם תומרתנו עמדה על הגובה (יש לזו־כיר את מנגן הצ'לו הראשון על הסולו הנ־אה בפתיחה הצרפתית).

צלילים

מילשטיין ופאריי

בא האבדים הישראלי ויחד עם השרב המ־קובל מגיעים גם הכוכבים הגדולים מחוץ לארץ אלינו, בעלי השמות המפורסמים המ־שמשים לקישוט הפרוספקטים לפני כל עונה לשם משיכת המנויים. כך היה וכך יהיה לא רק בתל־אביב, אלא בכל המרכזים המו־סיקליים שם פונים לקהל של אלפים ור־בבות חובבי מוסיקה סימפונית. המבנה ה־סוציאלי של חוגים המוכנים לתמוך בתז־מורת הפילהרמונית־הישראלית או הוינאית או הניו־יורקית — מתנה יבוא כוכבים מה־מדרגה הראשונה וכך נוכל גם הפעם לברך פאול פאריי.

לא עברו עדיין עשר שנים מאז שימש פאריי כמנהל מוסיקלי לתזמורתנו אותה היה נאלץ לנגוש בנסיבות שלא הוסיפו כ־בוד לאנשי התזמורת. בינתיים עברו השי־נים, פאריי כבש את אולמי הקונצרטים של ארצות הברית ומילא משנת 1951 את ה־תפקיד של מנהל מוסיקלי של התזמורת הסימפונית בעיר דיטרויט והצליח להעלות את רמתה האמנותית במידה כזו שתזמורת זו מוכרת כעת כאחת הראשונות בכל יבשת אמריקה.

התוכנית של האורחים לא הצטיינה במ־גמה לניסיונות: פרט לפתיחה לאופרה „ה־מלך מאנס" של המלחין הצרפתי לאלו (הידוע למאזינים בדרך כלל רק בסימפוניה הספרדית האהובה על הכנרים מהתיפופים ה־וירטואוזי) — לא שמענו בערב זה יצירה חדשה. הסימפוניה השניה של רוברט שומן והמלך בין הקונצרטים לכנור, הקונצ'רטו של בטהובן שיכים לעמודי התווך של הר־פרטואר של כל תזמורת בעולם.

בין ארבע הסימפוניות של רוברט שומן השגיה בדו מאזור היא המקופחת ביותר ואם אינני טועה, היתה זה לאונרד ברנשטיין שלפני שנים מספר בצעה לאחרונה אצלנו. אולי העובדה כי יש לכבד את המלחין ה־רומנטי לרגל יום ההולדת ה־150, היה זה פאריי אשר כמעט כמו כל מנגח צורתי מרגיש סימפטיה ונטיה מיוכדת לשומן, בכל אופן זכינו לבצוע הסימפוניה הזו, המצ־טיינת בפרק השלישי — אדג'יו אספרסיבו — אחד הפרקים היפים ביותר במוסיקה ה־סימפונית, מלא קסם ושקוע במחשבות גו־סף לשמוש העדין של כלי נשיפה עץ.

מוסיקה זו של שומן זקוקה ליד חזקה של המנצח. המפעמים של פאריי היו מחי־רים אבל לא מהירים מדי, הוא דאג לב־הירות ולנעימות הצליל — דבר שלא מובן דיו, כי שומן המשורר של הפסנתר והקול היה חסר חן כמחבר סימפוני.

על ביצועו של הקונצ'רטו של בטהובן על ידי מילשטיין אין למבקר מה להגיד: הכ־נר עומד כעת על רמה אמנותית עליה כי נגיתתו הנעדרת התאמצות כלשהי ראויה להגדרה אחת בלבד: שכלול עליון בהבעתו ובצליל הנשאר תמיד נעים ומתוק אולם אף פעם לא סנטימנטלי. אחרי ישה חסץ לא שמענו בצוע כזה בארצנו. פאריי העניק לוויי מלא מרץ.

הקהל היה נלהב כמו בהזדמנויות יוצאות מגדר הרגיל, פאריי ומילשטיין זכו לקבלת פנים חגיגית כהכרת תודה על נגינה נפלאה וגם תומרתנו עמדה על הגובה (יש לזו־כיר את מנגן הצ'לו הראשון על הסולו הנ־אה בפתיחה הצרפתית).

מ. אנ־ף

אוצר הלשון העברית לתקופותיה השונות

ליעקב כנעני

ובא המלון החדש והמנוקד והמצויר לא־בן שושן, שהוא באמת מלון חדש בכל, כשמו: חדש בעיקרו המלא, חדש בהגדרותיו הברוריות והמדעיוקות, חדש בציוריו הרבים ובדוגמאות החיות הרבות מלשון הדיבור ובו כמובן הרבה מלים חדשות שלא הביאון גור במלונו. ההגדרות כאן הן משושות וכל מלה מוגדרת במשפטים מכל המקורות ומציינת משמעות המלה בכל רבדי הלשון ותקופותיה. והיא מוסברת גם בציורים וכן נתונות כאן הוצרות הדקדוקיות לכל דבר ונוסופו מוספים שימושיים ע"י תקציר כל כללי הדקדוק ולוחות לנטיות וכללי הכתיב, וכ־ך המילונאים של מלונו זה, הוכנסו עתה 3500 מלים חדשות והשלמות. כתבריו ה־קודמים השתמש כמובן גם אבן־שושן בכל המלונים המקצועיים העבריים שהופיע עד כה: „הצמחיה של היהודים" בחמשה כר־כים לעמנואל לעוו הזואולוגיה בתלמוד של נויבעאר, אוצר המונחים הפילוסופיים לק־לצקין בן ארבעת הכרכים, ספר המונחים לרפואה ולמדעי הטבע לד"ר מזיא וכן מלו־ניהם הרפואיים של הד"ר אבן אדם והד"ר רובי ועשרים וכמה מילוני ועד הלשון למונחי רפואה, מוסיקה, חשמל, חשבון, טלפון, התעמלות וכו' וכו'. והמילונים ל־מונחי רפואה, י"ד כרכי היכל רש"ש לאבי־גרי וכן מלונו לחידושי ביאליק. וכן ניתנת לשימוש הכרסיסיה של האקדמיה ללשון העברית ובה קרוב לעשרים אלף חידושי מלים והלקסיקונים למלים זרות של גור ושל דן פינס. אף בקונקורדנציות למשנה ולתוספתא ולתרגומים ולתלמוד להרב קו־סובסקי מוצא משהו מלונאי זרין. וקרוב לשלושת אלפים מלים שאולות מיוונית ורו־מית (קרוים במלונו מלים שאולות בתלמוד ומדרש ותרגום) ולא מגינו את כל זה אלא כדי להזכיר, שמחבר המלון החדש העתיק מלה מן המלון הקודם ומלונו, מתוך המלונים שלנו: המלונאי האחרון מעתיק לצעמו לתוך ספר חדש. אמנם נהגו המלונאים הראשו־נים לציין את הספרים שמתוכם שאבו את החומר שלהם, ואליעזר בן יהודה והביא רשימה של קרוב לאלף ומאתים ספרים שהשתמש בהם בשביל מלונו. עתה בטל מנהג יפה זה לאמר: אני מעתיק מספרי אחרים מבלי לציין את שמות מחבריהם והאחרים שיבואו אחרי יוכלו להעתיק מספרי, מבלי לציין את שמי.

מר כנעני הוא חרוץ ושקדן וטרח וחיפש ביצירותיהם של משוררים ומסאים ומר־גמים ועתונאים בשלושים השנים האחרונות חידושי מלים וניבים וצירופי מלים והכ־ניסם לתוך מלונו. ואת חידושיהם אלה הוא מביא בשמם של יותר מחמשים סופרים בספרותנו החדשה ובניהם מ. שמיר וס. יהודי.

רק חמשים וכמה מסופרים אלה נזכרים

פרנסואז סגן — ללא חידוש

מונח לפנינו ספרה האחרון של פרנסואז סגן,* המפרסמת מבין סופרי המשמרת הצעירה הצרפתית. ככספרה האחרון, אף ב„את אוהבת בראמס?", עוסקת סגן בתאור מכלול היחסים שבין בבר בגיל העמידה, לבין פלגשו, אלא כאן, מפתחת הסופרת גו־שא זה, מעמידה אותו על „המשולש הנצחי", האשה — פול, הבכר המבוגר — רוזה וה־אוהב הצעיר — סימון.

פול מאוהבת ברוזה, איש עסקים נוקשה, יודעת על ביגידותיו התכופות אך אינה מעוז לנתק קשריה עמו משום היותה חוששת ל־אבדו. בלעדיו, לא תוכל לחיות. רוזה אוהבת את פול מזה שנים אחדות, היא מצטיירת בעיניו כדמות אידיאלית, בנוסף לקסמי אה־בתה, הוא אף מתעיץ עמה בענייני עסקים, מגלה לה כל סוד ורחש לבו. עם זאת, רוזה, בוגד בה עם כל צעירונת המוכנה לזנק למטה. לאחר כל הרפתקאה מסוגה, חש עצמו רוזה עלוב ורגוז, ממהר וחוזר לפול אף חושב ברצינות לשאתה לאשה. משנת הוא מעז, מיד חוזר הוא לסורו וממשיך בדרך חייו רצופת האהבים.

סימון, צעיר תמהוני בגיל עשרים וחמש, המתאהב בפול המזוקנת, המבוגרת ממנו ב־14 שנים, אוהבה אהבת טרוף, שאפשר להסבירה רק על רקע מניעים אמוציונאליים שמקורם בבית הרום, בחיי עושר ונינון וב־רצון לזכות בחוויות אמת מסעירה.

פול, בתוקף תפקידה כדקוראטורית, פו־גשת בדירת מרת דן־דן־בש את סימון המת־אבד בה ממבט ראשון. פול, בודדה ומיוסרת, לאחר שרוזה מנהל באותם ימים פלירט עם צעירונת, מתלבטת בה להשיב אהבה לאיש אחר של הצעיר הרך, התמהוני, אך האיתן בחי־זרו המגרק אחריה. היא דוחתה מספר פע־מים אך כדי לפול לבסוף ברוגעותיו: כל אותה עת מקנגת בה ההרגשה כי הרומן עם הצעיר, אינו אלא אפיזודה חולפת ולמעשה רוזה הוא הגבר היחיד בחייה. סימון חש בכך היטב, מנסה להמעיט דמותו של רוזה, בניצבת חצץ כנגדו, אך מעלה חרס בידו.

בשרוזה מתגבר מרהפתקאותיו עם אותה צעירה ומבקש לחזור לפול, נעתרת היא מיד. סימון המנוצח, עוזב את ביתה בשב־רון לבב, מפנה מקומו לרוזה.

הרומאן מסתיים בטלפון תפואמי בשרוזה מודיע לפול כי לרגל „עיסקה כספית", לא יוכל לסור אליה בימים הקרובים. פול, בו־דדה, משוועמת ומרת נפש תמתין לו עד שי־סיים הרפתקאתו הבאה.

בכספרה האחרים, אף בספרה זה, הקפידה הסופרת על סגנונה המיוחד שנתפרסם ב־עולם כ„סגאנאיסטי". משפטיו קצרים, מעור־לים ודו־משמעותיים היוצרים, בקריאה רצו־נה, אווירה ספסדו־אוטנטית של שבבות צרפתיות מסוימות, אך מתגלים בהדרור שני המשפטים שדופים מתוכן, משפטים שעיעור־לם מנסה לחפות על אימפוטנציות של הבעה ברורה וחדה.

הדיאלוגים בנאליים ומגישת פול בסימון, אינה משתלבת ברצף העלילה.

בגורר הרומן חסרים את הממד השלישי, הוא מימד העומק. סגן כמעט שאינה טור־חת לחשוף שרשי אהבתו הגדולה של סימון לפול, אהבה המורדת במוסכמות עד כדי נכו־נות עיוורת להתחתן במוסד עם אשה המבוגרת ממנו בשנים רבות. מה גרם לפול שתהא כה קשורה לרוזה? הסופרת מסתפקת בקביעת עובדת היות פול מאוהבת ברוזה, אולם מתחמקת מלנתח גורמי אהבה זו. מה מעיק על רוזה עד כי מרבה הוא בהרפתקאות אהבים, אפילו קשור הוא אל פול? על שאלות אלו, המתעוררות עם סיום קריאת הרומן, אין אנו זוכים בתשובה.

„את אוהבת בראמס", הוא רומן כליל נק־ריא — ולא יותר. סגן לא הסכילה לחרוג מתאורים „על פני השטח". אותו חוג קור־אים שנהנה מספרייה האחרים, אלה המס־תפקים בתאור דרך חייה של אשה מודקנת, מבלי שינסו לחתות על הרקע והמניעים לדרך חיים זו — ימצאו בספר עניין.

בנימין ז. בן־חיים

* „את אוהבת בראמס?" פרנסואז סגן. עברית: אחרן אמיר. הוצאת „קרני".

עד סלע

בימים אלה הופיע בהוצאת הקיבוץ המאוחד הספר „עד סלע", המוקדש לזכרם של החמישה — אריה מגר (אריק), מרים מונגרד, איתן מינץ, יעקב קליפלד (קלק) וגילה בן־עקיבא (דרוקר), שמצאו את מותם מעבר לגבול בדרכם לסלע אדום בט"ו באלול תש"ב.

לא כאן המקום להתפלמס עם התי־אוריות של „דענן נפש הגיבור" למיניהם, שלפיהם הגיע עתה הנגיעה לימי אין הפץ. ומעידה על השקפתם מועדות זו החמישה שיצאו ולא שבו עוד.

בספר שלפנינו מוקדשים שלושה פר־קים לשלושה מן החמישה — אריק, מרים וגילה. (שני פרקים נוספים לא הוב־או פה מסיבות שעורכי הספר לא יכלו להתגבר עליהן...).

הפרק הראשון מותח כתיאור דמותו של אריק (אריה מגר), אין עין־עדרון. התעיתה היא נוסח „חברים מספרים על...". והוא תוהם גם את הספר שלפנינו. אחוי־רה חמימה ואינטימית נוצרת מדבריהם של רעים אוהבים וקרובים מיד עם קרי־את הספר הראשון: „ישבו להם כל החבריה בחדר, משיחים על הא ועל דא. הערב־רב, והדברים נתגלגלו להם לאיפס ולסתע נמצאנו משיחים בו — בארוקי־מתיאורים ודבריהם נחשפת לפני קרו־ראי רמת אגנית של משוטט הזוה, שה־תנ"ך, כחבי פרישמן, שירי ויטמן וסר־פורי ילדים למינהם היו חלק בלתי נפ־רד מצקלונו, ו„החש צורך נפשי לחיות זכתה לשונו לספרות דקדוקית ולכסי־קוגראפיה עשירה למדי. עניים לכך מאות ספרי הדקדוק ומאות המילונים לשפה ה־עברית שהופיעו עד כה בשפתנו ובשונות ארצות. מאז ה„אגרון" לר' סעדיה גאון, ומהמונים (המקראים) אוצר השרשים לר' יונה אבן ג'נח ואוצר השרשים לר' המכיאים ובמאות לשימוש המלים ומציינים את מקומן, האירו את עיני הלומדים זה־מרבות, החל מ„מאיר נתיב" לר' מרדכי נתן ועד ל„היכל הקודש" למלסון ומקיף הוא המלון לספרות התלמודית והמדרשים בשם ה„ערוך" לר' נתן מרומא, שגדל ונת־רחב במהדורותיו השונות, מהדורה מוספת ועד למהדורת קהוט־קרוים בתשעה כרכים. יסודיים היו המלונים המקראיים של גי־גיוס, קניג, ופירשט באר בחריפות רבה והצטרפו אליהם „מש־נה מושגיה וערכי לעין כל.

ובאו יהודה גרזובסקי־גרור במלונו ומיצה את כל מה שכינסו ויחידשו קודמיו וחוסיף מכל מה שנתחדש בלשוננו על ידי סופ־רינו בעשרות השנים ועד הלשון ובדיבור העכרי חזי ובעתונות.

בשם במלונו זה ושאר הסופרים שמחברנו ליקט חידושים מתוך יצירותיהם נכללים משום מה בשם הכולל: לעיח (לשון עב־רית חדשה). מר כנעני מרבה, יותר מחבריו הקודמים, להביא במלונו מקורות וציירופים ומפורשות כאן ההגדרות מסוגפות למיניהן. מחברנו שם לו למטרה: „לא לדחות שום מלה מן האוצר הלשוני הקיים, אם גם רחוקה היא ריחוק של טעם או ריחוק של הבנה" והוא מביא באוצרו, אם כל שרשי הלשון העברית העתיקים והחדשים ונתו־נות בו לא רק המלים העבריות הנדירות ביותר, אלא גם המלים הארמיות, היוונ־יות והרומיות. וכן אין הוא מותר על כל חידוש ה„גיב הצברי" והמצאת ה„סלנג העברי" של צעירינו בדור זה. „מכרה זהב" ממש מוצא מחברנו בכל חידושי הפיטנים שלנו. ה־חתל מיוסי בן יוסי והקליר ויניאי — ש־רבים ממדקדקינו הראשונים כאבן עזרא וכו' מצאו בהם קלקול ושיבוש הלשון.

להיטות זו להרבות ולהוסיף על כל מה שאספו מלונאים אחרים, הביאה לניפוח מו־רו של המלון על ידי הבאת מלים יתירות וצורות יתירות ומומחה כיצחק אבינרי מע־ריך את ניפוח זה כדי שליש ויותר מכל הספר, שהוא בן תשעה כרכים ואילו הוגבה ביסוד ערכיהן שיפת צמצום נבונה, אפשר היה להעמידו על חמשה כרכים בלבד. והוא משתומם על העורכים היועצים (ד"ר ד. לוין אברהם שלונסקי) שלא העמידו את המחבר על כך. כן מכשילה לפעמים את המחבר הקפדתו היתירה להביא דבר בשם אומרו והוא זוקף לא. שלונסקי את ה־„חידוש" „בחני החצר" שהוא תרגום לא מדויק מן המלה הגרמנית „הופנאר" והש־תמש בה לפני שלונסקי (יש שתירגמו כאן „ליצני החצר") ולדוב סדן הוא זוקף את החידוש „התברגז" שגם הוא יש"ן ואת „החידוש" „בעל תוקע" לאשר ברש, ואת „החידוש" „בעל שמחה" להזז ו„בעל תאוה" לא. שלונסקי „חדושים" שהשתמשו בהם לפני מאות בשנים.

ליד החידושים התרים תמצא כאן גם כפל צורות עם יוד ובלעדיה. עם ו ובלעדיה. למשל: אבור — איבור; איגוד — אגוד. וכן מיתרות כאן הרבה מן המלים הזרות. ואשר לניסוח ההגדרות של הערכים הרי הולך הוא כאן על פי רוב בעקבות קוד־מיו. אבל יש ניסוחים עצמאיים של הענין בהם הוא לפעמים מעורפל ומטושטש. עם כל השבחים שהמחבר מונה במבוא בספרו (שישה מתוקנות יותר ומשובללות יותר וה־חומר הלשוני מסודר יותר ומבואר יותר) הרי יודה כל מבקר בלתי משוחד, שמלונו של מחברנו הוא שלם מהמלונים שלפניו. המחבר השקיע בו בקיאות ושקידה רבה וח־ריצות ותחמדה. והוא יזע להשתמש שיפה בכל כיבושי חבריו שקדמו לו במקצוע זה וגם הוסיף עליהם נופך משלו, פרי עבודתו רבת־השנים.

* ירושלים מסדה, תש"ד, כרך א', כולל אותיות א־ב.

מחזה מאת דיזה אמיר־דאקור

עברית — נחמן בן־ציון
ההצגה — ביטוש דיזוב
הצייר — שלמה צפרייר

ההצגה החדשה „שנת הבגרות", שמעלה עתה „אהל", גורמת הפתעה נעימה במספ

בשבילי הרפואה

מאת: ד"ר אליהו סגל

בעיות רפואיות ברומו של חלל עולם

הביטוי „ברומו של עולם" הוא, כדרגיל, מליצה, שכוונתו: רק להדגיש באורח סמלי חשיבותו של דבר, הה־מושג חשיבות אינו אלא מושג מופ־שט בלבד, כלומר מבחינה חומרית, ממשית, מושג חסר מידה בשלושת הממדים המקובלים בעולם. „חלל" הוא בוודאי בגדר הדברים, שאין להם „גוף או צורת הגוף". והו, פשוטו כמשמעו, חלל ריק, נבוב, נ־טול כל תוכן. מתוך כך עם „ברומו של חלל העולם" מתעוררים לכאורה רק הקשרים אסוציאציות, המרו־חקים ביותר מעולם „בשר ודם". למה לה לרפואה, המעוניינת בבריאו־תו של האדם, להגביה עוף למרומי שחקים? האם נפתרו כבר כל הבע־יות הרפואיות עלי אדמות? הרי, במידה וכל אחד מבני נמותה מרגיש בעצמו ומסתכל בזולת, מחלות אינן חסרות, מגפות עוד לא תמו מן ה־עולם, ידיו של מלאך המות עודן מל־אות עבודה ודאגות שמאבטלה עוד אינן מסתמנות בשבילו באופק — מגין, איפוא, עליינן על הפרק של בעיות רפואיות ברומו של חלל ה־עולם?

שני ערכים שליליים מצטרפים לאחד חיובי

ואף על פי כן מתהוה. מכפלה חיובית מתוך צירופם של שני גור־מים שליליים. הכוח, העומד מאחורי פעולה זו, הוא הכוח המדיני — ה־צבאי של שני היריבים הגדולים, הקיימים על פני האדמה, שתי מע־צמות האדירות בעולם, ובמערב, ה־נמעצות מלבא לידי התנגשות מכרעת במסגרת התנאים, השוררים על פני כדור הארץ. התנגשות כזאת, לו בוצ־עה למעשה במלא העוצמה, העומדת כבר עכשיו לרשותם של שני היריבי־בים, היתה נגפת להתאבדותם של השניים ואולי גם של האנושות כולה — או, לפחות, לעליתם של כוחות חדשים על במת ההיסטוריה. מי יודע דרך הרוח, כלומר היכן יכול להגיע שגעון הגדלות, הכרוך בשל־טון הכוח הברוטאלי, שטופח בממדים כאלה במחציתה הראשונה של המאה בה אנו חיים. הניסיון, שנאגר בשתי המלחמות העולמיות, שיזמן לנו ה־גורל, אינו מבשר טובות. סעודת „קבב" (קליעים באליסטיים בין יב־שתיים) עלולה בכל זאת לעלות על שולחן ההיסטוריה האנושית בעטיים של שרי הטבחים, הממונים על ה־תפריט — ואז... הכל ברור.

בריחה מהפורענות — לחלל העולם

אולי יש בכך משום הצלה, שהמרץ מופנה למרחב האין־סופי שבמרומי הרקיע. דמיונו של האדם היה מעריא למרומים, כנראה, מאותו זמן שהיצוך האנושי הזדקף והתחיל להיות מהלך על שתיים. בזמננו התגשם חזון ה־תעופה באוויר. המדע החדיש עומד לפתור את בעיית התחבורה הבין־כוכבית באמצעות טילים מופעלים על ידי אנרגיה גרעינית. יישארו עוד הרבה קשיים, שצריך יהיה להתגבר עליהם בטרם שאפשר יהיה לשלוח אל החלל אדם לשם ניסוי, אם גם לא נאמין לבבואה, שנשמעה בימים אלה, שכבר ב־1965 יבוצע המסע ה־ראשון לירח, הרי בכל זאת יש יסוד לחשוב, כי מבחינה טכנית יוסרו המיכשולים תוך זמן מסויים. בנוגע ליתר גורמי השמים, הסיכויים הם קלושים ביותר. לא משום שהטכניקה אינה מסוגלת לביצוע המשימה, אלא משום שהתנאים האקלימיים, השורר־רים בפינותיה המרוחקות של מערכת השמש אינם מאפשרים קיומו של אדם. הירח הוא הגרם השמימי הק־רוב ביותר וייתכן, שהידיעות, הנאג־רות עכשיו ביחס לירח, תתרומנה ל־בירור אפשרויות הקיום על גבי ה־לוויין הטבעי שלנו. בכל אופן כדאי להאמין בכך שהוא עלול לשמש כליא־רעם לגבי המתיחות השוררת על פני האדמה, הרווית דם אדם ל־רוב.

התפנות נעשות ברצינות ובמרץ

ההכנות לשיגורם של אנשים — לפי שעה לשם נסיון בלבד ולשטחים לא מרוחקים ביותר מעל פני האדמה — נמצאות בעיצומן. לא ידוע בדיוק מה מתחוות מעבר למסך חברזל. יש להניח, כי המדענים הרוסיים חגיגו לידי הישגים ניכרים. אבל לפי שעה הם מכסים יותר מטפחיים. הכל שם בחזקת סוד צבאי. לעומת סודיות ח־מורה זו מגלים אנשי המחקר הרפואי של ארה"ב בפומבי פרטים על עבו־דתם, על הבעיות הדחופות בהן הם עוסקים, על השיטות בהן נקטו ל־השגת פתרון ועל הסיכויים לעתיד. בנ"ורגלים הרפואיים, המופיעים ב־ארה"ב, אפשר לעתים קרובות למצא לא רק מאמרים מאלפים, כי אם גם לראות תמונות, המדגימות את דרכי הביצוע הטכני.

אדם בלי משקל

הבעיה מספר א' היא: איך ירגיש אדם עצמו ואיך יתפקדו גופו ורוחו כשיצא מתחום משיכתה של האדמה? כלנו משועבדים למשך כל ימי חיינו לחוק „ג" (גראוויטאציה), אשר לפיו כל גוף נמשך בביוון למרכז כדור הארץ. לכל בר־בירבר ידוע הסיפור על התפוח, שנפל מעל העץ לרגליו של ניוטון והשרה עליו את גילוי חוק המשיכה, השורר על פני האדמה וב־כל התבל ומתווה את תנועתם של הכוכבים במסילותיהם. לפי חוק זה כוח המשיכה ההדדית של הגופים עומד ביחס ישר למכפלת כמות ה־חומר שלהם וביחס הפוך לרבוע ה־מרחק שביניהם. במילים אחרות: כוח המשיכה גדול יותר במידה שמ־שקל הגוף גדול יותר ומתקטן מהר בהתאם למרחק. לגבי „טילול" של האדם אל הירח הענין מצטייר בצורה אגדית: בנקודה מסויימת של הדרך יצא הנוסע אל מחוץ לתחום משיכתה של האדמה ויהיה נטול משקל בהח־לט. כל מצב, שבו יימצא, יהיה מצב יציב. מפני שהמושגים „למטה" ו־„למעלה", הקיימים על פני האדמה ובתחום משיכתה, מאבדים בנקודה זו את ערכם. איך זה ישפיע על הנוסע?

סכנת התפוצצות מבפנים

בגוף החי קיים שיווי משקל קבוע בין הלחץ שבפנים לבין הלחץ מצד האוויר הסובב אותנו. מתוך כך אין אנו נהפכים לליבליות ואין אנו מת־פוצצים ככדור פורח בהתרוממו ל־גובה בו הלחץ הפנימי גדול מהחיצו־ני. זוהי אותה הסכנה, המאיימת על האמודאים, הנמצאים זמן רב תחת לחץ כמויות מים ענקיות, אם הם עוברים במהירות גדולה מדי לאוויר שעל פני המים. בצינורות הדם שלהם מתהווים סדקים משום שהאוויר ה־פנימי הדחוס מתחיל להתפשט במהי־רות ובכוח, שאין הרקמות יכולות ל־עמוד בפניהם.

בלי חמצן אין חיים

חריפה ביותר היא בעית המחסור בחמצן. באוויר הנשימה הרגיל שלנו ישנם כמעט עשרים ואחד אחוז של חמצן. השאר — בעיקר חנקן עם כל נשימה אנחנו צורכים רבע מ־כמות החמצן. באוויר הדליל של ה־רים גבהים כמות החמצן מתמעטת במידה שמתרוממים יותר לגובה. מתגלים קשיי נשימה חמורים, דם פורץ מהקרומים הריריים וכו' ב־ררר, שהסכנה גדולה לאין שיעור יותר באוויר החלל שמעל לעטיפה האווירית של כדור הארץ. על חוסר החמצן מתווסף עודף חומצת הפחמן ומתרבה סכנת ההרעלה.

שאלת המים והמזון ובעית נפשות

מחוץ לכדור הארץ יכל מלא בע־יות: איך להבטיח מלאי כלשהו של מים, מזון — ולו גם בצמצום קצוני, איך לשמור על נקיון כלשהו. איך לפתור בעיית הצרכים הפיסיולוגיים בתנאי ההסגר בתוך תא חתום ומשו־רין מכל צדדיו לשם ההגנה נגד מטי־אורים וחלקיקים ראדיואקטיביים. איך להסתגל לחוויי החדש שאין בו בכלל לא יום ולא לילה?

כל הבעיות האלה ורבות דומות להן מתעוררות בקשר עם הפריצה הראשונה לחלל העולם. המדע הרפואי מטפל בהן ומציע פתרונות נועזים — ולכאורה מתקבלים על הדעת.

(מוגש על ידי קופת חולים לאומית)

בממלכת הבד

בעריכת: שמואל אור

המקצוע: הליכה על חבל

— מאת אינגמר ברגמן —

במאי שבדי שכמעט ואינו מוכר לקהל הישראלי עבר החודש את הקו המבדיל בין אלמוניות ונצח: בוחרי האומקר האמרי־קאי ציינו את סרטו, „תות־שדה בר", כסרט הזר הטוב ביותר שהוצג אותה שנה בארה"ב. מעטים הסיכויים כי הצופה הישראלי יזכה עוד השנה לראות את סרטו זה של ברגמן. אולם כמחפניהם של המפיצים הישראליים מצויים מספר העתקות של סרטיו הישנים של ברגמן, המעוילים לא פחות. בחרנו על כן לחציג בפניכם הפעם את הכמאי השבדי התוסס, כפי שהוא נראה מבעד למשקפיו הזה.

שיית סרט היא בשבילו חוויה אישית ביותר. קיים כאילו מין כח סמלי ש־דוחף ומרדבן אותי ממש כמו הרבע הצמא. יש אנשים שמוצאים לעצמם פורקן ב־כך שהם כותבים ספרים, מציירים תמונות, מטפסים על הרים או מכים את ילדיהם. אני מוצא לעצמי פורקן על ידי עשיית סרטים.

כשמלאו לי עשר קבלתי לראשונה מצל־מת־קולנע על ארובתה, הזרקור שלה ו־תבילת הסרטים שנתמשכו סביבה, סביב, סביב. אז גיליתי לראשונה כי כדור הקולנע להיות מסתורי וכובש. עד היום אני נוהג להזכיר לעצמי מתוך התרגשות ילדותית שלעצומו של דבר אינני אלא בעל־אוב, משביע רוחות. משום שהקולנע מבוסס על טעותה האופטית של העין האנושית, ש־איננה מסוגלת מחבת התנועה המהירה להבחין בתמונות דומות.

* * *

ב שאני מצית סרט הרי זה כאילו תוצא בהנאה או בגנבת דעת הבריית. אני משתמש במכשיר שכל יתרונו בא לו מחולשה אנושית מסויימת. מחמת חול־שה אנושית זאת יכול אני לגרוף את הקהל על תוך סערה רגשית גדולה. להביא אותו לידי כך שיצחק, שיצרח מאימה, יחייך, יאמין בספורי פיות, יתמרמר על מעשי עוול, יזועזע, יוקסם, ינשא הרקח על כנפי דמיונו או אפילו יפתק משיעמום. אני איפוא רמאי, ובמקרה הטוב ביותר — בעל־אוב. את להטוט הרוחות אני מבצע בעזרת מכשיר ההשבעות שלי בצורה מושלמת ונפלאה כל כך עד שבטוחני כי כל קוסם אחר בתיס־טוריה היה נותן את כל הון ביתו לעבור מכשירי או עבור הזכות להשתמש בו. ענין זה מעורר — או חייב לעורר — בעייה מוסרית בלבו של כל מי שעוסק ב־תעשיית הקולנוע. אינני מתכחן כאן ל־שיבוש לדעה שעושים בקולנע אנשים שכל כוונתם מסחרית בלבד. טוב היה לו נמצא מדען שהמציא מכשיר מדידה שבאמצעותו ניתן למוד את מידת היזמה האמנותית ד־כשרון היוצרים שהושתתו ללא רחם על ידי מנהג הנקניקים שתעשיה זו נוהגת ב־ערכיה. אולם יש גם להכיר בכך שכל אינוות גוררת בעקבותיה גסות ואין שום סיבה מדוע יהיה הקולנוע יוצא מן הכלל בענין זה. הברוטליות של הקולנע היא אמנם גלוית־פנים יותר, אבל אפשר וזוהו דווקא לזכותה.

החבל שאמן־הסרטים מהלך עליו כמוהו כחבל של הלולין. על שניהם מאיימת אותה הסכנה: ליפול ולשברו את המפרקת. תוכלו לטעון כמובן שזוהי הזמה, שאין כל סכנה כזאת במקצוע הסרטים. אבל לדעתי היא שרירה וקיימת. אמן הסרטים מסוגל אמנם להחיות רוחות־רפאים כאוב ואולם אין איש בעולם שבכחו להחיות את המפיק, מנהל הבנק, ובעל אולם־הקולנע אחרי שהקהל מס־רב ללכת ולראות סרט מסויים ולהניח ב־קופה את מטבע כספו, את הכסף שבזכותו מתקיימים גם המפיק, גם הבנקאי, גם בעל־הקולנע ואפילו בעל האוב עצמו.

כשהייתי צעיר, לא ידעתי פחדים כאלה כלל. עצם העבודה הייתה בשבילי חוויה. תחיינה התוצאות הכספיות אשר תהיינה. אני הייתי מאושר כמו נער קטן הבונה מגדלים בחול. הלולין היה מהלך על החבל הצר ביותר. הלולין היה מהלך על החבל מכלי לחוש בקרקע המוצקה שמתחתיו.

אולם המשחק החבור והפך למאבק מר. את מעשה הלולייתנות אני עושה עכשיו בלוריעניים והחבל מוכיר לי את „ביתו של התלוי". כל הופעה והופעה סוחטת את לשד העצמות. היצירה היא אמנם כח לחץ, היא פורקן לצרכים רוחניים... אבל גם כסי־פיים. כשלון, בקורת רעה, אדישות הקהל — פגיעתם היום רעה משהייתה פעם. דאו אנואי היה מנסה לעודד את עצמו בכל פעם שנגש למלאכה חדשה. הוא היה אומר בליבו: „אבי הוא חייט טוב. הוא אוהב את עבודתו וגאה עליה, על המכנסיים והמעיל האלגנטי שהוא תופר. כל אומן טוב שמח וגאה ביצור כפיו".

* * *

ג אני מרגיש כך. אני מכיר היטב את המשחק וכבר שיתקתי אותו לא פעם. אני בעל־מלאכה טוב. הסרטים שלי עשויים בהכרה, בחריצות ובזהירות. רבה. אני עובד למען מטרות פשוטות, יום־יומיות ולא למען הנצח, והגאוה שלי היא כגאוותו של בעל־מקצוע טוב. אולם אני יודע כי כל הדברים שעשית יחזיק מעמד? האם יש לפחות מטר אחד מכל הסרטים שלך שיש לו משמעות גם לגבי העתיד? ומתוך אותה נטיה כנה ועמוקה שיש לכל אדם לשקר אני נוהג להשיב: אינני יודע, אבל אני מאמין שכן.

צר לי שהייתי חייב להתעכב הרבה על הדילמה של כל עושה סרטים. ואולם רצי־תי להסביר מדוע אמנים רבים מבינינו הם טרף לאותן מתיחויות נפש ופחדים סמויים הנופים אותם לעשות פשרות עם עצמם ועם אמונתם.

עכשיו הייתי רוצה להגיד משהו על הצד השני של הדילמה המתיצבת בפני כל אמן־סרטים — הרי זה האדון החשוב והקסדן ביותר: הקהל. אמצעי הביטוי של אמן ה־סרטים כורך לא רק אותו אלא גם מיליו־נים רבים אחרים, ועל פי רוב יש לו לאמן כזה אותה שאיפה שישנה לכל האמנים. הוא רוצה להצליח היום. הוא רוצה שישבחו אותו עכשיו ולא לעתיד לבוא. הוא רוצה לענג ולשעשע וללהליב אנשים כאן ובזה הרגע.

אינגמר ברגמן מביים סצנה בסרטו האחרון שטרם ראה אור מפך

על הבד:

גיהנום של שעמום

„הפושעים לגיהנום"

(הוד, תל־אביב)

א מביציות רבות מדי, כמו חוסר כשרון, עלולות לחולל גדולות בקולנוע

קורה: מה מכל הדברים שעשית יחזיק מעמד? האם יש לפחות מטר אחד מכל הסרטים שלך שיש לו משמעות גם לגבי העתיד? ומתוך אותה נטיה כנה ועמוקה שיש לכל אדם לשקר אני נוהג להשיב: אינני יודע, אבל אני מאמין שכן.

צר לי שהייתי חייב להתעכב הרבה על המסתרר. סרטים קלוקלים רבים הפכו ל־מכירים ביותר בזכות שני גורמים אלה. אולם כשמתכוון יוצרו של הסרט לצרף אמ־ביציות בדולות עם כשרון ביגוני מתרחש ל־רוב מה שהתרחש השבוע על בדו של קולנע הוד בתל־אביב. סרטו האחרון של חסין, הפושעים לגיהנום, אינו הופך להצלחה מסחרית כמו סרטיו הראשונים, או להצלחה קולנועית כמו אחדים מסרטיו המאוחרים יו־תר. כשהוא מנצל את אשתו מרינה ולאדי, וסיטואציה שזיכתה אותו בזרי תהילה ב־סרטו הקודם, מרגלים בליבה, מביא חסין את צופי סרטו האחרון לידי פיהוק־רבתי.

בסרט הקודם זימן הבמאי הצרפתי התוסס שני סוכנים זרים לפגישה לילית בקבקה מבודדת. המתח ואי־הוודאות המלוים את רובו של הסרט, יופיה של הסוכנת וצריו של הסוכן, הפכו סרט זה ליצירה מאלפת. הפעם משלח חסין את אשתו בשני פושעים מועדים שנמלטו מבית הסוהר. הגרי ווראל וסרגי ראנייגי, שני שחקנים צרפתיים מחו־נגנים, כמעט ואינם יודעים מה לעשות באשה זו. שנאתם איש לרעהו ותשוקתם למרינה ולאדי, כשהיא כלואה בבית בודד וצר, עלולה היתה אולי לחולל נפלאות קולנועיות כמו בסרטו הקודם של הבמאי. הפעם ניכר עליהם שהם משתעממים בדיוק כמו ה־צופה.

* * *

בעיות אישיות

„בעיה אינטימית"

(פאר, תל־אביב)

ד כעי הוא אנגרי בן־שופים עשיר וקנאי. האשה אמריקאית, זמרת. בתאונה שארעה לבני הזוג איבד הבעל את כוח ההולדה שלו. האשה, החפצה לשמור בכל מחיר על שלמות המשפחה, מקבלת את הס־כמתו להזרעה מלאכותית. היא נכנסת לה־ריון ומעוררת את קנאתו המחודשת של הבעל. במשפט גרושין מועלה הבעיה ה־אינטימית: האם הזרעה מלאכותית היא אקט של גיאוף או של נאמנות?

בסרט בוגר זה כמעט ולא נוחרים ספקות הבמאי, המעלה את הבעיה באוביקטיביות האפשרית, גוטה במקרה זה לצד האשה. אולם לפי מיטב המסורת האנגלית הוא דוגל במשתק הוגן, נותן לשני הצדדים לשטוח את מלוא טענותיהם.

התוצאה: למרות הסתבכויות מיוחדות בתחילת העלילה ובהמשך המשפט זהו סרט בוגר המעלה בעייה, שאולי אינה מע־סיקה עדיין את הציבור הישראלי (באי־גליה זוהי בעיה בעלת חשיבות ראשונית), אך עלולה להפוך בקרוב מבעייה אינטימית סתם לשאלה עולמית.

הנכם מאזינים ל...

הרוצח המוזר

בעריכת: מיכאל קשיב

כל יום שני בשבוע, בימים א', ג', וה' בשבוע מחרידה זעקת סירנה את שלחת המאזין הרגוע על גלי המוסיקה הקלה של התוכנית המסחרית, אלרי קוין, הבלש הגאון, חוזר אל גלי תוכנית ב' בקול ישראל.

לאחר האזנה של קרוב לחודש לתסכית־הבלשי־במשכים של התוכניות המסחריות בשרות השדור הישראלי בהן לתסכית אחד שהסתיים, שרוק הולמס, ולאחר העומד להסתיים, הרפתקאות אלרי קוין, לא הצלח־נו עדיין להבין בעיית־יסוד: האם זהו תס־כית מתח האמור לרתק אותנו למקלט, להאזין בין היתר למשדרי הפרסומת של אותו גל — או שמה אין זה אלא תרגיל אינפנטילי של עורך תוכניות בקול ישראל, הבא בראש וראשונה לספק את יצריו הילדו־תיים?

האמת כנראה מונחת באמצע. אי־לזאת — עצתנו לקהל המפרסמים: העתיקו את פרסומיכם לגומי־לעיסה, משירי דיג תת־מימי ואקדחי סטרס לשעות אלה. קהל צרכניכם הגדול ביותר, הילדים, התיקו את האנטנה מפינת הילד לתוכנית זו.

מרש האבל

הטור בדבר פסטיבל הזמר המקורי הביא לנו תגובות ערות ורבות של קהל הקוראים. בתרנו לפרסם את מתבה של הגברת נ. ירדן, העוסק בנושא זה שוב. ביותר.

„להשמיץ? לבקר? לקטול? — אין לך דבר קל מזה" — כך על כל פנים סבר מר מיכאל קשיב, משגנש לכתוב את מדורו השי־בועי הנכם מאזינים ל... כ„שה לעולה" נבחר הפעם פסטיבל הזמר המקורי, אשר עורך המדור עשהו לעפר ואפר, במשיכת קילמוס אחת.

בטרם ארצה את טענותי, ברצוני לספר עובדה מעניינת הקשורה בארץ הרחוקה משלנו: רומניה. כידוע, רומניה אינה מפ־תחת תרבות מוסיקלית מקורית. מנהל האי־קדמיה למוסיקה בארץ זו, הציע כתרופה למכה, כי כל הכפיון ילחין יצירות מוסיק־ליות כיד הדמיון הטובה עליו, בגירסת: כל המרבה הרי זה משובח. המנהל הנית מראש כי בכוורי הקיבול יהיו דברי מלל, ופסקפוטי סרק, והוא לא טעה. יצירות אלה רחוקות היו אף מלהתקרא: זבורות.

אך המנהל לא נרתע. אדרבה עודדם להמ־שיך, בנימת: „כתבו ילדים, כתבו". והם כתבו. במרוצת השנים החל העמל לשאת פרי. חלה הטבת־מה. הטבה זו הוביחה כי לדור השלישי, רבעי, כבר יהיה מה לא־מר.

מקרה זה ארע ברומניה. ואילו אנו ביש־ראל, וכי אין לראות הקבלת־מה בשני המק־רים? אורבה. יעריכו מדי שנה סטטיסטי־לי זמר. (מצדי פעמים בשנה). יוענקו פרסים למצטיינים שבהם. יפרסמו שם המשוררים והמלחינים ברבים. ידרבנו אותם להמשיך.

ואכן יוקחו חמש מאות שירים. אלף. אלפים. ואולי, אולי יוליך לגו האלף השלישי את ראשית השיר המקורי.

מה עשה עורך המדור? כדי להגיע אל אותה מטרה השתמש באמצעים הרסניים. שם לצחוק ולשגינה את מבצעי „מסעל הברכה", ובבקורתו הקסלנית חיה חרבה מלשתק, מאשר לקדם.

והאמנם סבור העורך הנכבד, כי יש לע־קור את השתיל מאדמתו משום שאינו נו־שא פרי, או מושם להמתין באורח־ריח עד אשר יפרח ויגדל לעץ?

היתה זו המנה הראשונה אותה חפצתי להגיש למר קשיב.

המנה השניה עוסקת ב„מקוריות". שיר הוא ראי התקופה. בבואה המשקפת הויי עם ותרבותו. החי אופייני לעם ישמר רק כאשר חומה מגינה עליו מפני השפעת זר. סין אבדה עצמיותה, משקרעה חלון זר אל העולם הציוני.

קל וחומר אנו, בני ארצות שונות, אשר חומתנו פרוצה, ונוחה לקלוט כל רוח נושבת ממזרח וממערב כאחד.

ואחרון אחרון, נוגע לאישים דגולים. צר לי מאד, כי באך הזקן, בטהובן ושו־ברט אינם עמנו היום, כדי לריב את ריבם של המלחינים הישראלים. באך הזקן לא היה מתפס מלגלות, כי למרות גאוניותו, שאינה מוטלת בספק, הרי שומה עליו לה־חיות להכיר תודה לחיילדי קודללי, סקרל־טי ופרסקובלדי האיטלקים, ולבוקסטהודה ביתם ופאכלבל הגרמנים.

כי אלמלא הניחו אלה את היסודות, מי יודע אם היה באך מצליח להקים את בנין רב המות, ובדומה לבאך, כן גם שוברט היה מספר בווידויו האישי, כי אחר מות בטהובן, בתקופת המבוכה, היו המלל, ריינ־קה, מושלם, והופמן (השמע מי אם שמעם?) מכשירים את הקרקע לבטיחי הרומנטי המ־קורי.

לא בכדי קראתי את באך ובטהובן לעזרה. אלה רק חזרו והוכיחו את דברי הקהלת על אי־חידוש בעולם, ועל ההיסטוריה החז־רת על עצמה.

כבעבר כן גם כיום, חיים אנו „תקופת מעבר המכינה את הכלים לאותם אישים אשר יבצעו את המלאכה.

אסיים בתקוה כי תקופה זו תקיים ל־

(סוף בעמוד 7)

בולים ובולאים

בעריכת חיים יונאכן

100 שנה להולדת חוזה המדינה

השנה נחוג ברום סאר והדר את שנת הרצליה.

הרצליה, המושבה הגדולה, השוכנת על שפת הים בשרון, בעלת מטעי ההדרים, תע־שיה, אולפני הסרטה, בתי הבראה ומלון, הנושאות עליה את שם חוזה המדינה, הוב־ריה כעיר.

ביום הכרות העיר בד' באייר — תש"ך — 4 במאי 1960, הוצאה ע"י המועצה מעטפת זכרון שהוחתמה בחותמת מיוחדת ע"י סניף הדואר המקומי.

המעטפה בוילה בבול דואר הנושא עליו את ציקורו של הרצל.

המעטפה הנאה והעשויה בטעם חולקה ע"י מועצת הרצליה בתור שי והודפסה ב־400 יחידות בלבד.

מטבע הרצל

לקראת יום העצמאות, הוציאה יחידת ה־מדליות ומטבעות שליד משרד ראש־הממש־לה מטבע זכרון, המוקדש ליום הולדתו המ־את של הרצל, במחיר נקוב של חמש ל"י, אך יימכר במחיר של עשר לירות.

יש להדגיש שזו, ושוב את הערך הנו־מיסמטי הרב, המיון במטבע זה, המטבע כולל דיוקנאות של גוזלי האומה, בעשיות מהדורות חוזרות ונשנות.

בויי קק"ל

שני בולים נאים, שלא נועדו לצרכים פוס־טליים, הוצאו ע"י הקרן הקיימת ליום חול־דתו של הרצל.

הבולים בשני ערכים 10 ו־15 אגורות מודפסים בצורה מאוזנת ומראים את דיוקנו של הרצל בצורת חבלים. הבולים עושים רו־שם נאה ביותר. כמעט ואין דומה להם ב־ישראל לצורה.

חותמות דואר

לרגל כנוס מועצת האינטרנציונל הסוציא־ליסטי בחיפה, כבור שלטונות הדואר בישר־ראל את המאורע בחותמת מיוחדת. החותמת הוטבעה בסניף הדואר שנפתח במקום הכנס, אשר נמשך ב־25 באפריל עד 29 בו.

קרית צנז בנתניה

קרית צנז מתפתחת בעצוי עצום. גם ענייני דואר אינם מוזנחים שם. דואגים גם לענייני פילטליה. ואכן ב־19 באפריל הוכנסה בסניף הדואר שבקרית צנז, חותמת דואר מיומי בנוסח מתהילים קל"ד—שבת—ט"י: „ותאמר פה אשב, לאורך ימים, ציה ברך אכרך".

בולי דרום אפריקה

כידוע היתה דרום אפריקה מחוללת עד שנת 1910 למחוזות.

לרגל 50 שנות האחוד, הוציאו שלטו־נות הדואר בדרום אפריקה, 5 בולי זכרון המתארים את התפתחותה מאז האחוד.

בעוד הבול הראשון בערך נקוב 4 פ' מראה את הדגל האפריקני בצבעים מקוריים ותויו הראשונים של ההמנון הלאומי — בול נוסף לנושא המוסיקה — מראה הבול השני בערך של 6 פ' את סמלי המחוזות שהתאח־דו. השלישי מראי גלגל, המסמל את הקיד־מה. הבול הרביעי בערך של שילינג ו'6 פ' מפאר את סמל המדינה והבול החמישי בערך נקוב של שילינג ו'3 פ' מראה מצוד ה־שמאלי את הקטר הישן משנת 1960 שעשה את דרכו מפאינוס לדרבן ומימינו שנת 1960, מגגדי שתקים ותקשר התדיר.

יחידי בישראל, שהופיע עד כה בכלל עם דיוקן, ואמנם צבא המונים על אשנבי הבנ־קים, להבטיח לעצמם את המזכרת הנו־מסמטית הנאה הזאת, שבמרוצת הזמן תהיה נדירה מאד.

המנויים הקבועים של יחידת המדליות קיבלו נוסף למטבע תשורה צנועה בצורת קופסת פלסטיק המתלה למטבע, תזמכרת ללא מנויים במחיר של 50 אגורות.

יש להעריך את יחידת המדליה והמט־בעות על צעד כרוך זה, של הנצחת זכרו של הרצל. צר להדגיש שזוקא שלטונות ה־דואר לא שעון לדרישת הבולאים מיתרו על בול עם דיוקנו של הרצל. הגימוק, הנראה כהתחמקות, ששני בולי דיוקנו של הרצל ראו כבר אור בעבר, אינו מתקבל על הדעת. בעולם הרחב אין נלאים להדפיס שום דיוקן

שחמט

מיכאל של קן אלוף העולם

הרב האמן החורג, מיכאל של קן הגיע מהעיר ריגה שבלטביה, זמה באליפות הרב עולם בשחמט לאחר שגבר על רב הונגרי, ד"ר מיכאל בוטבינק מלנינגרד, אף הוא יהודי, שתחזיק בתואר זה 11 שנה. טאל הוא האלוף הצעיר ביותר בי־היסטוריה.

טל, שניצח כבר בקרב הראשון בדו־קרב, התנהל ביתרון ממשך כל התחרות. מהקרב השני עד לשישי היו התוצאות — תיקו. בקרבות השישי והשביעי מנצח טל ומגדיל ליתרונו ל־3 נקודות. רק בקרב ה־שמיני והתשיעי הצליח בוטבינק סוף סוף לנצח את יריבו ותת גדמה שאלוף העולם התאושש. אולם היו אלה שני נצחונותיו הבודדים בעוד שטאל ניצח 6 פעמים. טאל מגדיל את יתרונו שוב, המגיע לכדי 4 נקודות, וזוכה בתואר לאחר 21 משחקים, מתוך ה־24 שנועדו להתקיים, בצבור 12½ נקודות לעומת 8½ הנקודות של בוטבינק. טאל לא נקט הפעם את משחקו הסוער והרפתקני, כי נגד בוטבינק אי אפשר להצליח בהקרבות מסחררות, וכשטאל נ־סה לבצע הקרבה של פרש בקרב התשיעי — עלה לו הדבר בהפסד.

לבוטבינק הזכות להתמודד בקרב גומלין עם טאל בשנה הבאה.

הופיע ירחון „שחמט"!

בעריכת עורך מוזר זה הופיע ירחון „שחמט" עם תוכן שאלף לכל חובב שחמט. בתוכן: קרבות טל — בוטבי־ניק על אליפות העולם, רפורטוריו, בעיות עם פרסים לפותרים, משחקים, חידות, תיאוריה ועוד. הירחון נמצא למכירה בקיוסקים. הגליון הבא יופיע ב־1 ליוני ש.ז.

מדור התשבץ

— מאת רחמים כהן —

תשבץ מספר 6

מאונן:

1) סופר יהודי אמריקאי שעור בזמנו ל־מחברת 4) רקבון 6) נודד 7) העביר 10) האיץ 12) נעלם מתחת לפני המים 14) אזור 17) כל תנועה פוליטית שואפת להגיע אליו 18) היות 19) יונה ניבא לה חורבן 26) קריאת יאוש 24) תן 26) אמן שחמט שביקר בארץ 27) צוק 29) היטל 31) נשיא מדינה ש־התפטר לאחרונה 32) נהיה נמוך 35 נזילה. 36) רק נשיא המדינה יכול להעניק אותה 37) מין 38) גוי 40) גוף שלישי רבים 41) קוסם 43) משקה חם 44) קרע 46) אינציקלופדיה אמריקאית ידועה 48) אמר 49) קריסטל 51) אינו עב 53) מחוז צרפתי שהוצג בתיאטרון הקאמרי 55) לא הרתיע את לוחמי המחתרת 58) מלחין צרפתי 59) צעד 61) כסף אמריקאי 62) שליט טורקי 63) בתוכו 64) עסק בדיש 65) משמח לבב

אנוש.

מאונך:

3) דרך התנהגותו של בית־רי 2) סנדוויץ־ 3) ידועה במעינות המרפא שלה 5) משמש לשתרת משקאות קלים 6) זז 7) אוניה העולה עליו סופה לטבוע 8) נשיא המדינה אינו נוסע בלעדיו 9) סלח 11) קינה 13) נערך מדי שנה בכירת ברזיל 14) חברת נפט ש־נכנעה לחרם הערבי 16) מילל בלילות 17) גדי צעיר 20) עיר בדרום אוסטרליה 21) אנקול 23) מסמל את ארצות הברית 25) מנוסה 27) מן השמים 28) רטוב 30) כלי נפחים 32) לפני מלחמת העולם השניה נמנתה אל המעצמות 33) החליף 34) משמש לתעשית פקקים 37) צלול 39) עיר משחקי המזל בארה"ב 42) שבט עברי שישב בעבר ה־ירדן המזרחי 43) בקשה 44) סמן 45) אודות 47) משופטי בית־מ"ש העליון 48) שכוב 49) בטנון 50) הסחבוב 52) מטובי השוק קנים בכית־"ר ת"א 53) נועלים אותו בגשם 54) האות השישית 56) ירד 57) כנוי כבוד מסורתי 59) נהר באיטליה 60) חובתו לומר את כל האמת ורק את האמת.

פתרון תשבץ מס' 5

מאונן:

1) הלפרין 6) צין קי שק 12) ירושה 14) סגגור 15) צור 16) חבה 17) ודי 18) לסטים 20) מהנזט 23) פריסקום 26) קורח 27) ונרן 29) בל 30) ותר 31) גץ 33) סרפד 36) סכנן 39) גריבלדי 42) בדממה 45) אלודה 48) רוח 49) שמה 50) לוק 51) נחילה 54) הגומל 56) דפרסיה 57) ממורמר.

מאונך:

1) הרצליה 2) לרוס 3) פורט 4) רש 5) יה 7) גס 8) קן 9) יגון 10) שודד 11) קריסטל 13) שביס 19) יפו 20) מרד 21) מוט 22) הפר 24) יחודי 25) קורסל 26) קלס 28) נגן 32) רמברנד 34) רגם 35) פרה 37) כדי 38) ויל 39) רנה קלר 41) ברטה 43) דוחף 44) מחיר 46) ולור 47) דומם 52) לם 53) הי 54) הם 55) גו.

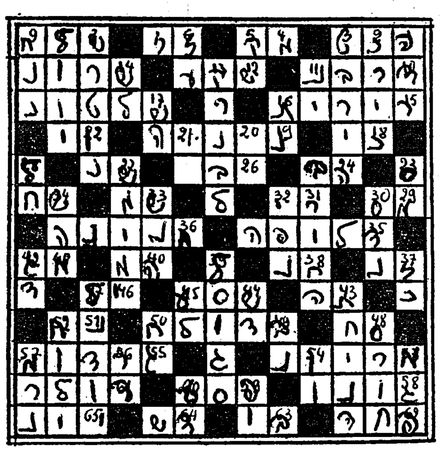

במערכות משפט

מאת: עו"ד יוסף סיני

כיצד להיחלם ברעש?

הסימפוזיון מטעם המועצה הציבורית למניעת רעש, שהתקיים ביום ג' ה־עבר, בשיתוף עם הסתדרות הרופאים, הוכיח שני דברים חשובים: א) ש־חוגים רחבים של הציבור סובלים מרעש, ר־ב) שבראש המועצה עומדים אנשים, שלכשעצמם הם מכובדים, אך כיצד להיחלם ברעש אין הם יודעים.

אילו רשות הדיבור היתה במסרת לקהל הרחב, היו נשמעים דברי קיט־רוג קשים נגד העיריה, שיותר ממה שהיא דואגת למניעת רעש, היא עצמה אשמה בקיום רעש. סגן ראש העיר ד"ר מיכאל בוסקוביץ, ששמו קשור במיבצע זה, אמנם התפאר, כי תפקידו בעיריה הוא „להקל ולהנעים את ה־חיים לתושבי תל־אביב", אולם הוא לא השמיע אף מלה על פעולותיו בכיוון זה. את חוסר מעשיו הוא הצדיק בזה, כי חוק־

רוצחו של טרוצקי

המומחה לענייני רוסיה הסובייטית, הסופר האמריקני, יליד רוסיה, היהודי יצחק דון לוין, חיבר ספר „המשבתו של רוצח", — מוקדש לרוצחו של טרוצקי. המבצע הספר נמסרה בשבועון „ליף" מ־13 ליאנואר דנו. נמסור בזה את עיקר הדברים על הרוצח, שבימים אלה שוחרר לאחר שסיים את זמן מאסרו.

„מורנאר" — ג'קסון מרקאדר

המובור הוא ברנרצת המיסתורי כיותר של זמננו. הוא קורא לעצמו ראק מורנאר, ש־רצח את לב טרוצקי ב־20 לאוגוסט 1940, ונידון בשל כך לעשרים שנות מאסר. בשל סיבות פוליטיות, ומנע הרוצח מלהסיר את מסוה המיסתוריו מעל עצמו. אבל זה שנים אחדות ושמו מוענן והוא ראמון מרקאדר, ליתר דיוק: חייבה ראמון מיריקאדר דיאז, רימו הרנאנדז. הוא סטרדי ובן 49. קומו־ניסט מאז 1934. הוא רצח את טרוצקי ב־שליחות נקו"ד (כפי שנקראה אז הכולשת הסובייטית), ראמון אינו דואג סתם, אלא מתוך סעמים רוחניים. זהו „התליין הפיליו־סופי" לפי ביטויו של אלבר קאמי. הוא הש־קיע שנתיים לביצוע הרצח, ובילה עשרים שנה בסוהר לאחר שהצליח לבצע את זממו.

כשנאסר, מיד אחרי הרצח, מצאו בשל־סונות אצלו גילוי־דעת, בצרפתית, על מסי־בות המעשה. אין זאת והוא הכין גילוי־דעת זה במקרה שיירצח בזמן הפשע. הוא הציג את עצמו בפני המשטרה בשם ז'ק מורנאר, בן למשפחה בלגית מכובדת, למד בפריס עתונאות ואז נהיה לטרוצקיסטן. אבל כשי־הכיר אישית את טרוצקי, הוסר קיסמו ו־התליט להרגו, לאחר שזה דיבר על לבו לנסוע לרוסיה על מנת להרוג את סטלין. גילוי־דעת זה הותאם לרוח משפטי מוס־קבה הידועים של 1936 ו־1938.

מהר מאד התברר, שזהו גילוי דעת מחו־סר שחר. התברר, שהרוצח שיקר בדברו על אביו שהיה ציר בלגיה בשהראן. כיתת הספר בבלגיה, בו למד כביכול, לא היה קיים. הכתובת של „אמו" בבריסל אינה בית־מגורים אלא מחסן. לראש השירות החאשי המכסיקאי הכריז, שלא יגלה יותר מזה גם אם יתחבו בשרו לחתיכות. כשבועות הרא־שונים למאסרו, העמיד פנים של מאניאק, מטומסם, באחרונה הכריז: „לא אגלה דבר גם לאחר שתפשטו את עורי מעלי סנטימטר אחד סנטימטר". לפני המשפט נבדק „מורי־נאר" ע"י שני פסיכיאטרים. „עבדו אתו־שם שעות ליום במשך ששה ימים לשבוע, ששה חדשים. הד"ח שלהם מכיל 1,359 עמוד. כעבור עשר שנים עמד אחד הפסיכ־יאטרים קוארון, ממחה לחקירת פושעים, על מחותו. יש לציין, שבחד־גוניות חיי המורנאר, קנדאי הם נחרג בספרד ושמו היה ג'קסון. כעבור שנה הודיע מרקאדר שהוא קיבל משרה בחברת־בוא ברטיות במכסיקו. ביאנואר 1940 הגיעה סיליביה ל־מכסיקו. הם הגיעו גם איטינגון, קאריי־אר ובנה, סיליביה הכניסה את ראמון בחב־רת הווג הצרפתי רומאר יודיל טרוצקי. סיליביה, ראמון, הרומרים היו נוהגים לס־עוד בצותא והשתמשן במכונית של ראמון. ע"כ הצליח ראמון לצלם את בית טרוצקי. בהתאם לאינטרמציה של ראמון, ערכו אור ב־23 למאי 1940 סרבני סטלין התקפה על הבית. 20 איש במדים של שוטרים מכסי־קאים ירו, במכונות יריה, על הבית. היה זה בית האמן דוד אלפארו סיקיירוס. כדו־רים עפו בחלל חדר המיטות. בו ישנו ס־רוצקי, אשתו ונכדם בן האחת עשרה. אבל השלשה היו מתחת למיטות ואיש מהם לא נפגע. נאסרו 24 איש. הענין גרם להורדת קרן הקומוניזם במכסיקו.

אבה שום חשד לו, נפל על ראמון מר־קאדר. כעבור ארבעה ימים היתה לראמון ההזדמנות להכנס לחיילה של טרוצקי ולשוחח אתו על דא ועל הא. הוא שיתף תפקיד של דילטונים, אם כל מסור לעניין של ס־רוצקי וללא עניין כל שהוא לדברים שב־פוליטיקה. על טרוצקי עשה רושם של אדם שיסתי. למרות זאת, הבלע טרוצקי את תקותו שבמשך הזמן יצטרף לאינ־טרנציונל הרביעי. בינו־לבינו היה מרקאדר בניו־יורק לשם קבלת הוראות ואמצעים. אמו מלאה גאוה על התפקיד הנכבד שהוטל שביקר את רוצח טרוצקי. היא דאגה לכך, שוסנכי נקו"ד יערכו את הסי־דורים כדי שבנה יוכל להיפלט לאחר המ־עשה. לא רחוק מהחולה שלו סרוצקי נמ־צאה מכונית. נערכו גם סידורים מתאימים בתחנת התעופה של מכסיקו.

לאחר חזור „ג'קסון" (בשם זה היה יוצע אצל הטרוצקיסטים) למכסיקו, הוא ביקר חמש פעמים אצל טרוצקי. בכל פעם לא היה שוכח להביא דברי מתיקה לנברת טרוצקי. סיליביה ו„ג'קסון" חזו בצוותא „כיוריות בציבור". סיליביה שכחה לב, שדיבה הוא חזר ועצבני ואינו אוכל בתיאבון, רוב היום שרוע על המיטה ומתרחק מחברה. הטרוצקיסטים החלו לחשוד בו. פעם הת־בטא, שמעביר רוצח לספק אמצעים לאנ־ז טרצ'ינול הרביעי. ב־17 לאוגוסט ביקר ראמון את טרוצקי ושוחחו על מאמרו ש־נוראו היה הכלכלה הצרפתית. בערב אותו יום העיר טרוצקי לאשתו: „אינני חובב את הבחור הזה. הוא נראה לי כלא־צרפתי". והנה הגיע יום 20 לאוגוסט 1940. סיליביה ו„ג'קסון" נסעו לאחד משוורי של טרוצ־קי והודיעו לו, שהם נוסעים מחר גיר־יורקה. ולשם כך הם הוכיים להיפרד מס־ורצקים והזמינו את אשתו שבשה שבע ושלישים.

ראמון הפסיק את הסיחה, מאחר „ויש לו ענין חרוץ לסדר". סיליביה העירה, ש־הוא מודאגת לו. חזרה למלון וחיכתה לו.

מכת־מוות בגוהגרדת

בכיסי בגדיו של „ג'קסון": המאמר על צרפת, פנינו ארוך, אקדח מתוצרת ספרד וקרוזים קטן לשבירת קרח בהרים. טרוצקי סקד על שומריו, שלא לחפש אצל מבקריו: „או שאנו מאמינים לאנשים מסויימים ואם אין אנו מאמינים, הרי אין להרשות להם להכנס כל עיקר". „ג'קסון" נכנס בשעה חמש ועשרים רגע. טרוצקי — טיפל בשם־נים בחצר. גבי טרוצקי הציעה ל„ג'קסון" שתה. הוא ביקש כוס מים. הוא היה מעוצבן, ונכנס אחר טרוצקי לבית. „ג'קסון" תפס עמדה ובלבד שטרוצקי לא יוכל לנגוע ב־כפתור האוזקה. „ג'קסון" הוציא את קרדום־הקרח וחבט בקדקוד טרוצקי. המכה חדרה בעומק של שלשה אינצ'ים. המכה לא הרגה אותו בו במקום. פצוע פצעי־מוות, התנפל על רוצחו. צעקתו הועיקה את הגברת ט־רוצקי. הוא אמר לה בגנוחה: „ג'קסון"... ה־דבר קרה". השומרים התפרצו לחדר. „לא לרצחוני!" פנה אליהם טרוצקי בקול נמוך, „יש להכריחו לדבר!" ראש השומרים, הא־מריקני ג'רוף הנאנס, לא פנה מיד למשטרה: רצו להכרית את הרוצח שידבר. „אבל הוא היה בוחר במות מאשר בדיבור". טרוצ־קי הועבר לבית החולים וכעבור 26 שעות מת.

כשהופיעה המשטרה, נעלמו קאריידאר עם מכוניתה. ואייטינגון עם מכוניתו. קאריידאר מיהרה מיד לטוס לקובה ואייטינגון נסע כל הלילה עד הגיעו לגמל אקאקולפו בו חיכתה ספינה סובייטית. כעבור שבועות אחדים נמצאו השנים במוסקבה. בריה הצינס לפני סטלין. אמו של הרוצח הוכרחה באות־הצ־טיינות של „אורדן לנין" ובנה, שלא בפ־ניו, ב„אורדן של גיבור ברית המועצות". קאריידאר הייתה נוהגת להראות במוסקבה מ־תוך גאוה את האורדן של בנה.

סיוט ששמו חימוש גרמניה

ברם, ברגע בו חוגג העולם את יום השנה ה־15 למפלתו של היטלר — דבר ש־הושג על ידי פעולה משותפת של ארבע המעצמות שראשיהן עומדים להתכנס ב־פאריס — מסתבר כי הבעיה העיקרית ה־עומדת עתה על הפרק היא — חימושה של גרמניה. זוחי רוח הרפאים המסייטת גם כיום את המדיניות העולמית. ובריח למדי, כי בעיה זו שוב אינה בעיניה של גרמניה המערבית עצמה, אלא גם של מזרח גרמניה, הנתונה למרות הסוביייטים, ושבה גדל כוח צבאי אדיר, המאומן ומוויין על ידי ברית המועצות.

„הגיליונים סביב הטייס — מוגזמים"

גילוייו של חרושצ'וב על הטייס האמרי־קני שמטוסו נתרסק על אדמת רוסיה, הם לדעת רבים בפאריס מוגזמים. שהרי כי־צד יתכן שהרוסים תפסו את התצלומים אשר הטייס צילם מעל לטריטוריה הסוב־ייטית אם המטוס התפוצץ (כפי שהראו התצלומים שפורסמו על ידי מוסקבה)? וכיצד שרדו לפליטה המכשירים שהסוב־ייטים דיברו עליהם?

בדרך כלל אין מקבלים בפאריס באי־רת יותר מדי תראגי לא את הנאום ולא את ההזהרות שתרושצ'וב השמיע על חש־בון המערב ובמיוחד על חשבון האמריק־נים.

סבורים כי חרושצ'וב מנסה ללקט מספר עובדות, לקראת ועידת הפיסגה, שיוכלו לתת לו עמדת תמרון נוחה והן יעלו את קרנו בעיני עמו בברית המועצות והן בעיני גרוויו ואונהדיו בעולם המערבי. במילים אחרות, וחרושצ'וב הרי יודע כמו־מחה במשתק זה, ששמו „יצירת אווירה"; אולם שאלה אחרת היא אם ישיג את מטרתו. מכל מקום, הגוש המערבי עושה את ה־רושם, שיופיע בחזית מאוחדת לועידת הפיסגה הנפתחת בפאריס ב־16 במאי.

מתחשבים בו כפי שמתחשבים כאחיו ה־„מערבי" — וכל זאת בתקופה של ערב פגישת ה„ארבעה".

ועל ידי כך שבה בעיית גרמניה ומופיעה מחדש בזרקורי המדיניות העולמית. חרוש־צ'וב אינו פוסק מלאיים, שיחתום על חו־זה שלום נפרד עם מזרח גרמניה, דבר שיעמיד בסכנה את האינטרסים של שלושת השותפים המערביים בארץ זו בכך, ש־יקשה את הגישה לברלין המוקפת על ידי הסוביייטים. וכל פגיעה בטריטוריה הש־יכת למזרח גרמניה תגרום לתגובה מצד הגוש הקומוניסטי. ומכל זה נודף „ריח אבק שריפה". והמקרה עם המטוס האמרי־קני שיורט ברוסיה מצביע בעליל, מה תהיה תגובת הרוסים במקרה כזה.

בפאריס סבורים גם, כי המקרה עם ירוט המטוס האמריקני הא אמתלה מצויינת כדי „לחמם" את הרוחנת בקרב אוכלוסיית ברית המועצות וגם במערב. ובמקרה של כשלון הוועידה בפאריס תהיה לו לחרוש־צ'וב אמתלה מהמוכן, שהדבר נגרם מחמת שאיפותיהם המלחמתיות של מעצמות המערב ועל ידי כך הוא יוכל להטיל את כל האח־ריות עליהן. לפיכך הוא זקוק כבר עתה, עוד לפני שהחלה הוועידה, למכשירים נאו־תים שיאפשרו לו להטעיר את הרוחות.

כלפי גרורותיו והשותפות שלו משחק חרושצ'וב תפקיד של מגן העקרונות ה־סוציאליסטיים נוכח האיומים מצד העולם הקפיטליסטי. לאחר שזיבר על ירוט המ־טוס האמריקני הוא רמז על כוחו האדיר של הצבא האדום, שהוא הממן היחיד לשלימות גבולותיהן. גם כלפי סין כיקש חרושצ'וב להפגין כי אינו מניח למערב להשפיע עליו, למרות השתתפותו בועידת הפיסגה.

כפי שסבורים בפאריס עלולה פקין ל־התנגד למדיניותו של חרושצ'וב להפגת המתיחות בעולם. ואולי זכר זה הוא שגרם לשינוי טעמו של חרושצ'וב ערב ועידת הפיסגה בפאריס.

ה„עוול" שנגרם למזרח גרמניה

ויש הרואים בעובדה שהמשלחת ערכה את הסיור שלה דוקא בימים אלה לא מקרה אלא עיתוי מכוון מראש. זו כוונתו של הקרמלין למצוא בכל האמצעים יהו־דים, אשר יטהרו את הגרמנים ה„מז־רחיים", ש„חוגבו מחדש" משך 15 השנים האחרונות על ידי הסוביייטים, ולפיכך קיב־לה האגודה היבסקית בפאריס את המשי־מה לבצע דבר זה בעזרתם של אישים שאי־נם יהודיים כיבסקים, אשר יודיעו קבל העו־לם כי נגרם עוול לגרמני ה„מזרחי", שלא חוגים דיפלומטיים בפאריס סבורים, ש־מיניותו של חרושצ'וב, שניסה להנהיג קו חדש בתכלית, מזה שברית המועצות נקטה עד כה, לא נשאה חן וחסד בעיני שאר קברניטי הקרמלין ובמיוחד בחוגי הצבא במוסקבה. ה„ניו־לוק" של חרושצ'וב היה מבוסס על קיום מגע אישי עם ראשי המדיניות העולמית, והיא שגרמה לו לב־קר אותם בארצותיהם כדי להכיר את עמיהם ולהפיק מכך את מכסימום התועלת לעצמו.

שיטה חדשה זו של המדיניות הסוביייטית — סוגיים חוגים אלה — יכולה להיות יעילה רק כתנאי שחרושצ'וב בטוח ב־„עורף" שלו ושמשלת ברית המועצות עומדת מאחוריו. כדי לזכות בתמיכתם של עוזריו הבכיתו להם חרושצ'וב כי יצליח להוציא ממיהם של ראשי המערב — ש־הוא ביקר אצלם והזמינם לביקור בחוסיה — את ההבטחה, שלא יציידו בנשק את מע־רב גרמניה. זה היה התנאי היסודי של־סיו הסכים מטה הצבא האדום לשיטה הפוליטית החדשה שנקטה על ידי חרוש־צ'וב.

סיטה חדשה בעבודה

ברם, ברגע בו חוגג העולם את יום השנה ה־15 למפלתו של היטלר — דבר ש־הושג על ידי פעולה משותפת של ארבע המעצמות שראשיהן עומדים להתכנס ב־פאריס — מסתבר כי הבעיה העיקרית ה־עומדת עתה על הפרק היא — חימושה של גרמניה. זוחי רוח הרפאים המסייטת גם כיום את המדיניות העולמית. ובריח למדי, כי בעיה זו שוב אינה בעיניה של גרמניה המערבית עצמה, אלא גם של מזרח גרמניה, הנתונה למרות הסוביייטים, ושבה גדל כוח צבאי אדיר, המאומן ומוויין על ידי ברית המועצות.

אוירה פסימית בפריס ערב ועידת הפסגה

מאת ש. ויילר, סופר „חרות" בצרפת

ערב פגישתם של „ארבעת הגדולים" בפאריס נשתרר באווירת עיר האורות הלך רוח פסימי, שבא כתוצאה מגאומו האחרון של חרושצ'וב במושב הסוביייט העליון במוסקבה. אולם הרושם הכללי הוא, שהתאשמות אשר הוטחו בנאום זה כלפי המעצמות, שעם ראשיהן הוא עומד להסב לשולחן בוועידת הפיסגה הממשמשת ובאה, מוכיחות כי לא הכל כשורה „במלכת הקרמלין".

הצד הפראדוכסלי בבעיה זו הוא חלקם של ה„יהודים במדיניות הפרו־גרמנית, השואפת לטהר על ידי חלק מהעם היהודי את ה־גרמנים במערב גרמניה ועל ידי חלק אחר את אלה שבמזרחה. ממשלת ישראל סיפקה לבון נשק — דבר המשמש תעודת יושר ממדרגה שאין למעלה הימנה. ואילו הביבר־קים שבצרפת דואגים לטיהור מזרח גר־מניה בהפילם בחרבם גם חוגים ציוניים, העושים את מלאכתם של ה„מטהרים". כך למשל אירגנו הביבסקים בפאריס „משלחת" (עד היום לא ידוע מי אחראי להרכבה), שיצאה כימי הפסח למזרח גרמניה כדי ל„הכשיר" את ה„שיות התמימות". בשארץ זו, בין אלה שנסעו לעמוד מקרוב על „הרוח הדימוקראטית המפעמת בלב הגר־מנים במזרח גרמניה", היו נשיא הפדרציה הציונית בצרפת, הע"ד אנדרה בלימל וד"ר גינזבורג מראשי מפ"ם בצרפת.

אנשי המשלחת הציוניים החליפו רשמים על נסיעתם זו כאשפה מומבית, אשר אור־גנה על ידי אגודה המתכנה „חברה לחילפין גרמניים—צרפתיים". כוונת האגודה והא־סיפה גם יחד היא ברורה: לטהר את הגר־מנים במזרח גרמניה, המתנהגים „ביתר הגינות ויושר" מאשר אחיהם במערב.

„הגיליון סביב הטייס — מוגזמים"

גילוייו של חרושצ'וב על הטייס האמרי־קני שמטוסו נתרסק על אדמת רוסיה, הם לדעת רבים בפאריס מוגזמים. שהרי כי־צד יתכן שהרוסים תפסו את התצלומים אשר הטייס צילם מעל לטריטוריה הסוב־ייטית אם המטוס התפוצץ (כפי שהראו התצלומים שפורסמו על ידי מוסקבה)? וכיצד שרדו לפליטה המכשירים שהסוב־ייטים דיברו עליהם?

בדרך כלל אין מקבלים בפאריס באי־רת יותר מדי תראגי לא את הנאום ולא את ההזהרות שרחושצ'וב השמיע על חש־בון המערב ובמיוחד על חשבון האמריק־נים.

סבורים כי חרושצ'וב מנסה ללקט מספר עובדות, לקראת ועידת הפיסגה, שיוכלו לתת לו עמדת תמרון נוחה והן יעלו את קרנו בעיני עמו ברית המועצות והן בעיני גרוויו ואונהדיו בעולם המערבי. במילים אחרות, וחרושצ'וב הרי יודע כמו־מחה במשתק זה, ששמו „יצירת אווירה"; אולם שאלה אחרת היא אם ישיג את מטרתו. מכל מקום, הגוש המערבי עושה את ה־רושם, שיופיע בחזית מאוחדת לועידת הפיסגה הנפתחת בפאריס ב־16 במאי.

„אחדות" בין בני אדם פירושה, שכל חילוקי הדעות סולקו או, לפחות, נדחו לדרגות בעלות חשיבות משנה, אין שמים לב לכך, שאמונתך הפוכה ממאמוני והכל צועדים בדרך אחת.

(שם)

הוגש לפרסום ע"י מכון ז'בוטינסקי

מדברי זאב ז'בוטינסקי

„אחדות" של הקב"ה פירושו שהוא אחד, יחיד ומיוחד, אין אלוהים אחרים על פניו, לא המון של אלים, כמו אצל העמים הפראים, לא כמו אצל היוונים הקדומים ואף לא שלושה, אלא רק אחד.

ביחס לאחדות זו אין מגיעים לידי פשרה עם שום בן אדם:

פירוש הדבר שאם מאמינים באחדות האלוהים, אין הולכים לכנסיה, שבה שוררים מושגי אלילות או מושגים, שאינם מושגי אחדות אלוהית טהורה.

(„על אחדות" 1935)

*

אחדות בין בני אדם פירושה, שכל חילוקי הדעות סולקו או, לפחות, נדחו לדרגות בעלות חשיבות משנה, אין שמים לב לכך, שאמונתך הפוכה ממאמוני והכל צועדים בדרך אחת.

(שם)

הוגש לפרסום ע"י מכון ז'בוטינסקי

החיד"א - רב, מלומד, סופר ושליח

(לקראת העלאת עצמותיו מאיטליה לישראל)

ארונו של החיד"א — הרב חיים יוסף דוד אזולאי — יוקלה בימים אלה ארצה ביומות אגודות נאמני „יד החיד"א" שנוסד בה בירושלים בראשותו של נשיא המדינה מר י. בן־צבי ובהשתתפות הרב הראשי יצחק נסים. מה היתה דרך חייו של גדול חכמי ישראל בדורות האחרונים?

חיד"א נולד בירושלים בשנת תפ"ד (1724). בן שתים־עשרה היה כשניסה את כוחו בכ־תיבה. בילדותו ניכר בו בחיד"א כשרון של דרשן. עד הגיעו לגיל בר־מצוה כבר דרש דרשות. לפני שמלאו לו עשרים שנה התחיל בחיבור ספר „שער יוסף" על מסכת הו־ריות. לפרסם הקבלה נכנס בטרם מלאו לו עשרים שנה.

בשנת תקי"ג הטילו עליו חכמי חברון שליחות לארוחה המערבית. בניסן תקי"ד חזר לירושלים. בשנת תקכ"ד נבחר כחבר למשלחת שיצאה מירושלים לקושטא לפ־עול לסילוק נציגם התקיף של „פקידי ארץ־ישראל" בקושטא, שהשתלט שלא בצדק על הקהילה. בהגיע המשלחת לצערים הוחלט על ביטולה. חיד"א נשאר במצרים ונבחר לרבה של קהיר. עם כל הכבוד שזכה לו לא הספיק את מאמציו לשוב לירושלים. בשנת תקכ"ט חזר לחברון וישב בה עד שנת תקל"ג.

בימי מלחמות התורכים ברוסים ירמ־עלי ביי, בשנת תקל"ג (1773), נסתתמו ה־דרכים לארץ־ישראל וקהילת חברון סבלה רעב. משפיים שליחותו בסופה של שנת תקל"ח חזר לליוורנו וקבע בה את דירתו.

מיכאל פיריירא די־ליאון העמיד לו ישיבה, שבה היה מתפלל ומתבודד, לומד ומחבר את ספריו. מסורת היתה בידי יהודי ליוורנו שהחיד"א דרש בכל שנה ושנה בשבת תשו־בה בבית־הכנסת הגדול, והובר הסך למאורע גדול בחיי הקהילה.

ביקש החיד"א להתבודד בליוורנו וקפצו עליו טרדות רבות — שאלות ובקשות מק־הילות איטליה הקרובות והרחוקות.

לאחר שצפת התנערה מחורבנה בשנת תקמ"ב ראו פרנסי העיר שאם יסכים החיד"א לשמש כרב הקהילה תתאושש הקהילה ותת־פתח על כן פנו אליו ולא יזוע מה היתה תשובתו.

תעלומה שלא מצאה עדיין את פתרונה, היא השאלה מדוע לא חזר החיד"א לארץ־ישראל ונשאר בליוורנו. כל נסיונותיו לע־לות לארץ־ישראל לא הצליחו והוא נסטר ב־מות בחלל ש"ק פרשת זכור, שתר־עשר באדר תקס"ו (1806), וכבוד גדול עשו לו במותו ובקהילות רבות ספדו לו.

שלוחה של ארץ־ישראל

מכל מאות השלוחים שיצאו מארץ־ישראל לתפוצות הגלה היה החיד"א השליח מן פורסם ביותר שהגדיל את שמה של ארץ־ישראל, ושלחם מלחמת כבודה והצלתה במי־דה מרובה.

בן עשרים ותשע היה כשיצא בשליחותו הראשונה בשנת תקי"ג ואף־על־פי־כן עורר רושם גדול בכל מקום שעבר בו. לעומת הכבוד שהיה לו בקהילות איטליה לא מעט עגמת נפש נגרמה לו באשכנז. בשנת תקט"ו חזר לאיטליה. בסיון תקי"ז יצא לאיטליה והיה בקושטא ומשם חזר לירושלים.

שליחותו השניה, בשנת תקל"ג, צריך היה החיד"א לצאת לאלכסנדריה ומשם ל־איטליה. מחמת המלחמות ושיבושי־הגייסות אנוס היה לצאת מאלכסנדריה לחוניס ונש־אר בה קרוב לשמונה חודשים. בתוניס נחל כבוד רב. מתוניס יצא לליוורנו אליה הגיע בשבעה־עשר באייר תקל"ד, ויצא לסיבובו ש־נמשך עד אמצעו של קיץ תקל"ו. לאחר מכן יצא לצרפת ומשם להולנד וחזר לצרפת ודר־כה הפליג לליוורנו ונשאר באיטליה.

כמירת אשתו

לא הספיק לו אונסו לשהות חדשים מרו־בים בתוניס שלא לצורך ובאה עליו צרה חדשה. בעשרים ושנים באדר תקל"ג הגיעו לו אגרות שלחדנו שמתן נודע לו על שמי־רת אשתו. תוגה זו היתה מהולה בצער כי־פול. עליו היה להסתיר הדבר ולהבליג כ־צערו לבל יאלצוהו אנשי תוניס לשאת אשה מבנות המקום.

„הלכתי לחדרי — ראיתי שבעונות הרבים נאמ־רה פקידי"ה באשה, אשת נערים החסיקה ב־עלת שכל אשה יראת ה' בעלת צדקות הנ־נועה מחמד עיני נות ביתי מ' רחל נ"ע, העולם חשך בעדי. אבל תיכף בא לדעתי שאם אעיר הדבר בע"כ (בעל כרחי) יתנו לי אשה ואין מיזם מצל, ואין מעגנת מועילות עמהם וממש על־פי המלך היו מכריחים אותי... ותיכף לקחתי נר והלכתי איתו יום — וראיתי שבעונות הרבים נאמ־רה פקידי"ה באשה, אשת נערים החסיקה ב־עלת שכל אשה יראת ה' בעלת צדקות הנ־נועה מחמד עיני נות ביתי מ' רחל נ"ע, העולם חשך בעדי. אבל תיכף בא לדעתי שאם אעיר הדבר בע"כ (בעל כרחי) יתנו לי אשה ואין מיזם מצל, ואין מעגנת מועילות עמהם וממש על־פי המלך היו מכריחים אותי... ותיכף לקחתי נר והלכתי

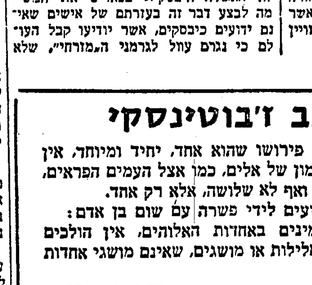

לבה"כ ושם בכיתי כשעה א', ויצאתי ורחצתי פני ומצאתי בחדרי ר' משה ור' יאודה תרי גיסי והבחור ר' משה בן מאיר שהיה שם אצל הקאייר וכן אנשים אחרים. והייתי בצ־ער עליום עד חצות, וכשהלכו ישבתי על הקרקע לומר תקון חצות, וחלצתי מנעלי ובתי שוקי ועשיתי אפשרות כדין שמועה רחוקה... והכל בלחש ובסתר".

חיבוריו

חיד"א השקיע כוחותיו בעבודה ספרותית ענפה, בסידור כתביו והדפסתם. כמעט אין לך שטח משטחי היהדות שלא עסק בו.

פרשנות ודרש, הלכה וקבלה, מוסר ודינים, היסטוריה וביבליוגרפיה. מנעוריו אהב לח־קור בשורשם של דברים. תשוקה מיוחדת היתה לו לספרים ועין בוחנת לכתביהם. לא היה עוד אדם כמותו — לפניו ולאחריו — שהשתמש בכתביו והיה בקי בהם וב־דפיהם בכספרי־דפוס ושלט בהם שלטון מלא.

תשוקתו זו ותחושתו ההיסטורית העמוקה הכשיר־ותו לחבר ספר „שם הגדולים", שבו הונח לראשונה יסוד מדעי לביבליוגרפיה העברית ואין כמותו לחשיבות לכל המתעניין בתולדות חכמי ישראל וספריהם. הספר נח־לק לשני חלקים „מערכת סופרים" ו„מער־כת ספרים" ומקיף יותר מאלף ושלוש מאות שנים למן תקופת רבנן סבוראי ועד לימיו של המחבר ויותר מאלף ומאתים סופרים עבריים מהם רבים בכתביו.

ספר שני שערכו להיסטוריוגרפיה העברית „דול ביותר, הוא „יומן מסעותיו „בעגל טוב", שבו רשם את כל החידושים שראה את הידיעות שרכש בימי מסעותיו. הוא „תאר מנהגי הקהילות ובתי כנסת, צורתם ומנהגיהם, ספרים עתיקים, חינוך, אופי וש־אר דברי הוזי וכמובן קורותיו במסעותיו. בכל התעניין, גם ממה שמעבר לתחומה של היהדות. נוהג לציין יופיין של „ערים והיכ־לות, ומביע התפעלותו מן הנקיון והיציב־ערי אירופה הנדולות.

חיבוריו בהלכה מעטיינים בבחירות הגיו־גם, בעומקם ובקיצורם. החיד"א התרחק מן הפלפול ודרך לימודו היה כדרך הלימוד בארץ־ישראל ובחורכיה. ספרו „הלכתי „בר־כ' יוסף" הוא אחד הספרים הנפוצים ביותר בכל הקהילות ישראל ומהחיבורים החשובים ביותר על השולחן הערוך.

חיבוריו על התלמוד הצטמצמו בעיקר על מסכתות קטנות שאך חיבורים מעטים נת־חבר עליהן. ספר גדול כתב על הרמב"ם ושמו „פס יד"א, בחיבורו התחיל בצעירו־תו והמשיך בו עד ימי זקנותו אך לא זכה להדפיסו.

מכתביו־היד ראוי לציין במיוחד את יומ־לך ששמו משמחי היהדות שלא עסק בו.

(סוף בעמוד 4, טור 4—5)

משלחת חוקרת את עברה של גרינלאנד

משלחת מדעית לחקירת מלחמת־העולם ב־ערבות־הקרח של גרינלאנד בדורות עברו עומדת לתישלח הקיץ על ידי המוזיאון ה־לאומי של דנמארק.

מטרה לחקירותיה של המשלחת משמשת שכבת־כסל שגילה נאמד בכמה אלפי ש־נים. השוכנת בעמק איטיבורה. שכבה זו, המכילה שרידים מכל אירבע התרבויות של גרינלאנד, נמצאה לא מכבר על ידי מגלל־ראמים בשם יאנס רוזינג. אשר הודיע על תגליתו למוזיאון הלאומי. כיום עובד רו־זינג בשביל המוזיאון, והוא עומד להשתתף במשלחת יחד עם חמישה איש מסגל המו־זיאון ושישה סטודנטים מנוסטאב.

חקירות שנערכו בגרינלאנד זה מכבר העלו, שישובים פרהסטוריים היו קיימים בטריטוריה זו לפני 3000 ואף יותר שנה, אם כי קודם לכן היתה מקובלת הנחה, שישובי בני אדם קיימים במקום לא יותר מאלף שנה. שלושה לאומים שונים מנוע האסקימוסים, ולאום אחד מבני הצפון, חיו את חייהם באי־קרת גדול, ומאלה הוכרעו שלוש קבו־צות לאומיות בשעת המאבק נגד איתיו ה־מבע ותנאי־מזג־האויר המשתנים. הלאום ה־רביעי — עם האסקימוסים המאכלס את גרינלאנד בימינו אלה — היה ודאי נופל קרבן לגורל דומה לזה באה לעזרתו הטכ־ניקה האירופית המודרנית.

לפני כאלף שנה באו לגרינלאנד בני ה־צפון הראשונים ומצאו ארץ ריקה בתחילה, אף על פי שלאחר מכן נפגשו באסקימוסים. הודות לשינוי אקלימי שגרם למזג אויר ח־מים, הצליחו בני הצפון לגדל בקר, ובמשך כמה מאות בשנים חיו כ־4000 עד 5000 נפש בשני ישובים גדולים בגרינלאנד. אולם בעקב־בות שינוי אקלימי אחר חזר מזג־האויר ה־קר, כך שכמויות המרעה נעשו זעומות. ה־מלומה הסופית והמכרעת באה בצורת פלי־שה של פרפרי־הכרוב, אשר זחלימם השמידו כל ירק וכל צמח. האסקימוסים הקשו את בני־הצפון המעטים שנשארו, הרגו את ה־אנשים ושדדו את בתיהם.

התוקפנים היו אבות־אבותיהם של האסקי־מוסים החיים בגרינלאנד בימינו. בדור ה אחרון חל שינוי אקלימי בגרינלאנד, שגרם לחיות־הציד החשובות לנטוש את האיזור. לולא הסכניקה האירופית המודרנית, עלול היה הדבר לגרור אחריו את דעיכתה של התרבות הגרינלאנדית הדביעית בזמנה לש־לוש האומות שקדמו לה.

שתי תכונות של אדרינגס כיסר גרמו למרד היהודי הגדול.

ירושלים היתה בעיניו בעלת ערך אסטר־טגי מרובה. העיר מוגנה מכל שלושת צדדיה והיא משתרעת על הרים גבוהים וקשה ל־כבשה. במשך ששים השנים, שעברו מיום חורבנה, עדיין לא נבנתה מחדש, והרי היא מרכז לעם מזרחי מסוגו בכל מדינות רומי, שקיבל גרים לרבבות מעמים שונים ומשו־נים. ובכן עלה במחשבתו של אדרינגס כ־שביקר את ירושלים בשנת 130, שכדאי לב־נותה מחדש — כעיר יהודית־רומית כמובן. ואולי תשמש מגן גם בפני התנועלות של פרתיים, שהיהודים מרובים בבבולם וזה לא כבר, ביטי אדרינגס, מרדו יהודים אלה ברו־מי... והדבר היה פשוט בעיניו: הוא יקשט את העיר, יבנה בתוכה היכל לזיאוס האו־מיקרי, הצליחו בני הצפון לגדל בקר, ובמשך כמה מאות בשנים חיו כ־4000 עד 5000 נפש בשני ישובים גדולים בגרינלאנד. אולם בעקב־בות שינוי אקלימי אחר חזר מזג־האויר ה־קר, כך שכמויות המרעה נעשו זעומות. ה־מלומה הסופית והמכרעת באה בצורת פלי־שה של פרפרי־הכרוב, אשר זחלימם השמידו כל ירק וכל צמח. האסקימוסים הקשו את בני־הצפון המעטים שנשארו, הרגו את ה־אנשים ושדדו את בתיהם.

התוקפנים היו אבות־אבותיהם של האסקי־מוסים החיים בגרינלאנד בימינו. בדור ה אחרון חל שינוי אקלימי בגרינלאנד, שגרם לחיות־הציד החשובות לנטוש את האיזור. לולא הסכניקה האירופית המודרנית, עלול היה הדבר לגרור אחריו את דעיכתה של התרבות הגרינלאנדית הדביעית בזמנה לש־לוש האומות שקדמו לה.

פרופ. יוסף קלוזנר

הגורמים למרד בר־כוכבא ומפלתו

א.

שתי תכונות של אדרינגס כיסר גרמו למרד היהודי הגדול.

ירושלים היתה בעיניו בעלת ערך אסטר־טגי מרובה. העיר מוגנה מכל שלושת צדדיה והיא משתרעת על הרים גבוהים וקשה ל־כבשה. במשך ששים השנים, שעברו מיום חורבנה, עדיין לא נבנתה מחדש, והרי היא מרכז לעם מזרחי מסוגו בכל מדינות רומי, שקיבל גרים לרבבות מעמים שונים ומשו־נים. ובכן עלה במחשבתו של אדרינגס כ־שביקר את ירושלים בשנת 130, שכדאי לב־נותה מחדש — כעיר יהודית־רומית כמובן. ואולי תשמש מגן גם בפני התנועלות של פרתיים, שהיהודים מרובים בבבולם וזה לא כבר, ביטי אדרינגס, מרדו יהודים אלה ברו־מי... והדבר היה פשוט בעיניו: הוא יקשט את העיר, יבנה בתוכה היכל לזיאוס האו־מיקרי, הצליחו בני הצפון לגדל בקר, ובמשך כמה מאות בשנים חיו כ־4000 עד 5000 נפש בשני ישובים גדולים בגרינלאנד. אולם בעקב־בות שינוי אקלימי אחר חזר מזג־האויר ה־קר, כך שכמויות המרעה נעשו זעומות. ה־מלומה הסופית והמכרעת באה בצורת פלי־שה של פרפרי־הכרוב, אשר זחלימם השמידו כל ירק וכל צמח. האסקימוסים הקשו את בני־הצפון המעטים שנשארו, הרגו את ה־אנשים ושדדו את בתיהם.

**התוקפנים היו אבות־אבותיהם של האסקי־מוסים החיים בגרינלאנד בימינו. בדור ה אחרון חל שינוי אקלימי בגרינלאנד, שגרם לחיות־הציד החשובות לנטוש את האיזור. לולא הסכניקה האירופית המודרנית, עלול היה הדב

גילויים חדשים מסביב לפרשת „אקסודוס"

„מדוע הפכו את כלא עכו לבית משוגעים"

יוריס, מחבר „אקסודוס", מבקר במכון ז'בוטינסקי, מתלהב, מבטיח ו...נעלם; מודה כי כתב את הספר בהשפעת איש משרד החוץ; במה שונה הספר מן התסריט; הפגישה המאלפת בין נציגי פרמינגר לבין איש-אצ"ל במלון „דן"; מדוע נפסל תסריטו של יוריס;

— מאת **שלמה נקדימון** —

הטלפון שבחדר העבודה המפואר, במגדר השחקים האמריקני, טרטר בקצב מונוטוני. מן הכורסה הנוחה, שניצבה בשולי החדר זינק לעבר המכשיר גבר מרשים. שבת צחוק נסוכה היתה על שפתיו. השיחה שהיתה קצרה מאד, הסבה קורת רוח למשוחח. היתה זו בשורה של המו"ל, לסופר-המגבית, ליאון יוריס, על הדפסת מהדורה נוספת של „אקסודוס".

על המכתבה מוטל היה הספר בעל כריכה הדר. יוריס ליפסו בהנאה. את שלו, כסף ספרסומת, השיג. מילא גם תפקיד לאומי נכבד. אין עתה צורך כי היסטוריון יכתוב את ההיסטוריה של מלחמת העם היהודי לעצמאותו. ספרו של יוריס משתרע משנת 1884 בינטומיר שברוסיה עד 1948 ועד בכלל. יוריס ניצח גם את ה„אלטנוילאנד" של חזרה המדינה, הרצל, מי מכיר ומי יודע כיום הזה על קיומו של ספר כזה. הנוער ודאי לא. „אקסודוס" מוכר ויודע.

מר הראליז סיפר כי יום פגישה בין יוריס לבין סגן מפקד האצ"ל, מר יעקב מרידור. אמר מרידור: היתה לי פגישה עם יוריס, אך זו לא היתה בזמנת משרד החוץ. זו היתה פגישת היכרות, ובעקבותיה מסרתי לו את ספרי „ארוכה הדרך לחרות". שיחה זו היתה פתיחה לשיחת אר"כות יותר שהיו צריכות לבוא במשך. מרידור רצה להפגש, אולם יוריס לא הוסיף לבוא לפגישות. נימק יוריס: הגני עסוק. (מי העסיק אותו כל כך הרבה?)

הפרצות בחומות מבצר עכו שלא מתוצרת פרמינגר

עין זועפת שלח יוריס אל אחת מפינות מלתחתו. שם מונח משהו לא נעים. חבילת אגרות דלה. תכנן הוא: יוריס! מדוע סלפת? יוריס אינו משיב על המכתבים. אין מדוע ואין למה. איך אומרים צברינו: למה? כובע!

ואולי משוכנע יוריס כי אינו אשם. אני אשם? לא! הרי הייתי בישראל, שתיתי בוקר חדשים ארוכים. עבדתי כ-20 אלף ק"מ בסיורים לאורכה ולרוחבה. ישבתי בערים ובכפרים, בקיבוצים ובישובי ספר. וכבל אנשי העם: ניסיתי לתפוס את הרוח הישראלית.

יוריס וצבו

הוא תפס אמנם רוח, אחרת מזו שהוא מתיימר. היתה זו רוח של כזב וסלף. יוריס קטל את מפקד ה„מכבים" הישיש. חיי נפשכם! אם יש מי שרצונכם הריסון את שפופרות הטלפון, תייגו למספר טלפון בסויים בתל-אביב. מן העבר השני יענה לכם קול אדיב וצלול, של אדם צעיר, במעמד שנתיו. זה קולו של מפקד האצ"ל, סליחה ה„מכבים". כדוגמת מפקד ה„מכבים" קטן, שינה עובדות, סילף. סיפר חצאי אמיתות. האדיר והשפיל. הגביה והנמיך. כראות עיניו. האותיות לא התבייש. הדין לא הסמיקה.

המדינה עזרה ליוריס לכתוב את ספרו. הצמיחה לו-כל עת שהותו בישראל, צל בדמותו של איש משרד החוץ, בשם טוביה הראיזל. בהקדמה לספרו מעתיר יוריס דברי שבח על פקיד זה. כותב יוריס: „הוא ערך את תכנית נסיעותי ונתלוותה אלי בכל סיורי על פני ישראל ברכבת, במטוס, במ" כונית, בגיפ וברגל". נראה כי הראיזל עם שימש כמורה נתונות ולסילוף ליוריס, שכן: „בעיקר נתונה תודתי לתראיזל על שתלק לי מאוצר יזיעותיו הבלום על הנושא".

שיקוף מוחות מקצועי

טוביה הראיזל, בעל הקול הערב, עונה כבקשתך לשאלות המוצגות לו. הוא מוכן להודות כי „אקסודוס" הוא רומן ,ועל כן מכיל דברים לא מדויקים". איש חביב זה אף אוהב לזקוף על חשבונו אירועים שלא היו ולא נבראו.

בשבח התמימות

(סוף מעמוד 3)

ומעניק לנו יצירות שהן בבחינת „מאורע תרבותי בעיר", אשר פלאים" וכו' וכו', ואשר מהן למדים אנו באיזו קלות הוא בוחל אל נכבי הן התלמוד ושאר המקורות ובאיזו זרמות הוא שוחה בים הלשונות המסוימות הקרובות ללשוננו, כדי לרלות בשבילנו סגנונים מלוא חופנים —

— כיצד מתייחסים אליו חבריו למקצוע (הבלשנות הרפואית — ולא הרפואה כש" לעצמה...)?

התשובה היא: חרם שתיקה והשת" קה!

תוקעו ודאי: הכיצד?! איפה הם מוס" דות החברות?! איפה עסקני התרבות?! איפה ואיפה ואיפה?!.

ככה: חרם...

וכל הספרים מונחים במחסן כאבן שאין לה הופכין.

אה, כן: שכחנו לומר שהד"ר י. אבן" אורם הוא מה„זעמים" שבין אנשי חברבות שלנו. הוא תלמיד-חכם לוחם. בקורו את התקופה ההיא, שרו שירי מחתרות. סיכמו את 13 השנים, בהן הפך מבצר הגבורה לבית חולי רוח. ונכון סיכם ברוחם („אתיק") לבנו, מי שהיה קצין המבצעים של האצ"ל, והיה בין משתחררי הכלא ומתכנני הבריחה מבפנים. השאלה היא מי הם המשוגעים: חולי הרוח הכלואים במבצר או אלה ש" הבינסום פניאה בו? המתכוננים שיחזור, לי" בקשת עתונאים, את הפקיצה לכלא. ואיזו אה החי לעומת כזבי „הפקרי". מוזר הדבר כי יוריס כלל לא טרח להתראות עם מתכנני הפריצה. והפורצים. סיפורו, אפילו מבחינה סיפורית, היה יכול להיות יותר אוטנטי. מה עוד שסיפור הפריצה תופס חלק נכבד בספר.

סיפור הפריצה ידוע. העתונות עיבלה אי" תה בשבועיים האחרונים בצורה יסודות. מעניין לעמוד מקרוב על קסמים מן ה" פעולה, כפי שמופיעים בספר, בתסריט וגם באמת.

בספר: עקיבא, הוא מפקד ה„מכבים" הישיש, ונוזב לנואו, לוחם צעיר ונועז, נופלים בשבי הבריטים. נשפטים במשפט צבאי סודי, ונידונים למות. אחי עקיבא, הוא ברק בן-כנען, מראשי הישוב, עומד לצאת בשליחות האומה לגיניבה. פונה לבנו, ארי, פקפד מפורסם ב„הגנה", ומבקשו „אל תניח לאחי עקיבא להחלות בחבל הבריטי".

בתסריט: דוב מסיים את פעולתו בפיצוץ מלון המלך דוד. האנגלים עוקבים אחריו מיד אחרי הפעולה ותוקפים אותו בחדרו של עקיבא, בכנסיה הבשיית. עקיבא נאסר. דוב מעמיד פני פסל ולא נתפס. עקיבא נשפט למות. אחיו, ברק, שעד כה שנא אותו ותיעבו ללא מצדיק, סולח לו ומולף לבקרו בכלא.

האמת: לא היה ולא נברא.

בספר: ארי בן-כנען מופל לפי בקשת אביו, מחרוצץ ברובעים מסוימים של ירושלים, מתפש קשר עם האצ"ל. הללו מגלים לו, לאחר דרישות מאיימות מצידו, את תכניתם להבקיע את כלא עכו ולשחרר משם את עקיבא ודב לנואו. ארי דורש להצטרף לפעולה. הם מראים לו את תכניו" תיהם. הוא מסכים לתן ואף מביע את הת" עלוותו מהפריצה פנימה. „אבל הבריחה מעכו לא תעלה יפה לעולם". הוא מציע להם שיתוף פעולה עם ה„הגנה" והקיבו" צים. איש ה„הגנה" מלמד את אנשי אצ"ל כיצד לפצל את הכוחות הבריטיים בעכו לאחר הפריצה. הוא עצמו יחלש עם עקיבא לכפר מסאריק ומשם לכפר הדרוזי דלית-אל-כרמל. יחידה שניה תמצא מקלט בקיבוץ „המשמר" שבגבול הלבנון. איש ה„הגנה" מקבל את הפיקוד על הפעולה.

בספר: ארי נפגש עם ראשי האצ"ל או ה„ארגון" כפי שמכונים בספר, בכפר ה" דרוזי עוספריה. הוא מציע להם לבצע את פריצת כלא עכו. אנשי האצ"ל מתחסמים. היתכן, שואלים הם, לבצע פעולה כזו כאשר 15 אלף בריטים מצויים שם? לבסוף מצלית ה„פיקר" מה„הגנה", לשכנע את לוחמי האצ"ל ההסמיים. מסביר להם כי הערבים מהווים את אחת הנקודות העיק" ריות של תכניתו. על הפורצים לעזור ל" ערבים האסורים בכלא עכו לברוח כדי שבבריחתם יבלבלו את האנגלים.

אין צורך לציין שכל זה הוא שקר וכזב. רק בעל מוח מעוות יכול לכתוב רומן היסטורי, על תקופה הידועה, כאשר הגיבורים חיים וקיימים, לסלף את דמותם, לעוות את פרצופיהם, ובכלל לשנות עוב" דות היסטוריות. לקחת לוחמים עבריים ש" התחשבו כחיילים בריטיים ולהלבישם ב" תלבושת ערבית; לספר על פריצה לבית מרחץ שקומה לפריצה העיקרית, שלא היתה, ולא נבראה; ועוד ועוד.

פרמינגר:

זוהי שטות להדגיש את ה„הגנה"

כאשר הוחל בהסרטת הסרט, הגיעו ל" אזני הבמאי ד"ר אוטו פרמינגר שמועות, לפיהן אין ה„מכבים" שבעי רצון מהסרט. לפחות שיוכירום שם בכינויים בתקופת ה" בריטים — „הארגון". נחתם הסכם בין ד"ר פרמינגר לבין חבר הכנסת נחום לוין, הקובע כי „המכבים" ייקראו בסרט בשמם הנכון. לאחר תחימת ההסכם הבהיר ד"ר פרמינ" גר: „זוהי שטות להדגיש את ה„הגנה", ו" להסות את הארגון תחת שם אחר. אינני רואה כל טעם לכך".

פגישה במלון „דן"

איכשהו נוצר קשר בין אנשי פרמינגר ו" איתן לבני. פגישה אחת ואורוכה, שנמשכה שלש שעות נתקיימה במלון „דן" בתל-אביב. פרמינגר שלח לפגישה זו 4 אנשים ביניהם חסריטאי, צלמים וסטנוגרפיסטית. ליבני סיפר להם את כל סיפור הפריצה על כל שלביה, מחוץ ומבית. הם התענינו בפרטי פרטים, רצו לדעת איך נראה לבוש האסירים, צורת השיבה בבתי הסוהר. הוא אף סיפר להם שמתכנני הפריצה חיפשו אחר בחורים בלונדיים עם עינים תכולות, כדי שייראו ממש כבריטים בתוך המדים הבריטיים. ואמנם, נזכר לבני, רבים מה" פורצים צבעו את שערותיהם.

סיפורו של לבני לא תאם את תכניות ההסרטה. נתברר כי חצר המבצר שונתה לחלוטין ואי אפשר יהיה לבצע בתוכה את הפעולות כפי שנעשו אז. הועלתה אפילו הצ" עה על בניית דגם מיוחד של כלא עכו עבור הסרטת הסרט. נתברר כי ההשקעה בבניית דגם זה מגיעה עד למאה אלף לירות ו" התכנית הוסרה מעל הפרק. לבני אף סיפר כי גידי, הוא קצין המבצעים של האצ"ל, אשר תכנן את פריצת כלא עכו והוא, הוזע" קו באופן דחוף לחיפה שם הופגשו עם הנומחה האקסנדוסי לחמרי נפץ, אשר ביקש מהם פרטים על המראה החיצוני של חבילות המרי הנפץ, צורת העברתן, כיסויין ועוד.

כאשר נסבה השיחה במלון „דן" על פרשת השינויים בת" צר הפיא שבאו עקב הפיכת מבצר הגבורה לבית חולי רוח, יצא התסריטאי (שעליו הוטל כנראה לשנות את קטע הפריצה בתסריט) מכליו. איך יתכן, שאל, שמקום כזה הפכו לבית משוגעים? החריפות כ" קיר התכוון לסמרו האצ"ל יכתובות שונות שנחרטו על ידי עיני הנרדפים והאסירים ב" קירות תאיהם? הן היסטוריה. בית זה היה צריך להיות כמו ה„ורנון הוק", הוא בית מגוריו של וואשינגטון. מליונים עולים לשם מדי שנה. אי" נני יהודי אך אינני מפין מה עשו ממבצר עכו — התסרמר התסריטאי.

* * *

לא כדאי להתמרמר, תסריטאי נכבד! זה אינו עולל חדש, דומים יש לו בארץ. ונראה כי הם נעשו במתכוון.

מר הראיזל משייך לעצמו פעילות של עו"ד שמואל חמיר, איש אצ"ל, בפרשה זו. והאמת בתי? אדם המכיר את עו"ד חמיר ואת יוריס יום פגישה בין השניים. הם נפגשו שלא בנוכחותו של הראיזל וחמיר הרצה בפניו בארכיות על האצ"ל והלח"מ ומלחמותיהם. יוריס הוקסם מפרטי הדברים, ועניין, לדברי חמיר, כי „הם היו החיילים האמיתיים". חמיר אף הכין ליוריס תקציר בן 40 עמודים על מלחמות המחתרת. הראיזל התקשר עם חמיר רק לאחר שנודע לו על הפגישה בינו לבין יוריס.

התלהבות, קלון ודראון

בהזדמנות מסוימת שאלתי את הראיזל: מדוע קורא יוריס ל„הגנה" ולפלמ"ח בשמו" תיהם הם ואת האצ"ל ולח"יי מכנה „מכ" בים". הראיזל השיב, כי שאלה זו אף הפסיקה אותו והוא הפנה אותה אל יוריס. וכך השיב יוריס להראיזל, לפי דברי הר" איזל: „הקהל האמריקאי יסתבך בין שני הארגונים. מוטב לאחד אותם. אולם אני מבין את האצ"ל ומתלהב מפעולותיו...". התלהבותו זו באה לידי ביטוי במקומות אחדים בספרו. אחת הדוגמאות פרשת דיר" יאסין, בה „העיטו קלון על האומה הצעירה". מקרה שהכתים את שם היהודים לדורות עולם; מלבד נזקומם הגדול ביפו הם נכשלו בשאר המקומות" ועוד ועוד.

מר יוסף פעמוני, מנהל מכון ז'בוטינסקי, עשה הכל כדי שיוריס יידע עוד לפני כתיבת ספרו, את האמת על מלחמת השחרור. כא" שר יוריס ביקר בישראל ב1956, פנה אליו מר פעמוני במכתב אישי, נושא תאריך 24.7.56. אל מלון „אבריה" בו התאכסן. במכתב זה הוזמן יוריס לבקר במכון, בו ימצא חומר עשיר ובלעדי המתייחס לפעולות כל תנועות המחתרת, באותן מכתב אף הוצע ליוריס להפגישו עם ראשי אצ"ל ולח"י.

„תמיד נאמן" והאמת

ב-17 לאוגוסט 1956, ביקר יוריס בצמי" דות עם הראיזל במכון ז'בוטינסקי. לרשות הסופר הועמד כל צוות עובדי המכון ומי שהיו מפקדים באצ"ל. יוריס גילה התענינות בתומר, ואף ציין זאת לאחר מכן בספר הביקורים של המכון: „שמתתי למצוא את הדוקומנטציה הנדירה. מזיאון ז'בוטינסקי יהיה נקודה חשובה לאין ערוך בעבודתי". מעל לחתימתו ציין בלשונית: „תמיד נאמן". אמיד, מר הראיל, המכין ליוריס תקציר מהמכון וממסירות עובדיו, כה לחי".

להיכן נעלמה התלהבותו של יוריס? מדוע הוא לא ביקר פעם נוספת במכון ז'בוטינסקי? „אקסודוס" הוא ספר מחודש, מחדיש בבדי" חתו מן העובדות.

התסריט, קלון ודראון

התסריט של „אקסודוס" עבר גלגולים רבים. בתחילה הוא נכתב ע"י יוריס עצמו ולא עמד במבחן הביקורת המאית. אחד מקרבנות מק"קארתי, חסריטאי שמאלני, חיבר איפוא את התסריט על פיו מצולם עתה הסרט.

„ישה בלא עכו

בשבוע שעבר נתכנסו במבצר עכו עש" רות לוחמים, נשים וגברים, שנמנו עם המו" צים והמשתחררים או הין קשורים בפריצת הבסטיליה הבריטית בעכו לפני 13 שנה. הלוחמים עזי הנפש, שכיום הפסו לברות „מיושבים בדעתם", ישבו והעלו זכרונות. בקרו את התקופה ההיא, שרו שירי מחתרת. סיכמו את 13 השנים, בהן הפך מבצר הגבורה לבית חולי רוח. ונכון סיכם ירחום („אתיק") לבנו, מי שהיה קצין המבצעים של האצ"ל, והיה בין משתחררי הכלא ומתכנני הבריחה מבפנים, השאלה היא מי הם המשוגעים: חולי הרוח הכלואים במבצר או אלה ש" הבינסום פניאה בו? המתכוננים שיחזור, לי" בקשת עתונאים, את הפקיצה לכלא. ואיזו אה החי לעומת כזבי „הפקרי". מוזר הדבר כי יוריס כלל לא טרח להתראות עם מתכנני הפריצה. והפורצים. סיפורו, אפילו מבחינה סיפורית, היה יכול להיות יותר אוטנטי. מה עוד שסיפור הפריצה תופס חלק נכבד בספר.

סיפור הפריצה ידוע. העתונות עיבלה אי" תה בשבועיים האחרונים בצורה יסודות. מעניין לעמוד מקרוב על קסמים מן ה" פעולה, כפי שמופיעים בספר, בתסריט וגם באמת.

בספר: עקיבא, הוא מפקד ה„מכבים" הישיש, ונוזב לנואו, לוחם צעיר ונועז, נופלים בשבי הבריטים. נשפטים במשפט צבאי סודי, ונידונים למות. אחי עקיבא, הוא ברק בן-כנען, מראשי הישוב, עומד לצאת בשליחות האומה לגיניבה. פונה לבנו, ארי, פקפד מפורסם ב„הגנה", ומבקשו „אל תניח לאחי עקיבא להחלות בחבל הבריטי".

בתסריט: דוב מסיים את פעולתו בפיצוץ מלון המלך דוד. האנגלים עוקבים אחריו מיד אחרי הפעולה ותוקפים אותו בחדרו של עקיבא, בכנסיה הבשיית. עקיבא נאסר. דוב מעמיד פני פסל ולא נתפס. עקיבא נשפט למות. אחיו, ברק, שעד כה שנא אותו ותיעבו ללא מצדיק, סולח לו ומולף לבקרו בכלא.

האמת: לא היה ולא נברא.

בספר: ארי בן-כנען מופל לפי בקשת אביו, מחרוצץ ברובעים מסוימים של ירושלים, מתפש קשר עם האצ"ל. הללו מגלים לו, לאחר דרישות מאיימות מצידו, את תכניתם להבקיע את כלא עכו ולשחרר משם את עקיבא ודב לנואו. ארי דורש להצטרף לפעולה. הם מראים לו את תכניו"

החיד"א — רב מלומד, סוחר ושליח

(סוף מעמוד 3)

ניו-הספרותים, שהיה נושאם באמתחתו וב" הם היה רושם, כמעט בכל יום.

זכה החיד"א למה שלא זכה שום מחבר חשבון הדם והגיח לספינה המלכותית „בריי" טניה" להפליג אל לב-הים, עם הוזג הצעיר על סיפונה, בטרם השתלט על הבמה בהכר" זתו הכנסנציונית על הורדתו של מטוס הסיור האמריקאי מעל סברדלובסק, בלב רוסיה.

הקליע ברוסיה פגע ב...

גייטסקיל

הוא בודאי לא התכוון לכך, אבל המיור א. וורנונב, — הקצין הרוסי אשר שיגר את הקליע שפגע במטוס האמריקאי ואילץ את הטיסן, קפטן פרנסיס גרי פוארס, לצנוח בטריטוריה רוסית כשכיסיו מלאים זהב — שילח גם את הפגז העילאי לחסל את מנ" היגותו של מר גייטסקיל ב„לייבור".

וקרכן נוסף של פגיעת הקליע האנטי" אוירי הרוסי עלול להיות — המדיניות ה" בטחונית של ממשלת בריטניה.

אולי של המערב כולו.

רק ימים ספורים נותרו עוד עד הכינוס בפריז של יוגי גייטסקיל ב„לייבור" הזדעזעה ועזעו רציני וכל מדיניותה של מפלגת האופוזיציה של ה.מ. הוועמדה בסימן שאלה.

אבל המון האנגלי התעלם מכל אלו. אותו ענייגה רק — התחנונה. ואני מניחה של" מותר הוא להוסיף — חתונתם של הנסיכה מרגרט והצלם טוני ארמסטרונג-ג'ונס. הח" תונה, ההכנה לה, הרכילות סביבה ולבסוף — הטכס המפואר שבו בוצעה, השתלטו כליל על כל אמצעי הקשר והתפסברה: על זתו הכנסנציונית על הורדתו של מטוס הסיור האמריקאי מעל סברדלובסק, בלב רוסיה.

פרסומת מופרזת

פרסומת מסחרית, כשהיא נעשית במדה ובמסגרת נכונה — תועלתה גדולה, הן ליצרן והן ללקוח, הן למוכר והן לקונה.

אולם הצרה שבארצנו ענייני פרסומת אינם נקבעים בממדים המצומצמים שלנו, של ארצנו והאוכלוסיה שלה, אלא לפי ממדים העולים פי כמה וכמה על שטח המחיה שלנו. במזינתנו חייב כל דבר להעשות בממדי ה„אמפייר סטיט בילדינג" הניו-יורקי, בן 104 קומות, אחרת הפרסום אינו משפיע. ושוכחים, כי צורת הפרסומת הנעשית ארצות הברית, למשל, על מאה ושמים מיליון תושביה, אינה דומה לפרסומת המתאימה לאוכלוסיה בת שני מיליון.

חוש הפרופורציה בענייני פרסומת הוא הכרחי.

והנה הגיעו הדברים לכך, שלא רק מכסים אצלנו את כל הכניסות לבתים והזיתות בשלטי פרסום עקיקים שבזוי הנחל לכסות אחד מן נוף הארץ ולהסתיר את המראות היפים משני צדי כבישים מעיני הנוסעים אלא גם מכל מיני חברות מסחריות תפשו עמדות והציבו שלטים המסתירים את נופה של הארץ.

נדמה לי, אם יוסיפו להציב את השלטים בכבישים לפי הקצב של השנה האחרונה — ברבות הימים ישאר לנו לראות מעט מאוד מנופה של ישראל.

על החברה המשלמת לתיירות וכל החובבים את יופיה של ארצנו לתת את דעתם על סגם זה ולסלקו.

ידיד מקסים

בנאום שנשא פרופ' שמעון הלקין בועידת הסופרים, שנערכה בחול המועד פסח, הוא קבל על אכזבתו מן השירה הצעירה. פרופסור הלקין סען, כי הוא התאכזב מן השירה הצעירה: אין בה צבוריות, אין בה ציונות, אין בה עמדה מוסרית, והעיקר אין בה ענין ואין בה מקוריות.

קטעים משיר של איש המשרת הצעירה מקסים גילן בשם „לידיד מימים ימימה", שפורסמו ב„ידיעות אחרונות" מיום ששי שעבר, נותנים ביטוי הולם לדבריו של הפרופיסור הלקין:

„לך לעזאזל!
כשתלך
אגעל מאחוריך את הדלת"

„לך לכל הרוחות!
רוחי נכאה, רוחך"

„אינני רוצה בך עוד בקרבי!"
„לך לעזאזל!
בשמי".

עד עתה היינו סבורים, כי רק בפרוזה נוהגים לשלוח ידיד לעזאזל. עתה בא מר מקסים גילן ומקסים אותנו בחרוזיו ואף שולח את ידידו לעזאזל בסגנון לא פרוזאי.

פרקי הדר

מאת: ב. א. מרוך

כל הכבוד לרבינוביצ'ים

רבינוביץ' מהר להכנס לקרון הרכבת ולפתע בקע קול:

— אברמוביץ', אברמוביץ'?

— כן, זה אני — ענה רינוביץ'.

ומה גדול תמהונו של רבינוביץ' כששתי סטירות נתכו על פניו.

— כפי הנראה חשבת ששמי אברמוביץ', אך עליך לדעת כי הולכתי אותך שולל — שמי רבינוביץ'...

בבדיחה יהודית עממית זו, נזכרתי כשקראתי את ספורו של אליעזר וויזל, כתב „ידיעות אחרונות" בניו-יורק, אשר עלה על סיפונה של האניה המצרית „קליאופטרה", המושבתת במגל ניו-יורק ע"י הפועלים והסתדרים האמריקאיים. כר וויזל מציין כי „אף כי לא הוזמנתי, באתי עם קבוצת עתונאים מקומיים למסיבת-עתונאים עם רב-החובל הצעיר ונמוך-הקומה של האניה. מספר קצינים התחרו ביניהם בגילוי אדיבות וכיבדו אותנו במשקאות. כריכים וסיגריות מצריות... קפטן מנצור, שלא ידע את זהותי ונתיעותי, השיב לשאלותי במלוא הנימוס... כתב „אל-אהרם" הקהיר, המשמש כאיש-יחסי ציבור של „קליאופטרה", הצליח להסתיר את אפתעתו עת ראה אותי באוניה, שהיא בבחינת „שטח אויב" לגבי דידי. הוא לא גירשני (ההדגשה שלנו ב.א.ב.), כנראה, כדי לא לגרום לתקרית בלתי-נעימה".

אכן, „מבצע עתונאי למופת" של עתונאי בעל רגש כבוד עצמי ולאומי. הוא הצליח לפלס לו נתיב באניה המצרית, ובשהמצרי, איש יחסי-ציבור של האניה, הכיר אותו — לא גירשו מהאניה...

כל הכבוד לרבינוביצ'ים!

פרסומת מופרזת

פרסומת מסחרית, כשהיא נעשית במדה ובמסגרת נכונה — תועלתה גדולה, הן ליצרן והן ללקוח, הן למוכר והן לקונה.

אולם הצרה שבארצנו ענייני פרסומת אינם נקבעים בממדים המצומצמים שלנו, של ארצנו והאוכלוסיה שלה, אלא לפי ממדים העולים פי כמה וכמה על שטח המחיה שלנו. במזינתנו חייב כל דבר להעשות בממדי ה„אמפייר סטיט בילדינג" הניו-יורקי, בן 104 קומות, אחרת הפרסום אינו משפיע. ושוכחים, כי צורת הפרסומת הנעשית ארצות הברית, למשל, על מאה ושמים מיליון תושביה, אינה דומה לפרסומת המתאימה לאוכלוסיה בת שני מיליון.

חוש הפרופורציה בענייני פרסומת הוא הכרחי.

והנה הגיעו הדברים לכך, שלא רק מכסים אצלנו את כל הכניסות לבתים והזיתות בשלטי פרסום עקיקים שבזוי הנחל לכסות אחד מן נוף הארץ ולהסתיר את המראות היפים משני צדי כבישים מעיני הנוסעים אלא גם מכל מיני חברות מסחריות תפשו עמדות והציבו שלטים המסתירים את נופה של הארץ.

נדמה לי, אם יוסיפו להציב את השלטים בכבישים לפי הקצב של השנה האחרונה — ברבות הימים ישאר לנו לראות מעט מאוד מנופה של ישראל.

על החברה הממשלתית לתיירות וכל החובבים את יופיה של ארצנו לתת את דעתם על סגם זה ולסלקו.

ידיד מקסים

בנאום שנשא פרופ' שמעון הלקין בועידת הסופרים, שנערכה בחול המועד פסח, הוא קבל על אכזבתו מן השירה הצעירה. פרופסור הלקין סען, כי הוא התאכזב מן השירה הצעירה: אין בה צבוריות, אין בה ציונות, אין בה עמדה מוסרית, והעיקר אין בה ענין ואין בה מקוריות.

קטעים משיר של איש המשרת הצעירה מקסים גילן בשם „לידיד מימים ימימה", שפורסמו ב„ידיעות אחרונות" מיום ששי שעבר, נותנים ביטוי הולם לדבריו של הפרופיסור הלקין:

„לך לעזאזל!
כשתלך
אגעל מאחוריך את הדלת"

„לך לכל הרוחות!
רוחי נכאה, רוחך"

„אינני רוצה בך עוד בקרבי!"
„לך לעזאזל!
בשמי".

עד עתה היינו סבורים, כי רק בפרוזה נוהגים לשלוח ידיד לעזאזל. עתה בא מר מקסים גילן ומקסים אותנו בחרוזיו ואף שולח את ידידו לעזאזל בסגנון לא פרוזאי.

שמים וארץ ו... חתונה

כלולות הנסיכה דחקו חצדה, לשעה קלה, את חויכוח חמר על הנשק חמרתיע — שחדל להיות תיע

מאת רות אונגר, סופרת „חרות" בבריטניה

„מה, גם כאן מדברים על החתונה?" — השאלה המשותאה הכמעט-מיואשת, נשאלה, על ידי אשה אנגלית שהודמנה בראשון. השבוע למסיבה ישראלית בלונדון. והיא הביעה מת שהרבת אנגלים משכילים חשו בלבם.

העולם עמד על סף מאורעות היסטוריים: בלונדון התכנסו אחד-עשרה ראשי הקומו" נוולט לועידתם השנתית — שכנראה היא האחרונה בה הוו ראשי הממשלות הלבנים את הרוב; אופיו — ואולי גם עצם קיומו — של חבר העמים הוטל על כף המאזנים בועידה זו;

בודאי כבר קבע את מקומו של כל אחד מנסיבסיי „טור", ואם יחליטו הרוסים לפתוח בהתקפת-פתע על בריטניה, בודאי שטיילהם הראשונים ישמידו את כל בסיסי ה„טורים" שבארץ ויותירו אותה ללא כל מגן".

נוסף לכך התבשר הציבור הבריטי לאח" רונה כי מגננון האוקה המשוכלל ביותר של המערב — אשר רק עכשיו מתחילים ב" הקמתו ואשר לא יהיה מוכן לפני 1964 — לא יתן לבריטניה אלא אזהרה מוקדמת של 4 דקות בלבד.

ואילו ה„טור" — מנגנון ההפעלה שלו הוא מסובך כל כך, שהוא זקוק ל-30 דקות, מן הרגע שמתקבלת הפקודה להפעילו ועד הרגע שהקליע עוזב את כן השילוח.

זאת אומרת — בסיסי ה„טור"ים בבריטניה יושמדו כולם, במקרה של התקפת פתע, לפני שיספיקו לשגר אפילו פצצת-תג-מול אחת.

מחפשים תחליפים ל„בלו סטריק" ול„טור"

גילוים אלו חוללו פעולה כפולה.

מצד אחד, הם חיזקו את ידי מיעוטי השמאל ב„לייבור", שטענו עתה כי האיל ולבריטניה אין כל הגנה מפני התקפה אטו" מית, אין כל טעם שבריטניה תוסיף ותפתח נשק אטומי או שתרשה לאמריקאים לקיים בסיסי-שילוח של נשק אטומי על אדמתה.

„ההצלה היחידה של בריטניה מפני המשמדה טוטלית — טענו מיקרדו, ומיכאל פוט ו" חבריהם — היא באיסור הפצצה האטומית. ואם אין בריטניה יכולה להשיג את הס" כמת רוסיה וארה"ב לאיסור זה, עליה לע" שות את הצעד הראשון, לסחוף — לא תהיה לרוסים סיבה להפציצה".

למרות שהלך רוח זה זכה לתמיכה גדלה והולכת בצבור, — צמרת הלייבור נשארה נאמנה לקו, ומיקרדו שילם את מחיר הת" מרדותו כאשר קולקם מהנהגת הממלכה.

גם אנשי הבטחון התרשמו מליקוויין של ה„טור", אבל התגובה אצלם היתה — יתר הסתמכות על ה„בלו סטריק", שעדיין לא יצא משלב הדגם הנסיוני.

וכאשר נכשל ה„בלו-סטריק", ונגנו — הם דבו לאדם שהקרקע נעקרה מתחת לרגליו.

בבהלה כמעט-היסטרית החלו אנשי הבט" חון לחפש תחליף גם ל„בלו סטריק" וגם ל„טור", והתפרון שהם העלו הוא אופייני להלך הרוח שבו הוא נגון.

הפתרון היה — ה„פולארים", הטיל האמ" ריקאי שניתן לשלחו ביצוללת.

אין לסמוך גם על צוללות או מטוסים

הממשלה הודרה והזמינה 12 צוללות ח" דישות, שניתן להרכ"ב בהן כן-שיילות ה„פולארים".

„עשר מהן — הבטיח דובר הצי — ימצאו בתנועה תמונות בים, בטוות פגיעה במס" ריכן הן נמצאות. הרוסים לעולם לא יידעו בדיוק היכן הן נמצאות, ולא יוכלו להשמידן כמ" כתפתע, אך הם יידעו שכל התקפה על בריטניה תגרור מיד מכת-תגמול מהצוללות. זהו האמצעי-ההרתעה האידיאלי".

כמובן, אפשר למנות חצי תריסר ליקויים בתוכנית זו, ולא האחרון בהם הוא — שלרוסים יש צי צוללות גדול יותר מאשר למערב, וכנראה גם יותר משוכלל, ועשר הצוללות האנגליות לא יאריכו ימים אם 400 הצוללות הרוסיות יצאו ללבדן. הרוסים יכו" לים להתנכל לצוללות הבריטיות לפני שהם פותחים בהתקפה על האיים הבריטיים. צוללת שנטבעת — טובעת, מבלי להשאיר הרבה עקבות שיגלו כוצד נטבעה, וגם אם הברישים יחשדו, לאחר שצוללותיהם יתחילו להעלם, כי יד הרוסים בדבר — ספק אם יעיזו ל" צות על התקפה אטומית על רוסיה על סמך חשד בלבד.

אבל הליקוי העיקרי שבתוכנית זו הוא בעיתויה. ההזמנה עבור 12 הצוללות הללו נשלחה רק בחודש שעבר, ושלוש הצוללות הראשונות ימסרו רק ב-1964. ועד אז?

„עד אז אנחנו חזרים לנשק הבדוק והמ" נוסה שלנו — המפציצים הקונבנציונליים".

— הכריז דובר משרד ההגנה.

בתקציב הבטחון של השנה הוגדל הסכום המיועד לבניית מפציצים. הדבר בא כהפתעה, כי הפולמוס הציבורי סביב בעיית הנשק המרתיע התחיל רק אחרי פרסום התקציב. ואנשי חיל האויר, בחיוך של שביעות רצון על טודם שנשמר היטב, הסבירו:

„מספר מטוסים מגביה-רוסום, חמושים ב" פצצה אטומית, יעמצאו תמיד באויר ויבטיחו שכל הכח לא יוסמד בולו בהתקפה אחת, ואם תבוא ההתקפה — הם יפנו מיד מז" רחה".

ותוכנית זו נתקבלה כמספקת — והנהגת הלייבור נתנה לה את הסכמתה — עד ש" ביום השבת הופל מטוס הסיור האמריקאי מעל סברדלובסק.

זה היה מטוס מיוחד, מסוג „לוקהד אי-2", המסוגל להתרומם לגובה של 11 מילים — יותר מאשר כל מפציץ המצוי כיום בשירות המערב.

אבל המיור א. וורנונב מחיל התותחנים האדום, הוכיח שברשות הרוסים טיל אנטי-אוירי המסוגל לפגוע במטוס אף בגובה זה ואם להאמין לדברי מר חרושצ'ב בסבוייט העליון — גם בגובה רב יותר.

מה, אם כן, ערכם של המפציצים הקונ" בנציונלים שבריטניה ביקשה להפקיד בהם את בטחונה?

מנהיגותו של גייטסקיל נפגעה קשות

שורת ההתפתחויות הזו, שבאה להוכיח כי לבריטניה אין כיום — וכנראה לא יהיה, לפחות עד 1964 — כל נשק מרתיע, בודאי תעורר את אנשי הבטחון המרגישים לדיר" נים קדחתניים בחודשיב, ואולי להערכה מ" חודשת של השטות והסיכויים לגונן על בריטניה.

בדם דיונים אלו — מעצם טבעם הם נער" כים בחשאי, בחדרי חדרים, ופרטיהם אינם מוגבים החוצה אלא כאשר המטרה היא לשכנע את הציבור שהמומנים על בטחונו לא יגונבו ולא ישנו.

לא כן הוא המצב בלייבור. כאן — הדיו" נים אינם נערכים בחדרי-חדרים, אלא מעל הבמות באספות המוניות, ואפילו הדיונים הסגורים בפשלת-הצללים מגיעים עד מהרה לידיעת הציבור המתענין, באשר הרי תכליתם איננה פעולה של ממש כי אם קביעת מדי" ניות תיאורטית.

ומתוך דיונים אלו מסתבר שמנהי

שמים וארץ ו...חחונה

(סוף מעמוד 4)

סי, ועד החלטה לחזור ולהיסגר אל שולי־חנה של ארה"ב ולקנות (או לקבל במתנה) ממנה את ה„פולאריס".

ריביו של גייטסקיל טוענים שהוא לא סמך את ידו על ההחלטות — הוא פשוט ענה „אפן" אחריתן מבלי שישקול אותן, וללא נסיון למחשבת עמאית, אלא רק מדי לשר מור על חזות היצונית „הגונה" בעיני הציבור הרחב. ובעיני הציבור — כל עמדת תקיפה נגד אטומי, ריח של „שמאלניות" גו דף ממנה.

סיסמת השאמל: התפרקות מנשק אטומי

יש מידה של אמת בטענות אלו, לפחות במידה והן מרמזות על רתיעתו של גייטסקיל מפני הזדהות קרובה מדי אל השמאלנים שבמפלגתו.

גייטסקיל טוען כי הלך הרוח בבריטניה של היום הוא נגד שמאליות, נגד סוציאליזם דוקטרינרי. וכי הסיכוי היחידי של הלייבור להזור לשלטון הוא להופיע כמפלגה מתונה. לא סוציאליסטית אלא סוציאלית, מפלגה ש־גם אנשי המעמד הבינוני הגדל והולך ימצאו בה את מקומם. וכי הסגנון של שמאלניות בלתי מרוסנת, כמו הבטחות להלאמה ולפי־רוק נשק, — נוקף מהן ריח סוציאליסטי מדי. הוא (או אחד ממקורביו) אפילו הציע לשנות את שם המפלגה, משום שהשם „לייבור" — עמל — שום איננו מודהים עם מיליוני העקיפים, עובדי החנויות ו„בעלי עשיה העקיפים", ואפילו עם עובדי התעשיה המסוגנת — שבעבר נמנו על תומכי ה„לייבור".

לעומתו — מעניני השמאל הקיצוני אומרים שהלייבור שותון של גייטסקיל, אין בכוחו לכבוש את השלטון. השמרנים הביאו שגשוג בלבבי ארץ והוכיחו את עצמם כ־מבצעים נאמנים של „מדינת הסעד", לא פחות מלייבור. וירידת הלייבור נמשכת דו־הולכת תחת גייטסקיל, כפי שמסתבר מנצ־חון השמרנים בבחירות לעיריות סקוטלנד לפני שבוע — ותחבר היחידי היכול לעצור את הירידה הוא „לייבור" הנאמן לעקרונותיו וחלומם למען אידיאלים שהקמונים יכולים להזדהות עמם.

כמו פירוק נשק אטומי.

הנכם מאזינים ל...

(סוף מעמוד 6)

בוא לקצה, ויולחן סוף סוף השיר המקורי להרגעת רוחר של מר מיכאל קשיב:

נעמי יערן, תל־אביב

תשובת עורך המדור: כל הכבוד לגברת נעמי יערן, אולם דומה שהתפרצה לדלת פתוחה: מדור הרדיו ברוך זה היה הראשון שקרא להפיכתו של שרות השדור הישראלי לכלי לעידודו של הזמר הישראלי, הלחן הישראלי ואולי אף התרבות הישראלית. בראשית המדור מן השבוע שעבר. ברכנו על יומתו של מר ישראל דליות על עצם עריכת פסטיבל הזמר המקורי. היינו מקב־לים בברכה אפילו שני פסטיבלים כאלה בשנה, כהצעת הגברת יערן. הבקרות נשלחה לכיוון אחר לגמרי — הביצוע.

הדרך לגיהנום רצופה בכוונות טובות, אומר הפתגם העממי. גיהנום הזמר הישראלי הוצת במוצאי השבת האחרונה במלוא ה־כוונה הטובה. מאחורי הכוונות הטובות ר־בץ הכשלון.

הוא החל באותו רגע שחבר השופטים ב־חרו תשעה שירים מקוריים שמעם מאו היה להם עם המקורי: הוא החל באותו רגע שבין תשעת השירים הללו היו לפחות שני שירים של המזמונאי שקיבל את הפרס ה־ראשון בתחרות: הוא החל באותו רגע שטובי הותחני הזמר בישראל נקראו לשוות את כליהם לעבר זבוב זעיר ועלוב.

כי עורכי הפסטיבל המקורי לומר הישראלי ידעו זמן רב לפני בצוע המופע המסוגר מה הם עומדים להגיש למאזיניהם. הם יכלו לס־גת קצת, להגיש את הרפסודאר הקלוקל בס־חות רעש ויומרה.

אדרבה — אחרי אלף פסטיבלים כאלה אולי יימצא הלחן הישראלי המקורי. מדוע חייבים אנו להפוך את אלף הפסטיבלים ה־ראשונים לכשלונות מבריקים? מוטב לח־גוב בשלוחנו אלה בצנעה, להכריע על הנצ־חון והתצלחה לכשיבואו.

מיכאל קשיב

קשרים עם גרמניה — הן או לאו?

הערב, ליל שבת, 13 במאי, 1960, ב־8.30 תיזון בהופעה משותפת של חברי הכנסת מ־טיעות שונות, בבית ציוני אמריקה בת"א שאלת הקשרים והיחסים בין ישראל ובין גרמניה המערבית, לנוכח התפתחויות במע־רכה זו.

בדיון הפומבי ישתתפו חברי הכנסת: ד"ר יוחנן בדר (תנועת החרות); מר ש.ז. אברמוב (צ.כ.); מר יונה כסה (מפא"י); סגן יו"ר הכנסת, ד"ר חנן רובין (מפ"ם); המנחה יהיה העתונאי שמעון סאמט (חבר מערכת הארץ).

מפגש יוצאי בסרביה בישראל לזכרו של מאיר דיזנגוף

עם סיום חגיגות היובל של העיר תל־אביב ועל סף שנת המאה להולדתו של מיסד וראש העיר הראשון שלה מאיר דיזנגוף, הלחן הישראלי ואולי אף התרבות הישראלית, בראשית המדור מן השבוע שעבר. ברכנו על יומתו של מר ישראל דליות על עצם עריכת פסטיבל הזמר המקורי. היינו מקב־לים בברכה אפילו שני פסטיבלים כאלה בשנה, כהצעת הגברת יערן. הבקרות נשלחה לכיוון אחר לגמרי — הביצוע.

הדרך לגיהנום רצופה בכוונות טובות, אומר הפתגם העממי. גיהנום הזמר הישראלי הוצת במוצאי השבת האחרונה במלוא ה־כוונה הטובה. מאחורי הכוונות הטובות ר־בץ הכשלון.

הוא החל באותו רגע שחבר השופטים ב־חרו תשעה שירים מקוריים שמעם מאו היה להם עם המקורי: הוא החל באותו רגע שבין תשעת השירים הללו היו לפחות שני שירים של המזמונאי שקיבל את הפרס ה־ראשון בתחרות: הוא החל באותו רגע שטובי הותחני הזמר בישראל נקראו לשוות את כליהם לעבר זבוב זעיר ועלוב.

כי עורכי הפסטיבל המקורי לומר הישראלי ידעו זמן רב לפני בצוע המופע המסוגר מה הם עומדים להגיש למאזיניהם. הם יכלו לס־גת קצת, להגיש את הרפסודאר הקלוקל בס־חות רעש ויומרה.

אדרבה — אחרי אלף פסטיבלים כאלה אולי יימצא הלחן הישראלי המקורי. מדוע חייבים אנו להפוך את אלף הפסטיבלים ה־ראשונים לכשלונות מבריקים? מוטב לח־גוב בשלוחנו אלה בצנעה, להכריע על הנצ־חון והתצלחה לכשיבואו.

מיכאל קשיב

עונשים למנהלי עבודה שייכשלו בבחינות בטיחות

תביעה להפעלת תקנות הבנייה גם בסעיף הדן בהפעלת עונשים נגד מנהלי העבודה ש־ייכשלו בבחינות לבטיחות ונתקבלה אתמול ע"י המועצה הציבורית לבטיחות ובנייה, שליד המוסד לבטיחות וגהות.

המועצה הבנייה התלבטה למפקח העבו־דה הראשי במשרד העבודה הממונה על בי־צוע התקנות. עם הנצעה נתקבלו גם נושאי לימוד ותכניות לבחינות.

חדשות יומן „כרמל הרצליה" בבתי הקולנוע

איגוד עגף הקולנוע מודיע שהחל ממו־צ"ש 14.5.60 יוקרן בבתי הקולנוע בת"א יומן „כרמל הרצליה" מס. 306 המכיל בין היתר את הקטעים דלקמן:

1. ילדים משוחקים אצל דעית הנשיא; 2. מצעד מחולות בירושלים; 3. סמינר לעברית לבורמנים; 4. הסריגמה מפליגה ומגיעה לצ'ילון; 5. תחרות צניחה חופשית ישראל — צרפת; 6. בעית העקיפה בגורם לתאונות דרכים; 7. טקס הרצל בכנסת; 8. כדורגל מכבי ת"א תפוגל פ"ת 2:0; 9. תערוכת חציר ניסן דילוב; 10 מהומות בסיאול.

פגישת עולי פנצ'ר

עולי „פנצ'ר" ובני ביתם מוזמנים לפגי־שה שתתקיים לרגל מלאות 20 שנה לעלייה זו. הפגישה תתקיים ביום שבת 14 במאי בשעה 4.30 אחה"צ בקפה „תפארת" בת"א. בית הקפה פתוח לפגישת רעים החל משעה 1.00 אחה"צ. במוצ"ש בשעה 7.00 בערב תתקיים אספה ב„מטן דבוטינסקי".

בתנועת החרות

כפר עקרון

ביום ראשון 15.5.60 (ל"ג בעומר) מסיבת חברים ואוהדים במועדון הסניף, בשעה 7.30 בערב.

בהשתתפות: חבר הכנסת חיים מ־גורי־כהן.

כפר־סבא

ביום ראשון 15.5.60 (ל"ג בעומר) מ־סיבת חברים ואוהדים במועדון הסניף בשעה 8.00 בערב.

בהשתתפות: חבר הכנסת חיים לנדאו.

איזור מרכז תל־אביב
ועדת התרבות

ביום שני, י"ט באייר תש"ך 16.5.60 בשעה 8.30 בערב, במכון ז'בוטינסקי, רחוב המלך ג'ורג' 38, הרצאה על ה־נושא: „מרד בר־כוכבא לאור הגילויים הארכיאולוגיים".

המרצה: ד"ר א. הלר.

ברית נשים חרות בישראל
סניף תל־אביב

ביום שלישי, 17.5.60, בשעה 8.30 בערב, במכון ז'בוטינסקי במצודת־זאב, כדי להכתיב לגייטסקיל המצוקה שהם לזר על הנושא: מרד גיסו ורשה וחלקם של חברינו במרד זה — בהשתתפות שרידת הגיסו הגב מיקלסון, תקיסים מישרי הגיסו יושמעו על ידי מר מע־מוני. חברות וחברים, אוהדות ואוהדים מוזמנים.

ישיבת ועדת הגגים תתקיים ביום ג' 17.5.60 בשעה 7 בערב, במצודת זאב, חדר מס. 15. חברות הועדה מתבקשות לדייק.

23976

זהו מספר הטלפון של המחסן המרכזי להלבשה שע"י המחלקה לעבודה סוציאלית של עיריית תל־אביב—יפו ברח' הר נבו 19, (ע"י רח' בזל).

יער יצחק גרינבוים

יינעש ברוחמה ביום ראשון, כ"ה באייר תש"ך (22.5.60) בשעה 5 אחה"צ.

מוסדות וארגונים שמרם הודיעו על השתתפותם במפעל זה, מתבקשים ל־הודיע ולהעביר את תרומתם להתאחדות עולי פולין.

כרטיסי נסיעה לקטם הנטיעות להשיג במשרד ההתאחדות, רחוב בן־יהודה 100, תל־אביב.

תל־אביב

החל ממוצ"ש 14.5.60 בימי חול בשעות 3.30—7.15—9.15

קולנוע מוגרבי טל. 23331
שבוע ששי
מסרטי הענק שלנו
אליזבט טיילור
מונטגומרי קליפט
קטרין הפבורן
לפתע, בקיץ האחרון
לפי: טנסי וויליאמס
במוי: יוסף מנקביץ
9.30—7.15—3.30
— רק למבוגרים —
מזגן אויר

קולנוע מרכז
הצגת בכורה ארצית
אימה ופחד הוטלה על לונדון על־ידי
ז'ק מרטש הנשים
זמני ההצגות 10 12 2 4 7.15 9.15
למבוגרים בלבד

קולנוע מגדיור
שבוע שני
אלק גינס
חי חיים כפולים בסרט רב המתח
שעיר לעזאזל
בהשתתפות
בטי דיוויס
סרט „מטרו"
3 הצגות ביום: 3.30 7.15 9.30

קולנוע מקסים
שבוע שני
הצגת בכורה ארצית
הנאום המהולל של
„הטירונים והסרג'נט"
בקומדיה בריטית שופעת הומור וצחוק
שערוריה בבית הבראה
הצגות — 9.15, 7.15, 3.30

קולנוע מתמיר טל. 63576
סרט בלשי מלא מתיחות והרפתקאות מרתקים
הזר
בהשתתפות
ריצ'ארד טוד **אן בקסטר**
במוצ"ש 2 הצגות 7.30 9.30
5.15 3.30 1.30 11.15 10 התחלת ההצגות
9.30 7.30
האולם מאוורר

קולנוע עדן החדש
סבח
בשארה ואקים
איסמעיל יסין
בקומדיה
אני סטוטה
רקודים מורחיים, שירה ותוכן משעשע

קולנוע צפון טל. 27666
שבוע רביעי
הצגת בכורה ארצית
גורל רוצח בידי בת — 10
עד ראייה
עם: הורסט בוכהיין גין מילס
האילי מילס
כעת על הבד סרטון בצבעים נשואי האביב של הנסיכה מרגרט.

קולנוע פאר טל. 28595
שבוע שישי
האולם מקורר ומאוורר
הצגה בכורה ארצית
סרט אנושי ומשכנע על בעיות
הפריה המלאכותית
בעיה אינטימית

קולנוע שדרות
שבוע שישי
הסרט של השנה
מקום בצמרת
עם השחקנית הטובה ביותר של השנה שקיבלה את „אוסקר" בעד הופעתה בסרט זה
סימון סיניורה
עם לורנס הרבי — היטר סרים
רק למבוגרים
הזמנות והנחות בטלות

קולנוע תמר
שמח להציג בפני הקהל הישראלי את הזמרת הספרדית
מרוחיטה ריאז
בסרט
שירת ספרד
בשירים להטים ופומנים בלתי נשכחים
בצבעים טבעיים
6 הצגות ליום
בשעות: 10 12 2 4 7.15 9.15

בתי הקולנוע ברמת גן
קולנוע „רמת־גן"
במוצאי שבת 7.30 9.45
במשך כל השבוע 7.15 9.30
ריטה היורוורט **אנטוני פרנציוטה**
בעוקץ סרטי השנה
היא חשקה באושר
סינמסקופ
רק למבוגרים
יומיות במשך כל השבוע בשעה 4.00
מלאכים ללא כנפיים

קולנוע אדורה טל. 63820
שבוע שלישי
מסיער רוחות נערות וכל נפש אנוש
לילי פלמר **רומי שניידר**
סרט השיאים
נערות במדים
3.30—7.15—9.30

קולנוע אפתר
שבוע שלישי
גלן פורד **דבי ריינולדס**
בסרט שכולו צחוק והפתעות
„זה החל בנשיקה"
סרט מ.ג.מ. בצבעים
הנחות בטלות
הכניסה למטה מגיל 16 אסורה
האולם מקורר ומאוורר

קולנוע ארמון דוד טל. 20954
9.30 7.15 3.30
בלינדה לי בסרט הגרנדיוזי
לילות לוקרציה בורגיה
עם
ז'ק סרנה **מישל מרסיה**
רק למבוגרים
טוטלסקופ איסטמנקולר
תרגום עברי ואנגלי בגוף הסרט
הזמנות והנחות בטלות

קולנוע גת טל. 27888
הצגת בכורה ארצית
שלי וינטרס בעלת פרס האוסקר לשנת 1960 בקומדיה המשעשעת והעוקצנית
המליונרים המטורפים
זמני ההצגות 3.30 7.15 9.15

קולנוע דן
הצגת בכורה ארצית בהשתתפות
אודי מורפי
ענק שחקני המערב הפרוע במערבון המותח והמרתק ביותר
„כדור ללא כתובת"
מהיום 6 הצגות ליום ללא הפסק
בשעות 10.00 12.00 2.00 4.00 7.00 9.15

קולנוע חוד
לינו ונטורה **דורה דוק**
אנדריאה פריזי
מונטמרטר 125
הסרט שזכה בפרס 1959
3 הצגות: 3.30; 7.15; 9.30

קולנוע חן טל. 26957
שבוע רביעי ואחרון
יצירתו של קינג ויידור
שלמה ומלכת שבא
בצבעים
יול ברינר **גינה לולובריג'ידה**
3.30 7.00 9.30

קולנוע ירון טל. 62952
החל ממוצ"ש 14.5.60
בחסותה האדיבה של השגרירות הצרפתית בישראל ולכבוד בואו של גדול שחקני הבמה והבד ג'אן לואי בארו בסרט המרתק ובפנומומה המופלאה
„צואתו של ד"ר קורדיליה"
הצגת הגאלה החגיגית, בכורה עולמית, והופעתו האישית של מר ג'אן לואי בארו ביום ששי 13.5.60 בשעה 3.30 אחה"צ

ירושלים

ממוצ"ש 14.5.60, בשעות: 7.00—9.00
בימי חול: בשעות: 3.30 7.00—9.00

„אדיסון" טל. 4056
שבוע שני
הסרט שכולם מחכים לו בכליון עינים
דלילה
דלילה שרה — שנתת לאמור — פורטופינו — סרנדה.
גם היום (ששי) בשעה 3.00 אחה"צ

„אוריון" טל. 2914
סינמסקופ בצבעים
הסרט שנועד לכל הגילים — נוגע ללב ומעניין
קסם נעורים
עם
תאודור ביקל **דוד לאד**
גם ביום א' בשעה 11.30 בבוקר

„אדיסון" טל. 4733
שבוע שני
הקומדיה הבינלאומי
מה טוב להיות נשוי
כשהאשה נוטשת לנופש והבעל נשאר בבית — מה הן התוצאות?
רנטה סלבטורי — **ג'ורג'יה מול**
רק למבוגרים

„אורגיל" טל. 61486
שבוע שני
אנטוניו — **לוסמילה צ'רינה**
אנטוני סטיל
„בלרינה בירח הדבש"
הביצוע: מרינו מרינו, סיר תומאס ביצ'ס.
סינמסקופ בצבעים
הזמנות והנחות בטלות בהחלט

„ארגון" טל. 3829
מזגן אויר וקרור
שבוע שביעי
לפי בקשת הקהל
דן שיח בחדר המיטות
רוק הודסון **דורים דיי**
הקומדיה הטובה ביותר של השנה
בצבעים סינמסקופ

„ירושלים"
19.5.60—13.5.60
הצגות ערב ב־6.30 ו־8.30
עץ התליה
בהשתתפות:
גרי קופר **מריה של**
הצגות יומיות: **צנחני האבדון**
בהשתתפות:
ג'ק סרנס **קורט קזנר**

„ממדר" טל. 3742
הצגת בכורה בירושלים
בשעות 7.00—9.00
הסרט שאנסר להצגה של טרגיי איינשטיין
איון האיום
יומיות: (1) 40 אקרוחים (2) מחר האחרים

„סטודיו" טל. 4055
הסרט הקלסי
שולחנות נפרדים
עם:
דבורה קר **דוד ניבן**
ברט לנקסטר **ריטה היוורט**
ביום ששי בשעה 3.00
המזל ואני

„עדן" טל. 3829
לפי ספרו של ליאון יורים מחבר „זעקת הקבר" ו„אכסודוס", השליחות המסוכנת.
רוברט מיצום **סמנלי בייקר**
אליזבט מילר **תיאודור ביקל**
הגבעות הזועמות
גם ביום א' 10.30 בבוקר.

„ציון"
רוברט טיילור **מינה קוואיז**
יצרים סוערים, מתח ופעולה ברוחה נועזת ורינאמת
הם שיחקו באש
(התליין)
היום (ששי) בשעה 3 אחה"צ:
פיפורו של ד"ר וואפל

„רון" טל. 3104
אריקה רמברג **אדריאן הובן**
הידועים מהסרט „שערוריה בגימנסיה"
מופיעים שוב יחד בקומדיה הרוסית בחן ועליצות על רקע ויינה עיר השובבה:
וינה עיר חלומותי
בצבעים
לכל הגילים
תרגום עברי־צרפתי
גם ביום א' ב־10.45 בבוקר
היום (ששי) ב־3: **איזה בנות**

עברית • אנגלית • צרפתית

לומדים בשיטה קלה ויסודית בביה"ס „קדימה", בן־יהודה 74 תל־אביב. ע"י פרישמן טל. 20314
נפתחים אולפנים וקורסים (2, 3, 4, 6, 9 שעות בשבוע)

למבוגרים שפת שימושית, דקדוק כתיב ושיחה „Conversation"
לתלמידי בתי"ס קבוצות נפרדות **לאנגלית וצרפתית** למתחילים ומתקדמים
וכן קורס באנגלית המצוין ל„פארות"
קבוצות קטנות בכל שעות היום והערב
קורס מיוחד לשפור הכתיב העברי לפי שיטה מיוחדת
פרטים והרשמה: מ־9—12 לפנה"צ; 3—9 בערב (פרט ליום ו')

מדריך לכל

דירות למכירה ולהשכרה

● למכירה דירה בת 2 חדרים, הול מואר, עם או בלי רהיטים, ברחוב עמינדב, לפנות למס. 2710 בפרסום „דחף" אלנבי 123 תל־אביב.

● למכירה דירה 4 חדרים והול גדול, בבן־יהודה לפנות למס. 2709 בפרסום „דחף" אלנבי 123 תל־אביב.

● להשכרה בדמי מפתח דירת לוקסוס, 2 חדרים הול וכל הנוחיות בלב תל־אביב, לפנות מס. 85493.

● חדר מרוהט לבחור כניסה נפרדת, בנין „דחף" דיזנגוף 116 ת"א למס. 50578.

● להשכיר חדר מרוהט ליחיד, רצון צבי בדוק 7 ת"א בשעות 19.00—1800.

● למכירה מידית דירת 1½ חדר ברח' די־זנגוף 222 ת"א אליזיון.

● להשכיר דירה 2 חדרים לוקסוס וכל הנוחיות, גרטלר, שלמה המלך 32 ת"א.

● למכירה בשהלה 3 חדרים הול מואר וחצר דקורטיבי סביון 2 מוסיים.

● בהזדמנות יוצאת מן הכלל למכירה דירה 2 חדרים לוקסוס, רח' צירלסון 16 ת"א, דירה מס. 10 סוף קו 13, 5.

● למכירה דירה 2 חדרים בקרן־קיימת 12 ת"א רוטנברג, קומה ג'.

● דרושה דירת חדר המתאימה גם ל־משרד, או משרד עם טלפון בשכר חדשי גבוה במרכז תל־אביב, לכתב לת.ד. 2893 ת"א למס. ל/174 או טל. 63533 בשעות 14.00—12.00.

● למסירה בדמי מפתח דירה יפה 3 חדרים, לדירה 2 כניסות המתאימה גם ל־רופא. דיזנגוף 119 ת"א שטרקמן קומה ג'.

● חדר מרוהט בסביבות מוגרבי, לפנות „דחף" אלנבי 123 למס. 2788.

● להשכיר על הכרמל בשכר חדשי למשך שנה דירת 3 חדרים והול, לפנות: באר, פלמח 37 רוממה, חיפה.

● למכירה 2 חדרים לוקסוס קומה ב' רח' הלסינגפורס 8 ת"א דירה 7 הכסה, ב־שעות 1—3, 8—9 בערב.

הצעות ובקוש עבודה

● דרושה מזכירה הבקיאה גם במקצת ב־הנהלת חשבונות לחצי יום עבודה. לפנות בכתב לת.ד. 3381 ת"א.

● צעיר בעל קטנוע מחפש עבודה זמנית, בכל שעות היום. „דחף" אלנבי 123 ת"א למס. 2786.

● מנהל חשבונות עצמאי, נסיון מקיף, המלצות טובות, מקבל עבודות הביתה ואצל הלקוח. ת.ד. 1334 למס. 2727.

● דרוש חרש א"א בהצעות גא לפנות ב־כתב לת.ד. 2096 ת"א.

● צעיר בוגר צבא עם המלצות טובות מחפש עבודה מתאימה. שולט היטב בעברית וחלקית בערבית. נסיון בהדרכה, לפנות „דחף" לוד למס. 40015.

● דרושה באופן דחוף פועלת למטבח ב־קפה ניצן ברח' בן־יהודה 113 ת"א.

● נהג עם טנדר סגור מחפש עבודה או חלוקת מצרכים, לפנות אלנבי 56 ת"א, טרהטרנס יצחק.

● יהלומים דרושים מועלי קצות למעלה וברילנדרין למטה. לפנות בויארסקי, מוא"ה 69 ת"א.

רכב

● מעוניין לקנות מונית עם רחנה. ר־למכירה מכונית אסטין 47 פלורנטין 40 תל־אביב שורץ.

● למכירה משאית סגורה 3 מטר אורך במצב מצוין, לפנות לפרסום „דחף" אלנבי 123 ת"א למס. 2787.

● מעוניין למכור או להחליף מכונית „דה־טוטו" 1949'50 ורדיו, במצב טוב, 8 מקו־מות, מעוניין במכונית קטנה של 4 מקומות מודל 1949'50, לפנות שרוני, אלנבי 81 ת"א טל. 65103, 5—7 בערב.

● בהזדמנות הרל־דוידסון 46 מחודש שופר־סל, בן־יהודה 79 לגבריאל.

עסקים

● חנות במרכז ירושלים, מוכנה לקבל סוכנות משנה לירושלים והסביבה, שטח גדול עם טלפון. לפנות ת.ד. 784 ירושלים.

● סוכן ראשי שעומדים לרשותו 50.000 ל"י דרוש לביח"ר מבוסס. הצעות לת.ד. 4249 ת"א.

● —5.000 ל"י דרושים לביח"ר עבור ייצור מוצר חדש, ריוח מובטח. הצעות ל־ת.ד. 4249 ת"א.

● חנות מכלת בסביבת חולון למסירה מסיבות משפחתיות פרנסה ל־2 משפחות, אפשרי שותפות. לפנות: פרסום „דחף" אלנבי 123 ת"א למס. 2791.

● למכירה בהזדמנות בית מלאכה לחפצי נוי במחיר 13 אלף ל"י, לפנות: „דחף" אלנבי 123 ת"א למס. 2729.

● צעיר עם —10.000 ל"י, מוכשר ב־עבודות משרדיות בלליות מעוניין בשותפות פעילה. „דחף" תל־אביב למס. 2505.

שעורים

● השתלמות בשפות כבית־הספר לשפות „קדימה", בן־יהודה 74 תל־אביב, נפתחים: (1) אולפנים וקורסים לעברית, אנגלית וצר־פתית למבוגרים (2) קבוצות נפרדות לאו־גלית ולצרפתית לתלמידי בתי ספר. (3) קורס לאנגלית המכין ל„בגרות".

בית ציוני אמריקה

יום שישי 13.5.60 כ־8.30 בערב
תכנית ליל שבת
קשרים עם גרמניה — הן או לאו?
יענו על כך:
חבר הכנסת ש. ז. אברמוב
(ציונים כלליים)
חבר הכנסת ד"ר יוחנן בדר
(חרות)
חבר הכנסת יונה כסה (מפא"י)
סגן יו"ר הכנסת ד"ר חנן רובין
(מפ"ם)
המנחה: העתונאי שמעון סאמט
(חבר מערכת „הארץ")
כרטיסים להשיג עד יום שישי אחה"צ ב„בית ציוני אמריקה"

התיאטרון הלאומי
הבימה

העונה ה־42
טלפון הקופה 23742

בקור הגברת הזקנה
יום ב' 16.5 בארשבע
יום ד' 18.5 ב־9
ב„תמר" חיפה
יום ח' 19.5 ב־9
ב„תמר" חיפה
מוצ"ש 21.5 כפר־ורפאל

12 המושבעים
מוצאי שבת 14.5
הדר רמתיים
יום א' 15.5 כפר־סבא
יום ג' 17.5 קרית־חיים

„הדוד ואניה"
יום ג' 17.5 ת"א
יום ד' 18.5 ת"א
התחלת ההצגות הרגילות ב־8.30
כרטיסים בקופות ב„לאן", „מנף" ת"א, ב„מן" רכניץ ד"ר, „גבע" גבעתיים, גלוב פ"ת.

„בחוג הבימה לנוער"
בשבת 14.5.60 ב־4 אחה"צ, ארי קופסאי על „רשמי מסע מתאטרוניים".

הקאמרי
תל־אביב 64888

הלילה השנים עשר
יום ב' 16.5 ת"א
יום ג' 17.5 ת"א
יום ה' 19.5 ארמון־חיפה
מוצ"ש 21.5 ת"א
ב־8.30
הצגות אחרונות לפני הסיבוב מחוץ לתל־אביב.

בית הבובות
יום ד' 18.5 ת"א

גונדל קישוט
יום א' 15.5 ת"א
הערב 11.5 ראשל"צ
יום ד' 18.5 רעננה
לפי דרישת הקהל 2 הצגות נוספות במוצ"ש 14.5 ת"א ב־6.45 וב־9.30

מלאך האבן
לפי דרישת הקהל הצגה אחרונה במוצ"ש 14.5 ת"א ב־8.30
הופעה נוספת
בליל שבת 13.5 ב־8.30
„ערב ברנרד שאו"
התחלת ההצגות ב־8.30
כרטיסים בקופת התיאטרון וב„לאן"

אהל
הצגת בכורה
„שנת הבגרות"
מוצ"ש 14.5 תל־אביב
יום א' 15.5 (מטעם ועדת התרבות) ת"א
יום ב' 16.5 תל־אביב
יום ו' 20.5 „הדר" גבעתיים
הכניסה על גיל 16 אסורה בהחלט
הידועה בציבור
יום ג' 17.5 תל־אביב
יום ד' 18.5 תל־אביב
יום ה' 19.5 עכו
מוצ"ש 21.5 תל־אביב
הכניסה עד גיל 16 אסורה בהחלט
האולם מקורר ומאוורר
התחלת ההצגות הרגילות ב־8.30 בערב
טלפון הקופות 25001

האופרה הישראלית
רחוב אלנבי 1 ת"א, טל. 27760
האופרטה המשעשעת והעליזה של
ז'ק אופנבך
„לה פריכולה"
יום שני 23.5
„פאוסט"
בהשתתפות הזמר האורח מהאופרה המטלכתית בחרשה
ברנרד לדיש
בתפקיד מפיסטו
מוצאי־שבת 14.5
יום ג' 17.5
מוצאי שבת 21.5
(כרטיסים שנכבדו להצגת פאוסט ב־5.7 כוחם יפה להצגת פאוסט ב־10.5)
התחלת ההצגות בשעה 8.30 בערב.
הקופה פתוחה בשעות 10—1 לפנה"צ, 4—8 אחה"צ.
ברמת־גן משרד מז ביאליק 4, **בפ"ת** משרד גלוב אחים שגרר חסץ חיים 4.

תאטרון צרפת עם רחקת מאדרין ראנו וז'אן לואי בארו
מחר מוצ"ש באולם „הבימה" שתי הצגות
המיזאנטרופ מאת מולייר
ב־7 וב־9.30

רדיו

קול ישראל

11.00 קונצרט סופולארי, מאירבר: שיר־לכת מתוך „האפריקאני", בוקרייני: קוני־צ'רטו ברח'־מג'ור לצ'לו ולתזמורת, המלך מדרדיך השני: סימפוניה ברה־מג'ור, טל־מאן: „דון קישוט", סוויטה; 12.00 מוסי־קה קאמרית, ראבל: רבייעיה בסה־מג'ור לכלי־מיתר, בבצוע רבייעיית לאמאל, באך: כוראל בבצוע פגינה וזלצמן ואליהו רודיא־קוב (2 סטנתרים), שופן: רונדו בבצוע פגינה וזלצמן ואליהו רודיאקוב (2 פסנ־תרים); 12.45 מוסיקה לשעת ההפרים — פומון סובב עולם; 13.30 חדשות וסקירת העתונות; 13.45 לאן השבת? 15.15 תכ־נית לעולי תימן; 15.30 קבלת שבת, א) קריאות בטעמי המקרא, ב) סרקי חזנות מורחיים, ג) שיחה מפי הרב אליהו פרדס; 16.00 „לנוער": א) „המשך יבוא" — שבועון כל־בו — ב) חדשות השבוע; 17.00 חדשות תמסיר משטרורולוגי והוד־עת; 17.05 מוסיקה קלאסית „כבקשתך", בלילון: הסימפוניה הפנסטטית, אופוס 14 בבצוע תזמורת פילדלפיה בצוותא של יוגין אורמאנדיי; 18.00 קריאות בטעמי המק־רא; 18.10 מחדוי השבת בפיוט דבשיר; 18.30 ילקוט לספרות; 19.00 חדשות והו־דעות; 19.20 „סולן ולהקה" — שולמית ליבנה עם להקת „רגנים"; 19.40 „מוכר וחביב" — מוסיקה נעימה להנאתך; 20.00 „לך, גם לך"; 21.00 חדשות; 21.10 סר־שנות מדינית „מפי שלמה שפיר"; 21.15 קונצרט ליל השבת, והן־ו־ל־יאמס: הפתי־חה „הצדעות" בבצוע התזמורת הסימפו־נית הלונדונית בצוותא של סר מאלכולם סארג'נט, שופן: קונצ'רטו מס 2 בפה־מינור, לפסנתר ולתזמורת, אופוס 21 ב־בצוע ארתור רובינשטיין עם התזמורת ה־לאומית הפילהרמונית ברוטה, בנצוחו של ויטולד רובצ'יצקי, (הקלטה מתחרות שופן 1960 שנערכה ב־22.60 במלאת 150 ל־הולדת שופן), בטהובן: סימפוניה מס. 2 ברה־מג'ור, אופוס 36 בבצוע התזמורת ה־פילהרמונית הסימפונית מניו־יורק בנצוחו של ברונו ואלטר; 22.30 מחולות עם; 23.00 חדשות (+ גל ב'); 23.10 מוסיקה לריקודים.

גלי צה"ל

18.00 — פתיחה; 18.03 — „ל"ש עם שיר"; — תכנית „בבקשתך"; 18.45 — „באור אגדה"; 19.00 — חדשות — קול ישראל; 19.10 „קונצרט ליל שבת", בס־הובן: פתיחה „חנוכת הבית", המנצח לורין מאזל, באך: קונצ'רטו לארבעה צ'מ־בלי ותזמורת כלי מיתר (לפי ויואלדי), ברטוק: „המנדרין המופלא", המנצח: אנ־טל דוראטי; 19.55 — קריאה בהפסרת השבוע מפי מעיקם גורבין; 20.00 — „על הפרק" — שיחת השבוע; 20.10 — „נעי־מת ערבה"; 20.30 — „לילי אופרה"; 21.00 — חדשות — קול ישראל; 21.15 — „לוואר צבאי 1005" — תכנית כרצונך; 22.00 „המחנה רוקד"; 23.00 סיום.

יום שבת

7.30 אדון עולם ומוסיקה קלאסית קלה; 8.30 חדשות והודעות; 8.45 יומן השבוע; 9.15 „זמר זמר לך"; 9.45 „שחרית לשבת" היידן: סימפוניה מס. 80 ברה־מינור, יאנא־צ'ק: סימפוניטה, אופוס 60; 10.30 „הצליל הבהול" — תכנית על שופן בעריכת מיכאל אוהב; 11.30 שירי מקהלה מאת חיים אלכ־סנדר בבצוע מקהלת „קול־ציון לגולה"; 11.45 פסטיבל הזמר הישראלי — תשעת השירים שהגיעו לגמר תחרות הזמר תש"ך (הקלטה מהופעה פומבית בהיכל התרבות, במוצאי יום העצמאות); 12.15 שירים עבריים „כבקשתך"; 12.50 „בימות ובדים" — בע־ריכת בלה ברעם; 13.30 חדשות; 13.40 סרקי חזנות; 15.30 קונצרט פופולארי, אוסנבאך־דוראטי: סויטה מתוך „הלגה היפה", קלליב: „בגינת מנזר"; 16.00 שירי עמים — בע־ריכת ישראל דליות — והפעם: לתקת הגר־דים הגיעה — הצגת ביזור בכפר אמריקאי במאה שעברה; 16.30 השרביט מורם — אתור פידלה; 16.45 עדות בספרותנו — בעריכת עמנואל בן־גוריון. קורא: יהושע ברסנובג; 17.00 „זה עתה הגיע" — מוסיקה קלאסית בהקלטות חדשות; 17.30 „מקהלות מודרניות" — מקהלת „מזמור שיר"; 17.45 מחקרים חדשים בתרופות של מחלות נפש; 18.00 „שעה של אופרה", שטראוס: „הע־טלף" בבצוע האופרה הישראלית; 19.00 ח־דשות והודעות; 19.15 „כל בו בשיר ובו־מר"; 19.45 על אמנות הציור; 19.55 „מלי־וה מלכה", „חוד שבהוד" ל„ג בעומר בק־בלה; 20.25 מגרש האספורט — תכנית ערוכה כידי נחמיה בן־אברהם ומוגשת בידי נסים קוויתי; 20.55 פרקי היום בתנ"ך; 21.00 חדשות; 21.10 פרשנות מדינית מפי משה מדוני; 21.15 קונצרט קיץ בבצוע תז־מורת „קול ישראל", גלאזונוב: „שופ־ניגיא־נה", המלך במירוד אדולט: שיר־ערש, רי־ס

בית המשפט הדה לאסור את הסב שטרקס עד שימסור את „ילד המריבה" לידי הוריו

הוראה לאסור את הזקן נחמן שטרקס, סבו של יוסף שוחמכר, עד שימסור את „ילד המריבה" לידי הוריו, ניתנה ביום ה' על ידי בית המשפט הגבוה לצדק, לבקשת הורי הנער, אלתר ואידה שוחמכר. אמו של יוסף חזרה בה מבקשתה לאסור גם את אמה, הגברת מרים שטרקס. ואילו בית המשפט דחה את הבקשה לאסור את הדוד, בן הישיבה חצעיר שלום פטרקס. העומד לצאת לחו"ל.

עם זאת הזיבה המשטרה להמשיך בחו"פ פושיה אחר הילד, כדי להחזירו להוריו ולבין הבית חולון, ללא רתיעה מן „האפשרות שמאמציה עשויים להתקל בהתנגדות בדרך של אלימות בצורה איזו שהיא". אולם, בשים לב לפעולתה הענוה של המשטרה בפרשה זו עד כה, השאיר בית המשפט הגבוה בידי המפקח הכללי שיקול דעת מלא בדבר היקף פעולותיה העתידות של המש־טרה לשם מציאת הילד.

תמיהה ומורת רוח על המשטרה

בקשתה של המשטרה לבטל את הצו שהטיל עליה לחפש את הילד הוסרה מה־פרק, לאחר שבית המשפט הביע תמיהתו עליה. השופטים הביעו את דעתם, שדי היה למשטרה להגיש את הדו"ח על מאמציה ולבקש את הוראת בית המשפט כיצד לנהוג בעתיד, ללא צירוף המשאלה לשחרורה מתפ־קידה. סגן פרקליט המדינה, מר פ. לנגא, הסביר, כי המפכ"ל ביקש להעמיד את בית המשפט על סכנת שפיכות־דמים, שהיתה צפויה מהמשך חיפושיה של המשטרה, לנוכח ההתנגדות שבה נתקלה מצד חוגים התומ־כים בסרובו של הסב להחזיר את הילד להוריו. הוא קיבל את הצעת בית המשפט לראות בפנית המשטרה רק מסירת דו"ח ובקשת הדרכה, בפענו, כי זו היתה אף כוונתה המקורית של המשטרה.

את מורת רוחם על בקשת המשטרה לבטל את הצו שניתן לה הביעו השופטים בשורת הערות. אגב חילופי הדברים עם סגן פרקליט המדינה. עו"ד מ. לקר, פרקליטם של הורי הילד, טען, כי אין המשטרה נוהגת להתיאש במהירות כה רבה מחיפושים שהיא מנהלת. לדבריו, לא נקטה המשטרה בכל הצעדים הדרושים כדי להצילה, לאו דווקא בגלל הטעם של מניעת שפיכות דמים שעליו הצביעה.

„המשטרה נכנעת לטירור"

על טענת עו"ד לקר, כי לבה של המש־טרה לא היה שלם עם ביצוע הצו שניתן לה, העיר השופט ד"ר מ. זילברג: אפשר לחייבה לרצות?

השופט אברנס: אילו היתה המשטרה צריכה למצוא גנב, היתה גם אז נכנעת לטרור ואומרת שהיא חסרת אונים למצאו?

מר לנגא: היא לא נכנעה עדיין.

השופט אברנס: אחד מתפקידי המשטרה הוא לבצע את צוי בית המשפט.

בתחילת הישיבה הבהרת עתירתו של עו"ד לקר לכפות על הסב ובנו הצעיר את כסירת הילד, על ידי שליחתם למאסר. הוא חלק על הנמקת הסב, כי הוא חושש מפני הוצאת הילד על ידי הוריו לבריח המועצות, ארץ מוצאם. לדבריו, לא פחד זה מניעו, אלא שלפי עקרונותיו הדתיים, אין הורי יוסל"ה ראויים לחנכו. הוא ציין, שהורי הילד הין מוכנים לתת ערובות נגד „הורדת הילד לרוסיה", כיון שאין להם כל כוונה כזו.

בחקירתם בפני בית המשפט, הצהירו ה־סבתא והדוד, כי אין להם כל ידיעה על מקום המצאו של הילד, לאחר שראוהו לאחרונה בחנוכה. שניהם סיפרו כי הסב, ר' נחמן הקשיש, אינו מוכן לגלות להם את מקום המצאו של הילד ואף אינו מקבל את הצעותיהם להסתדר עם הורין. הוא מגיב על פניותיהם בהודעה, שהדבר הוא מעניינו והוא יכלכל את מעשיו לבדו.

אמו של יוסלה, גב' אידה שוחמכר, נת־קרה, על הצהרתה, בה טענה, כי הוליה ובנם הצעיר הודיעו לה שלא תוסיף לראות את הילד. לדבריה, נאמר לה שהיא „גויה".

הדוד לא ייאסר

פרקליטו של הסב, עו"ד ע. מאק, הגיש תעודה רפואית על בריאותו הרעועה של הזקן וביקש למנוע את מאסרו, כי על ידי מאסרו יתפוך ל„קדוש מעונה". הוא הוסיף, ש„האוטוקראט הזקן" לא ימלא אחר הצו, כיון שרוחף אותו הסיוט, כי מבקשים לגזול את הילד לרוסיה, מקום שם עבר הסב שבעה מדורי גיהינום על רצונו לעלות ארצה.

בית המשפט הטעים בהחלטתו, כי הסב עומד במרין ופרקליטו לא הראה כל טעם מדוע לא יאסר, כדי לכפות עליו ציות לצו. הואיל ואין זו הענשה אלא כפיית ביצוע הצו, אין מחלתו של הסב יכולה למנוע את מאסרו, כיון שהבריחה בידו – ואולי בידי יועציו – למנוע את הוצאת מאסרו, על ידי החזרת הילד. הסב יאסר עד להחזרת הילד או עד שינתן צו אחר על ידי בית המשפט.

בית המשפט ציין, כי הנהלת בית הסוהר תדאג שתנאי מאסרו של הסב יהלמו את מצב בריאותו ויובטח לו טיפול רפואי. כ הדגיש בית המשפט, כי הורי הילד יוכלו לחתר על מאסרו של הזקן בכל שלב שהוא.

בהקשה לאסור גם את הדוד, שלום שטרקס, תלמיד ישיבת לוד, נדחתה על ידי בית המשפט, כיון שלא הוכח, כי הוא מסייע לאחרים שלא לציית להוראת בית המשפט.

ביריעה מאוחרת יותר נמסר, כי סבו של „ילד המריבה" נלקח עם ערב לאז, החולים של בית הכלא בתי־מזמר, בעקבות צו המאסר.

הויכוח הכללי בועידת תנועת המושבים

„ל־20 אחוז מהישובים אין אמצעי קיום"

בסימן משבר העודפים וחיפוש אחרי דרכים חדשות בחקלאות, נפתח ביום רביעי הויכוח הכללי בועידה העשירית של תנועת המושבים המתקיימת בכפר ורבורג בדרום.

לאחר בחירת נשיאות בת 12 חברים, בראש שותו של ח"כ עמי אסף, סקר ח"כ יצחק קורן, מזכיר תנועת המושבים, את ארבע השנים מאז הועידה התשיעית, שהצטיינה בהאמת ההתישבות.

מר קורן הוציא שרק 46 אחוז מכלל הי־שובים השיגו אמצעי יצור נאותים וב־20 אחוז ויותר מכלל הישובים אין עדיין מי־נימום של קיום למתישבים. הנואם חבע ל־הבטיח מינימום של קיום לכל מתישב.

מר קורן הבחיש את הטענות שהוא חבע סובסידיות למשק, באמרו, כי הדרישה היא לרגטביליות לעמל החקלאי.

מאז „משתודל הכשע"...

מר יצחק לוי, מנהל משרד החקלאות, עמד בהרצאתו על עמדת הממשלה לגבי המצעי־מים בעופים שלקו בעודפים. אין אמת בכך שהאינטרסים של המדינה נוגדים את האינ־טרסים של החקלאי, אמר מר לוי, אולם הנסיון של השנים האחרונות, מאז „משתו־לל הפשע", מוכיח, שהתערבות הממשלה הכרחית לטובת הכלל. כאשר הוחלט לפני שנתיים על צמצום הרפת, צרכה פרה 2500 ממ"ע מים לשנה, והנה כעת ירדה הצריכה ל־100 ממ"ע. מר לוי קרא להפנות את החק־לאות לענפים חדשים ולגידול צאן לצמר ובשר, אשר הפרדסים יוכלו להבטיח קיומם. כל הענפים שיגיעו לעודפים יוקפאו. גם בצוא צריך להיאבק ויש לדאוג להרמת הפריון וצמצום ההוצאות.

בויכוח הכללי, בו השתתפו כ־30 חברים מישובים ותיקים וחדשים כאחד, הובעה ח־רדה לגורל הדור הצעיר במשקים. כן קבלו על רבוי המתווכחים, על עומס המסים ויו־קר השירותים בכפרים הקטנים ודרשו חי־סול סופי של הבלוקנים.

בקבלת שורה של החלטות ובחירת מרכז בן 103 חברים, נגעלה ביום ה' אחה"צ הו־עידה.

4 שנות מאסר לפקיד בכיר באוצר על מעילות בסך 110,000 לירות

מר יעקב סכר, מנהל החשבונות הראשי של מחלקת מלוות חוץ במשרד האוצר (לשכת המענק), נדון ביום ה' בבית המשפט המחוזי בת־א למאסר 4 שנים, לאחר שהודה במעילה בסכום של 110 אלף לירות.

מר סכר הודה בבית המשפט ב־40 פרטי לים. הכסף שהוצא בפעם השניה היה מת־חלק בין כל המעורבים בדבר. כן היו מיצ־אים צ"יקים שונים, כשבתלוש הנרשם שכר של חברה מסויימת שהגיעו לה כספים, ואילו בשיק עצמו היה נרשם שמו של מישהו שגבה את הכסף והתחלק יחד עם הנאשם וחבריו.

בעזרת הקיבוץ

כך, למשל, הועבר לקיבוץ „זיקים", שם היתה חברה בתו היחידה של סכר, סכום של 33 אלף לירות מכספי החברות „דן" ו„המקשר", אשר להן הגיע כסף מלשכת המענק. החברות לא ידעו כי אמנם מגיע לקן סכום זה והנאשם ניצל זאת. בתלוש של ההמחאות נרשמו שמות החברות ואילו בציק עצמו נרשם שמו של קיבוץ „זיקים". לקיבוץ נרמז, שעליו לרשום את ההכנסה הזו כהכנסה ממכירת תירס.

הפרשה כולה נתגלתה בינואר 1957, כאשר אחד הפקידים חשד שהוצאו המחאות שנראו לו כמזוהרות. הוא צילם את ההמחאות והעביר את הצילומים לממונים עליו במשרד האוצר. חקירת המשטרה שבאה לאחר מכן נמשכה למעלה משנה. התובע ציין, כי אחדים מן הנאשמים החזירו את הכספים לאוצר. גם „קיבוץ „זיקים" התחייב להחזיר את הכסף, אולם הנאשם לא החזיר פרוטה.

אזוירה גורדת ע"י ה

הסניגור עו"ד י. אורת טען, כי באותה מחלקה בה עבד סכר שררה אוירה כזאת עוד לפני בואו והוא רק נגרר אחרי האחרים, וביחוד אחרי מר יונה זינגר, שנמלט לחו"ל, כשנכשל הנאשם בפעם הראשונה, גררה עבי־רה זו עבירות נוספות.

לדברי הסניגור, לא לקח הנאשם לעצמו אף פרוטה אחת. את הכספים לקיבוץ „גירים" העביר הנאשם, לאחר שבתו סיפרה לו על המצב הקשה של הקיבוץ. במסיבות מקילות הצביע הס־ניגור על כך, ששולחן הוא בן 54 ו־סובל ממחלת לב, וכי הוא שיתף פע־לה עם חזקריו והודהבאשמות.

בגזר דינם קבעו הנשיא ההורן של בית המשפט מ. קנת והשופטים המחוזיים י. זונדלביץ וא. מני, כי מפני השחיתות שנת־גלו במשפט זה הם מחרידים ממש והעוב־דות, המדברות בעדן, מצביעות על חומרת העבירות. השופטים ציינו, כי על מעשיו היה הנאשם צפוי למאסר ממושך, בעיקר בהתחשב בכך שהיה פקיד בכיר במשרד האוצר. ואם כי מצב בריאותו אינו תקין, אין בכך כדי להצדיק מתן עונש אחר זולת עונש מאסר. עם זאת, בהתחשב עם המסי־בות המקילות, הוטל על הנאשם המסי־שנים בלבד. בית המשפט המליץ, כי הנאשם יכלא בכלא „מעשיהו" והתעודות הרפואיות יועברו לבית הכלא, כדי שיקבל שם את הטיפול המתאים.

„רומק" אינו מודה

„אינני מודה, זה הכל פרובוקציה של המשטרה". — הצהיר כים ה' בהתרגשות ראובן (רומק) גרינברג, המואשם יחד עם ב. צ. שבילי בהוצאת 6500 לירות בטענות שוא מתושב תל־אביב.

בסני השופט המחוזי א. מלחי בת"א, הו־אשמו גרינברג ושבילי ע"י התביעה הכ־לליה, כי קיבלו, בטענות שוא, בדצמבר אש־תקד 4500 לירות מכר משה יונגשטיין, ת־מורת התחייבות לספק לו 10 טונות נק־ניק טרף מאונגריה. בינואר ש. ז. טוענת התביעה, קיבלו השניים ממר יונגשטיין 2000 לירות, בטענה, כי הם יכולים לספק לו 5 טונות נקניק חזיר מסולין, לפי כתב האישום, עשו זאת השניים מתוך כוונה ל־הונות את מר יונגשטיין.

בתום דברי התובע ביקש סניגורו של רומק, עו"ד ד. פון ויזל לשחרר את שולחו בערבות, אולם השופט דחה את הבקשה. ב"כ התביעה ציין, כי רומק נמצא במעצר, כיון שניסה להשפיע על עדים. על שבילי, המשוחרר בערבות, מלמד סניגוריה עו"ד י. ליסקין. המשך המשפט נדחה ל־20 בח.ז.

מלחים גרמניים השתוללו ופצעו ימאי ישראלי

מאת סופרנו בחיפה

ארבעה מלחים גרמניים הפרעו אור ל־ בבית הקפה החיפני „קינג־בר", גרמו נזק ל־ לרכוש ופצעו מבקר אחד.

המלחים, מהאניה הגרמנית „סטלה" הע־ מת בנמל חיפה הציפו כסאות ובקבוקים ופצעו ימאי ישראלי בשם דוד ברכה. את־ מול בבוקר הובאו ה"ע לבית משפט השי־לום בחיפה, ושופטת השלום הראשית הגב־ שטראקמן־ו־ סקי פסקה לכל אחד מהם 100 ל"י קנס על האשמות הפליליות, 500 ל"י פיצויים לנפגע דוד ברכה ו־50 ל"י פי־ צויים עבור הנזקים לבית הקפה, בבית ה־ משפט נכחו רב חובל האניה וסוכנו בארץ. הקנס שולם במקום והם הורשו לעזוב את הארץ.

הסחבת בהרכבת מועמדים לוועדת ה־8—נמשכת

אם תוך שבועיים לא יבריעו בעניין אר־ בעת מועמדי משרד הדתות לועדת השמונה המכינה את הבחירות לרבנות הראשית, אזי יהיה צורך לדחות פעם נוספת את מועד הבחירות לרבנות הראשית — ציינו בפני סופרנו מחוגי הרבנות הראשית.

בהתאם לחוק יש למנות את הוועדה ששים יום לפני הבחירות. בהתאם לכך יש לעשות את הדבר תוך שבועיים. בגלל הסחבת השו־ררת בעניין זה מעיינים באפשרות לדחות את הבחירות. מצד שני נמסר לשר הדתות כי יראו דחיה זו כשתובא בפני הממשלה בעין לא יפה, שכן כבר בפעם הקודמת היתה ביקורת על הדחיה לששה חודשים.

הסחבת בעניין הרכבת הועדה נמ־ שכת מכיוון שעדיין לא נמצאו מוע־ מדים שאפשר יהיה לסמוך עליהם בנקיטת הקו הרצוי למשרד הדתות בבחירות אלו.

מסתננים צעירים למאסר

תקופות מאסר של חודש עד שנה הוטלו ביום ה' על ידי נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים, ד"ר ב. הלוי, על תשעה מסתננים צעירים ברצועת עזה, אשר חדרו ארצה בחוד־ דבניות שונות. הצעירים, בני 16—20, טענו, כי ביקשו למצוא את „לחמם" וחידון, כיון שסבלו מחסור במזונות הפליטים בעזה.

לפי תכנית משרד המסחר והתעשיה.

מנהלי חברות ממשלתיות „ידורבנו" על ידי קבלת אחוז מהרווחים

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

משרד המסחר והתעשיה עיבד תכנית של־ ה"ה יחיגו מנהלי החברות המסחריות הכ־ ופות למשרד זה מרווחים שמכניסים מ־ לליהם — דבר זה אושר אתמול בירושלים על ידי מקורות המשרד.

התכנית מבוססת על כך שמנהלי החברות יקבלו משכורת ונוסף לכך ייהנו גם מאחוז כספים של קומיסיון. מצמת התכנית היא לקדם בצורה זו את פעולות החברות הממ־ ליתיות אשר למרות כל העדיפויות שניתנו הן טרם עלו לדרך המלך.

עד כה טרם אושרה התכנית סופית. עם אישורה הסופי במשרד המסחר והתעשיה היא תובא לאישור ועדת השרים לעניני כלכלה.

נודע כי ישנה דרישה להביא את התכנית לבדיקה מוקדמת של מבקר המדינה. שכן זהו המקרה הראשון שבו ישתתפו עובדי חברות הקשורות לממשלה ברווחי אותן חברות.

הרב לוין מכחיש

הרב י. מ. לוין ממנהיגי אגודת ישראל הכחיש את הידיעה שפורסמה ב„פנים אל פנים" על הצטרפותה של „אגודת ישראל" לקואליציה הממשלתית. הרב לוין הוסיף כי לא חל שינוי מאז שמועצת גדולי התורה אסרה על אגודת ישראל להכנס לקואליציה.

נגרם נזק של 4 מיליון לירות לצרכני המים ליד אפיק הירקון

נזק של 4 מיליון ל"י נגרם עד עתה ל־ צרכני אפיק הירדן באזור פתח־תקוה — דברים אלה נמסרו אתמול בכנס חירום של פרדסני וצרכני המים באיזור שהתקיים בבית האכר בפ"ת.

כידוע הופסקו המים מזה שבועיים ול־ מעלה מ־2 אלפים דונם פרדסים, שדות כות־ נה ובוטנים צמאים למים. בכנס העלו צרכני המים את כעוסם לקבלת מים סדירה לאחר שאוזר זה מקבל מים מזה 50 שנה. לדברי החקלאים עושה חברת „מקורות" ככל העולה על רוחה באיזור זה וסוגרת את סברי המים ללא כל הודעה מוקדמת וללא התחשבות בצרכני האיזור. החקלאים מסרו גם כי הפגישה שנערכה שלשום עם נציגי המים מר נוימן לא נשאה פרי ומר נוימן לא הציע כל הצעה להסדר מתאים.

הכנס בחר בוועדת חירום מורכבת מ־9 חקלאים אשר יביאו הצעות פעולה עד ליום שני הקרוב. בין ההצעות שהועלו בכנס היו הצעות להפגנה המונית של הפרדסנים בקריה וכן פתיחת הסכר בכנס.

ה„פרלמנט" נגד הפרדה

מאת סופרנו בירושלים

„פרלמנט הסטודנטים" שנערך באוניברסי־ טה בירושלים אור ליום אתמול החליט ברוב של 33 קולות נגד 28 קולות נגד הפרדת הדת מהמדינה. „פרלמנט" זה מקיים דיונים על נושאים אקטואליים שונים. הפעם נמק ד"ר ר. מאלר דעה בעד הפרדת הדת מהמדינה ואילו ד"ר ז. ורהפטיג טען נגד הפרדה זו.

בן־גוריון גילה את... יציאת מצרים

משערים יצאה רק משפחת יוסף, שמנתה 600 נפש בהנהגת משה, בעוד כל השנים, ומרכזם הרוחני היה בשפם — אמר ביום ה' ראש הממשלה מר ד. בן־גוריון, בנסותו לבסס השקפה חדשה על „יציאת מצרים", בהרצאה שנמשכה שעתיים בפני חברי אגודת העתונאים ב„בית סוקולוב" בת"א.

„הגעתי למסקנה — אמר מר בן־גוריון — בדבר קדמות ישראל בארצו, שתמציתה היא: העם העברי ישב בארץ כל השנים, ורק משפחה אחת, משפחת יוסף, הדור השלישי בהנהגת משה, חזר ממצריים לארצו.

והרי כמה פגינים נוספות מגילויי בן־גוריון:

— יוסף התחתן עם מצריה, אך אינני יודע אם היה זה ברבנות...

— ארץ גושן איננה במצריים אלא בנגב.

— „לפני 35 שנה ביקרתי בקדש ברנע, וראיתי באמת מים יוצאים מהסלע... באמפיתיאטרון המפורז שם יש מקום למאות אחדות, אבל לא למיליונים... אך אם רק 600 איש יצאו, אפשר להבין כיצד יכלו להתקיים במדבר".

— אין להניח שהיה בעבר „קונקרגשיישון" כמו של אבא הלל סילבר...

— לא אלוהים בחר בעם ישראל, אלא העם בחר באלהים. לכן אמר יהושע לעם: „תם בחרתם לכם את ה' לעבוד אותו".

— במהלך ההרצאה קרא מר בן גוריון פסוקים מתרגום התורה ליונית בלשונם המקורית.

נדחתה ישיבת הקואליציה בעניין תיק משרד הדיאר

מאת סופר „חדרות" בתל־אביב

ישיבת הנהלת הקואליציה שעמדה להתכנס אתמול בת"א כדי לדון בדרישת אהה"ע למ־ נות את אחד מחבריה לתפקיד של שר הד־ אר נדחתה ליום ג' הקרוב ותתקיים בירו־ שלים.

כפי שנודע שלח יו"ר הנהלת הקואליציה מר א. גוברין מכתב, לסיעת אחה"ע בו כו־ תב כי פרשה זו אינה נושא לדיון קוא־ ליציוני.

בישיבת הנהלת הקואליציה ביום ג' הש־ תתפו השרים: ל. אשכול וג. יוספטל אש־ ניהלו בזמנו את המו"מ עם אהה"ע על הצ־ טרפותה לקואליציה הממשלתית.

התאחדות הכדורגל תוציא עתון ספורט?

— מאת סופר „חדרות" בתל־אביב —

התאחדות הכדורגל עומדת ל־ הוציא החל מהחודש הבא עתון ספורט משלה — עד כך נודע את־ מוד לסופרנו. א

עד כה משמש ככלי הבטוי של ההתאח־ דות שבועון פנימי. נזכר כי נציגי ארגון הכדורגל בהתאחדות טרם גיבשו עמדתם כלפי הוצאת השבועון. נמסר לסופרנו כי הוצאת השבועון תגזור בעקבותיה סערת רוחות בקרב חוגים ספורטיבים מסויימים. שיצאו בשורת האשמות נגד ההתאחדות.

מזכיר ההתאחדות שנתבקש להגיב השיב „לא נכון".

עוד לפני שהגיעה הפקודה

מאבק „שקט" על תפקיד מבקר המדינה

הודעתו של ד"ר ז. מוזס על פרישתו מכ־ הונת בבקר המדינה שעליה הודיע כבר לו־ עדת הכספים ולעובדי משרדו ושבראשונה פורסם על זה בעתונינו — גרמה כבר לתת־ רוצצות ביומפלגתית בעיקר בין שתי המפל־ גות השונות לכתר מבקר המדינה — על כך נודע לסופרנו.

המפלגה הפרוגרסיבית, שמתוך שזרותיה כא המבקר הנוכחי, מונעת בתוקף חזקה על משרה זו וכבר נקבו בתוגים אלה בש־ מות של מועמדים ובכללם ד"ר י. פורדר מנהל בנק הלאומי, ומר שטרן, מנהל רסקו, שרוצים לסגתו על אי־בחירתו לראשות עירית תל־אביב. המפלגה השניה מפא"י, שהיא המבוקרת העיקרית של משרד מבקר המדינה, רוצה לכבוש את המשרד ע"י הכ־ נסת אחד מאנשיה לתפקיד החשוב. אבל עושה זאת בלי רעש. בין השאר נוקבים בשמו של י"ר ועדת הבקורת של מפא"י כמועמד למבקר המדינה.

כפי שנמסר לסופרנו יופעל לחץ מצד המפלגה הפרוגרסיבית על ד"ר ז. מוזס שישאר בתפקידו.

נטורי קרתא מוחים על סיורי תיירים בשבתות

מחלוקת חדשה נוצרה בין אנשי „נטורי־ קרתא" וחרדים בשכונות הדתיות בירושלים לבין הברת התיירות הממשלתית על רקע ביקורי תיירים בשכונה בשבתות — מוסר כופרנו בירושלים.

הטענה היא שחברת התיירות מארגנת ביקורי תיירים בשאת שערים ושכונות דתיות אחרות המהוות מקום משיכה בשל אופיין וסגנונן המיוחד. סיורים אלה נערכים בעיקר בשבתות. אמנם נמנעים מלנסוע במקומות אלו עצמם בשבת, אולם התיירים מגיעים לירושלים במכוניות מאורגנות ביום השבת המוסעים חזרה באותו יום.

אנשי „נטורי־קרתא" פנו בבקשה להפסיק את חילולי השבת בארגון סיורים אלה. הם מזהירים כי אם בקשתם לא תיענה הם ייאלצו להפריע לתיירים בעת ביקוריהם בשכונות.

בפרשת מחיר האוטובוסים ליום העצמאות

עירית חיפה מכחישה את „אגד", המכחיש מצידו את עירית חיפה

מאת סופרנו בחיפה

עירית חיפה הכחישה אתמול את „אגד", אשר הכחיש שלשום את עירית חיפה בק־ שר למחיר האוטובוסים המיוחדים ליום ה' עצמאות.

דובר העיריה מסר: א. האוטובוסים לא הוזמנו ע"י עירית חיפה, שבמקרה זה שמ־ שה מעין מתווכת בין משרד להפצת כר־ טיסים לבין הנהלת אג"ד, לפי בקשת האח־ רונה. ב. עיריית חיפה לא שילמה ולא תשלם תמורת ההזמנה. ג. מחירי הכרטי־ סים (הלוך ושוב וחניה) ליד הבמות בשעת המצעד) — והיינו 80 ל"י, בעוד שהמפקדת על התחבורה קבע שלא ישולם יותר מ־60 ל"י האוטובוס. ד. גביית דמי הנסיעה נעש־ תה ע"י משרד פרטי — משרד „יובל גינ־ צבורג בע"מ", ששימש גובה לתשלום מ־ חיר האוטובוס, שנקבע כאמור ע"י אג"ד. ה. כל הפעולה נעשתה לפי יומת משטרת התנועה, שביקשה להבטיח תחבורה סדירה למוזמנים ולמנוע תקלות בתנועה.

יוכשרו בליטוש אבני־חן

— מאת סופרנו בחיפה —

אבן הפינה למרכז תעשיית אב־ נים חצי־יקרות וצורפות בחיפה, תונח ביום ה' הבא — מסר את־ מוז דובר עירית חיפה.

המרכז אשר ייבנה בקרית אליעזר בחיפה במסגרת המרכז למסחר ולמלאכה שם, הוא סניף של מרכז דומה שייבנה בירושלים והוא נועד להכשיר עד אלפיים בעלי מק־ צוע בענף זה, אם כי הייצור עצמו יהיה ביתי בעיקר. לאחר מכן יתפוך המרכז ל־ בתי מלאכה מרכזיים המיועדים לשלבי ה־ הכנה והגמר, מיון התוצרת אריזתה ושי־ ווקה.

כושר הקליטה של מרכז ההכשרה בחיפה יהיה כמאה איש (ההתחלה בקבוצה של 35 איש שתגדל בהדרגה). משך ההכשרה 6 חודשים. שרות הפעוקה ישתתף בחח־ זקת המתלמדים בתקופת ההכשרה.

גברה התכונה לצימצום הלול

..... מאת סופרנו לענייני חקלאות ... .

ההכנות להפחתת הלול להטלה ע"י שחי־ טת מיליון תרנגולות נערכו במשך חודש אפריל ותחילת חודש מאי ובימים האחרונים הוחל במכירת עופות במחיר מוזל.

מועצת הלול ערכה לשם כך רישום ארצי של הלקוח ההטלה והתקשרה בחוזים עם הולונים ומשווקי העופות על מנת לתאם את השחיטה.

מחיר העופות נקבע ל־1.20 ל"י לק"ג כ־ מחיר סיטונאי, והמועצה תדאג לקנית כל העופות ששיארו בשוקים ותעבירם לבתי שחיטה ואסום קר.

במשך חודש אפריל הגיע יצוא הביצים ל־ 21 מיליון ביצים בעיקר לשוק האיטלקי.

אולם המחירים היו ירודים בגלל התחרות מרובה מארצות מזרח אירופה. לפי ידיעות שהגיעו מן השוק האיטלקי יש לצפות לעליית מה במחירים עם הפסקת היצוא המזרח אי־ רופי.

כמו כן החלו בתחילת חודש מאי בשחיטת אווזים ואיסומם ויצוא כבד־אווזים בדרך ה־ אויר.

שחיטת מיליון המטילות בארץ היתה חלק מהתכנית לצמצם את משק הביצים ב־20 אחוז.

2 סמינריונים לניהול

— מאת סופרנו הכלכלי —

שני סמינריונים חדשים לניהול כללי יקו־ימו במחצית השניה של חודש מאי ע"י ה־ מכון הישראלי לניהול.

הסמינרים יימשכו שבוע ימים ויגולהו ע"י קבוצה בת ארבעה מנהלים מארגות הברית, שיבואו במסגרת הסיוע הטכני של ממשלת ארה"ב. המומחים יקבעו ע"י המו־ עצה לקידום בינלאומי של הניהול הודות למעמדם ונסיונם המעשי במקצועות הניהול.

מטרת הסמינר היא להפגיש את המנהלים הישראליים עם שיטות ועקרונות הניהול הכללי כפי שהם נהוגים, הלכה למעשה ב־ ארצות מתקדמות.

חברי צוות המדריכים הם מר ג. פ. אל־ סוורת, מרצה בפקולטה למנהל עסקים, מר א. מ. בלק, מר א. ס. נורי ומר נ. א. רובנרסט — נשיאי חברות אמריקניות.

קציני צבא היכו שוטר

2 קצינים נכוהים בחיל הים נעצרו שלשום בנמל חיפה ושוח־ררו בערבות מאחר והיכו שוטר אשר סרב לאפשר מעבר למכו־ניותיהם.

התגרה פרצה בשעת הסרטה של „אכסו־ דוס" בנמל. שני הקצינים, סגן אלוף יקותי־ אל גץ, בן 33 ורס"ן עוזא להם בן 43, בקשו לעבור עם מכוניותיהם מחסום בין שער 3 לשער 5 בנמל חיפה אשר הוצב שם כדי למנוע הפרעת הצילומים. משסרב השוטר, יצחק פרידל מתחנת פרדס חנה לתת להם מעבר בלי רשיון מתאים מטעם „אכסודוס" היכו אותו השנים במכת אגרוף באפו. ב־ ביה"ח רוטשילד נקבע כי הוא סובל משבר אפו. המקרה הועבר לטיפול המשטרה הצב־ אית.

הפגנה נגד הבריכה

כמה מאות מאוהדי „נטורי קרתא" הפגינו ביום ה' בערב בחוצות ירושלים נגד פתי־ חתה מחדש של בריכת השחיה המעורבת בעיר. המפגינים צעדו לבנין העיריה, כש־ בראשם מנהיגם, ר' עמרם בלוי. בדרכם נע־ צרו מדי פעם והשמיעו צעקות „גוואלד" כ־ מחאה נגד „בריכת התועבה". הם לא נע־ צרו על ידי המשטרה והסגנתם התנהלה ללא כל התנגשות והתפזרה בשקט.

חוות הנוטריות — בפני חיסול

בעל חוות הנוטריות בגליל העליון מר נורי דורה הודיע על כוונתו לחסל את ה־ חיזה, בגלל חוסר אשראי מתאים ולעזוב את הארץ יחד עם משפחתו. ממקורות קרובים הכלכלית של הסוכנות לא עמדה בהבטחה לספק לו אשראי בסך 20 אלף לירות. לט־ ענתו נטרפו 300 ולדות על ידי החיות עצ־ מן, בגלל חוסר שיכון מתאים לולדות, שלא הוכן מחוסר אשראי.

5 שנות מאסר לפקיד בכיר באוצר על מעילות בסך 110,000 לירות

מר יעקב סכר, מנהל החשבונות הראשי של מחלקת מלוות חוץ במשרד האוצר (לשכת המענק), נדון ביום ה' בבית המשפט המחוזי בת־א למאסר 4 שנים, לאחר שהודה במעילה בסכום של 110 אלף לירות.

מר סכר הודה בבית המשפט ב־40 פרטי לים. הכסף שהוצא בפעם השניה היה מת־ חלק בין כל המעורבים בדבר. כן היו מיצ־ אים צ"יקים שונים, כשבתלוש הנרשם שכר של חברה מסויימת שהגיעו לה כספים, ואילו בשיק עצמו היה נרשם שמו של מישהו שגבה את הכסף והתחלק יחד עם הנאשם וחבריו.

בעזרת הקיבוץ

כך, למשל, הועבר לקיבוץ „זיקים", שם היתה חברה בתו היחידה של סכר, סכום של 33 אלף לירות מכספי החברות „דן" ו„המקשר", אשר להן הגיע כסף מלשכת המענק. החברות לא ידעו כי אמנם מגיע לקן סכום זה והנאשם ניצל זאת. בתלוש של ההמחאות נרשמו שמות החברות ואילו בציק עצמו נרשם שמו של קיבוץ „זיקים". לקיבוץ נרמז, שעליו לרשום את ההכנסה הזו כהכנסה ממכירת תירס.

הפרשה כולה נתגלתה בינואר 1957, כאשר אחד הפקידים חשד שהוצאו המחאות שנראו לו כמזוהרות. הוא צילם את ההמחאות והעביר את הצילומים לממונים עליו במשרד האוצר. חקירת המשטרה שבאה לאחר מכן נמשכה למעלה משנה. התובע ציין, כי אחדים מן הנאשמים החזירו את הכספים לאוצר. גם „קיבוץ „זיקים" התחייב להחזיר את הכסף, אולם הנאשם לא החזיר פרוטה.

אזוירה גורדת ע"י ה

הסניגור עו"ד י. אורת טען, כי באותה מחלקה בה עבד סכר שררה אוירה כזאת עוד לפני בואו והוא רק נגרר אחרי האחרים, וביחוד אחרי מר יונה זינגר, שנמלט לחו"ל. כשנכשל הנאשם בפעם הראשונה, גררה עבי־רה זו עבירות נוספות.

לדברי הסניגור, לא לקח הנאשם לעצמו אף פרוטה אחת. את הכספים לקיבוץ „גירים" העביר הנאשם, לאחר שבתו סיפרה לו על המצב הקשה של הקיבוץ. במסיבות מקילות הצביע הס־ניגור על כך, ששולחן הוא בן 54 ו־סובל ממחלת לב, וכי הוא שיתף פע־לה עם חזקריו והודהבאשמות.

בגזר דינם קבעו הנשיא ההורן של בית המשפט מ. קנת והשופטים המחוזיים י. זונדלביץ וא. מני, כי מפני השחיתות שנת־גלו במשפט זה הם מחרידים ממש והעוב־דות, המדברות בעדן, מצביעות על חומרת העבירות. השופטים ציינו, כי על מעשיו היה הנאשם צפוי למאסר ממושך, בעיקר בהתחשב בכך שהיה פקיד בכיר במשרד האוצר. ואם כי מצב בריאותו אינו תקין, אין בכך כדי להצדיק מתן עונש אחר זולת עונש מאסר. עם זאת, בהתחשב עם המסי־בות המקילות, הוטל על הנאשם המסי־שנים בלבד. בית המשפט המליץ, כי הנאשם יכלא בכלא „מעשיהו" והתעודות הרפואיות יועברו לבית הכלא, כדי שיקבל שם את הטיפול המתאים.

„רומק" אינו מודה

„אינני מודה, זה הכל פרובוקציה של המשטרה". — הצהיר כים ה' בהתרגשות ראובן (רומק) גרינברג, המואשם יחד עם ב. צ. שבילי בהוצאת 6500 לירות בטענות שוא מתושב תל־אביב.

בסני השופט המחוזי א. מלחי בת"א, הו־אשמו גרינברג ושבילי ע"י התביעה הכ־ללית, כי קיבלו, בטענות שוא, בדצמבר אש־תקד 4500 לירות מכר משה יונגשטיין, ת־מורת התחייבות לספק לו 10 טונות נק־ניק טרף מאונגריה. בינואר ש. ז. טוענת התביעה, קיבלו השניים ממר יונגשטיין 2000 לירות, בטענה, כי הם יכולים לספק לו 5 טונות נקניק חזיר מסולין, לפי כתב האישום, עשו זאת השניים מתוך כוונה ל־ הונות את מר יונגשטיין.

בתום דברי התובע ביקש סניגורו של רומק, עו"ד ד. פון ויזל לשחרר את שולחו בערבות, אולם השופט דחה את הבקשה. ב"כ התביעה ציין, כי רומק נמצא במעצר, כיון שניסה להשפיע על עדים. על שבילי, המשוחרר בערבות, מלמד סניגוריה עו"ד י. ליסקין. המשך המשפט נדחה ל־20 בח.ז.

אנית „צים" ע"ש בר כוכבא

מאת סופרנו בחיפה

בשם „בר כוכבא" תקרא אחת מהאניות העתידות של „צים" — החלטה על כך נתקבלה בישיבת מועצת חברת „צים" שנתקיימה אתמול.

ההחלטה נתקבלה לציון מאורע גילוי הארכיון של „בר כוכבא".

יוספטל אינו מסכים לדחות...

**תשובה שלילית לדרישת הופים המוצגים במועצת שירות